

HOGE RAAD VOOR DE ECONOMISCHE BEROEPEN

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

S

amenstelling^(*) van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen¹ (2000 - 2006)

Voorzitter:

De Heer Jean-Paul Servais

Leden:

Mevrouw Ann Jorissen

De Heer Philippe Lambrecht

De Heer Pierre-Armand Michel

De Heer Jean-Luc Struyf

Mevrouw Katleen Van Havere

De Heer Ronald Van Riet

(*) Toestand op 31 december 2005.

1. Koninklijk besluit van 12 augustus 2000 tot aanstelling van de leden van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (*Belgisch Staatsblad* van 9 september 2000, 1^e editie), Koninklijk besluit van 12 januari 2004 (*Belgisch Staatsblad* van 28 januari 2004), Koninklijk besluit van 13 september 2004 (*Belgisch Staatsblad* van 4 oktober 2004) en Koninklijk besluit van 26 januari 2005 (*Belgisch Staatsblad* van 18 februari 2005, 3^e editie).

(**) Tot 31 augustus 2005.

Wetenschappelijke adviseurs van de Hoge Raad :

Mevrouw Catherine Dendauw

De Heer Christoph Van der Elst^(**)

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

Activiteitenverslag van de Hoge Raad
voor de Economische Beroepen

De adviezen van de Hoge Raad worden in zijn jaarverslag gepubliceerd.

Deze adviezen zijn ook beschikbaar naarmate ze worden goedgekeurd op de
webstek van de Hoge Raad
<http://www.cspe-hreb.be>

2 Woord vooraf

2005 was het jaar waarin een aantal initiatieven met betrekking tot de economische beroepen tot stand kwamen.

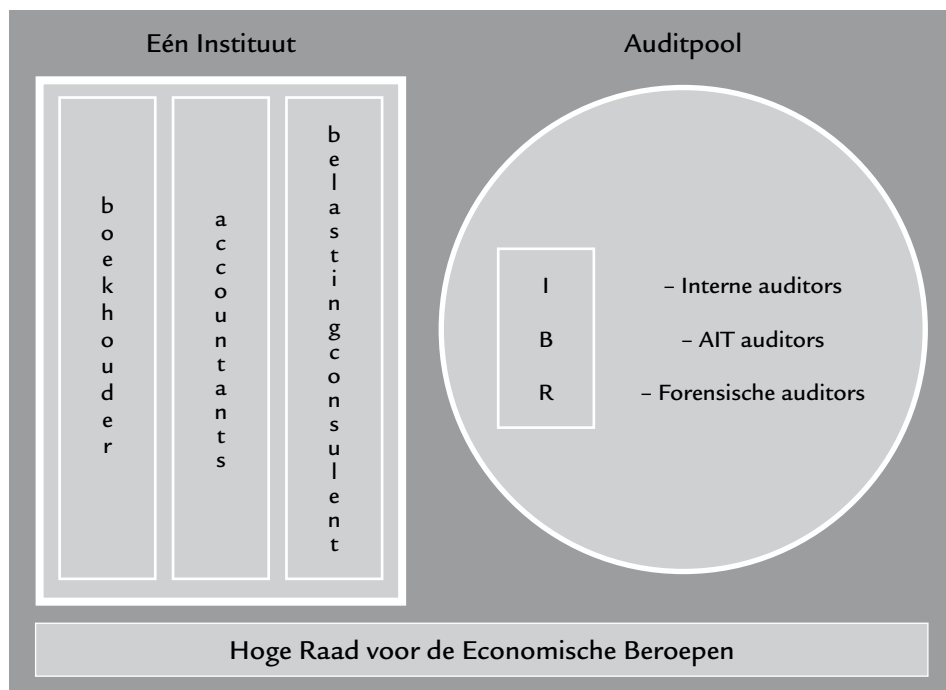
Het wettelijke kader van de economische beroepen kan immers gekenmerkt worden door het aantal beroepen dat thuishoort onder de noemer «economische beroepen».

Op dit ogenblik zijn de economische beroepsbeoefenaars ingedeeld bij drie Instellingen: het Instituut der Bedrijfsrevisoren (IBR), opgericht in 1953, het Instituut van de Accountants en Belastingconsu-

lenten (IAB), opgericht in 1985, en het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF), opgericht in 1992.

In aantal (nagenoeg 15.000) vormen de economische beroepsbeoefenaars het derde grootste vrije beroep, na het medische korps en de paramedische beroepen. Wat meteen wijst op het belang van hun inzet maar ook van hun verantwoordelijkheden in het dagelijkse leven en de organisatie van zeer vele in België bedrijvige ondernemingen.

Economische beroepen: toekomstige situatie

Toenadering tussen het IAB en het BIBF

Op 16 januari 2006 hebben de Voorzitters van het BIBF, het IAB en het IBR in aanwezigheid van de Minister van Economie en de Minister van Middenstand, de beide voogdijministers, alsook van de Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, een protocolakkoord ondertekend dat moet leiden tot de samensmelting van het IAB en het BIBF.

Na deze fusie zouden de leden van dit nieuwe Instituut moeten worden opgenomen op één of twee van de drie lijsten: boekhouders, accountants en belastingconsulenten.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen verheugt zich over dit initiatief dat in het teken staat van een echt overleg zowel binnen het Interinstitutencomité als met de Hoge Raad, met inachtneming van de specifieke kenmerken van elk beroep.

Naar het oordeel van de Hoge Raad zou een dergelijke hergroepering tussen het IAB en het BIBF bij de verschillende economische actoren in de ondernemingswereld, bij het politieke milieu maar ook bij derden in het algemeen, een beter inzicht in de boekhoudkundige en fiscale beroepen moeten bewerkstelligen.

Hierbij kan worden aangestipt dat de Hoge Raad in zijn advies van 4 oktober 2004 – weliswaar in een specifiek domein, namelijk het milieu – wees op het gebrek aan samenhang in de tussenkomsten van economische beroepsbeoefenaars en terzake een classificatiemethodologie voorstelde.

Een vereenvoudiging van de huidige structuren binnen de economische beroepen zou moeten leiden tot een betere perceptie van de verschillen tussen de diverse geledingen van de economische beroepen en hun professionele vereisten.

Erkenning van nieuwe categorieën beroepsbeoefenaars?

In 2005 heeft de Voorzitter van het IBR het initiatief genomen om de vertegenwoordigers een gedachtenwisseling te organiseren met de vertegenwoordigers van een aantal beroepsorganisaties inzake interne audit (IIA-Bel), forensic audit (Instituut van Forensische Auditoren) en IT audit (ISACA).

Ook de Koninklijke Vereniging van Belgische Actuarissen onderzoekt de mogelijke evolutie van haar statuut en haar banden met andere economische beroepsbeoefenaars.

Een werkgroep is herhaaldelijk samengekomen onder het voorzitterschap van Professor M.J. DE SAMBLANX, Voorzitter van het Instituut van Forensische Auditoren, om te onderzoeken welke punten beide beroeps categorieën in de auditsfeer

gemeen hebben en op welke punten zij verschillen.

De Hoge Raad verheugt zich over het feit dat dit initiatief een dialoog tot stand kan brengen tussen de diverse beroepsbeoefenaars, wat tot een beter begrip van de specifieke kenmerken van elk van deze beroepen zou moeten leiden, maar ook tot een duidelijker zicht op de potentiële wisselwerking tussen deze beroepen onderling.

Dit initiatief zou ook kunnen uitmonden in de oprichting van hetzij een «Instituut van erkende auditoren», waarbij deze drie categorieën van beroepsbeoefenaars zouden worden ingedeeld, naast het Instituut der Bedrijfsrevisoren, hetzij afzonderlijke Instituten, waarvan het statuut zou geregeld worden door de wet van 22

april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen en waarvoor een interinstitutencomité zou worden ingesteld.

Met de erkenning van deze «auditeurs» zou een efficiëntere wisselwerking tot stand moeten komen tussen het métier van bedrijfsrevisor als wettelijke controleur van de jaarrekeningen, en dat van interne auditor, forensisch auditor of IT auditor.

Dankzij de erkenning van deze diverse auditorcategorieën zouden de auditcomités in de ondernemingen ook kunnen beschikken over kwalitatief hoogstaande informatie om hun opdracht optimaal te volbrengen.

Een erkenning van deze drie auditorcategorieën zou immers betekenen dat passende regels dienen te worden opgesteld qua toegang tot het beroep, permanente

vorming en toezicht op het beroep, maar dat daarnaast ook vergelijkbare professionele en deontologische normen moeten worden uitgewerkt.

Ook zou een «Interinstitutencomité» dienen te worden ingesteld, dat als overlegplatform tussen alle beroepscategorieën in de auditsfeer zou fungeren, naar het voorbeeld van het interinstitutencomité waarin de vertegenwoordigers van het IBR, het IAB en het BIBF zitting hebben.

De Hoge Raad verheugt zich over dergelijk initiatief, dat zowel binnen de ondernemingen als naar buiten toe zou moeten leiden tot een kwalitatief betere informatiestroom, zowel door het bestuursorgaan van die ondernemingen als door de wettelijke controleurs van hun jaarrekening.

*
*   *   *

Werkzaamheden van de Hoge Raad

Sinds 2000 is de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op talrijke vlakken bijzonder actief geweest.

In de eerste plaats vermelden wij de vastlegging van onafhankelijkheidsregels voor de wettelijke controleurs van de jaarrekeningen, zowel in België (via de bijdrage van de Raad in de vorm van adviesverlening, tot de goedkeuring van de zogenaamde «Corporate governance» wet van 2 augustus 2002 en haar uitvoeringsbesluiten) als op Europees niveau (via zijn bijdrage in de vorm van adviesverlening, tot de goedkeuring van de nieuwe richtlijn over de wettelijke controleurs van de jaarrekeningen), maar daarnaast werden ook nog nieuwe regels vastgesteld in verband met de toegang tot het beroep en de permanente vorming in de diverse economische beroepscategorieën.

De Hoge Raad heeft ook een proactieve rol gespeeld in de uitdieping van het overleg tussen de Instituten, zonder daarbij de specifieke eigenschappen van de diverse economische beroepscategorieën uit het oog te verliezen. Dit overleg heeft onder meer geleid tot de ondertekening van een beginselakkoord in verband met de fusie tussen het IAB en het BIBF. De Hoge Raad heeft tevens zijn steun verleend aan het opzetten van een overleg tussen de verschillende auditberoepen (bedrijfsrevisoren, interne auditoren, IT auditoren, forensisch auditoren) maar ook met de actuarissen.

Ten slotte heeft de Hoge Raad zijn beleid qua overleg en dialoog met de Instituten kracht bijgezet, door op de vergaderingen van de Hoge Raad niet alleen de vertegenwoordigers van de Instituten zelf uit te

nodigen, maar ook prominente vertegenwoordigers uit de economische milieus, om over specifieke thema's van gedachten te wisselen (zo onder meer de toenadering tussen economische beroepen of de verwachte deontologische evolutie op internationaal vlak) of door de organisatie van ronde-tafelgesprekken met vertegenwoordigers van de diverse economische beroeps categorieën (over reclame door beroepsbeoefenaars, ontwikkelingen in de samenstelling van de economische beroepen («interne» boekhouders maar ook nieuwe auditberoepen) of ook

nog over de wijze waarop de toezichts- en tuchtorganen bij de Instituten werken).

In 2006 zouden de omzetting van de nieuwe Europese richtlijn over de wettelijke controleurs van de jaarrekeningen alsook de voorgenomen fusie tussen het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten en het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten, de twee hoofdthema's moeten worden in de adviesopdracht die de wetgever heeft toevertrouwd aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

bijlage I

Jaarrekening

over de periode 1/01/2005 – 31/12/2005

	Euros
Leden (aanwezigheidsgelden en verplaatsingskosten)	5.017,20
Bezoldigingen (en sociale bijdragen en hiermee verbonden diverse kosten)	176.929,51
Publicatie- en vertaalkosten	12.292,11
Burelonkosten	1.359,54
Meubelen en bureautica	3.594,41
Representatiekosten	800,32
Verplaatsingskosten (bijeenkomsten EC, ...)	29,4
Diverse werkingskosten	
– Abonnementen op tijdschriften en aankoop boeken	4.144,58
– Andere werkingskosten	121,9
TOTAAL WERKINGSKOSTEN	204.288,97

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen worden de lopende kosten van de Hoge Raad gedragen door de drie Instituten van de economische beroepsbeoefenaars.

DEKKING (*) (204.288,97 – 18,96 (intresten op bankrekening)) =	204.270,01
Bijdrage IBR	68.090,00
Bijdrage IAB	68.090,00
Bijdrage BIBF	68.090,00

(*) P.M. Er dient te worden vermeld dat ook bepaalde andere kosten door de drie Instituten worden gedragen (bedragen te verdelen met hoofdelijk aandeel). Voor het boekjaar 2005 betreft het bedrag van 2.123,23 euro ter dekking van vertaalkosten voor adviezen die door de Instituten aan de Hoge Raad werden gevraagd

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

**Advies van 25 januari 2005 betreffende de aanbeveling
van het Instituut der Bedrijfsrevisoren inzake de
onafhankelijkheid van de commissaris en de omzetting van
de Europese aanbeveling van 16 mei 2002**

bijlage II

H

et Instituut der Bedrijfsrevisoren heeft op 5 november 2004 de Hoge Raad voor de Economische Beroepen advies gevraagd over een ontwerpaanbeveling van 3 november 2004 inzake de onafhankelijkheid van de commissaris en de omzetting van de aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002.¹

De Hoge Raad heeft als wettelijke opdracht² mee te werken aan de ontwikkeling van het wettelijke en reglementaire kader dat van toepassing is op de economische beroepen. Dit geschiedt door middel van adviezen of aanbevelingen, verstrekt op eigen initiatief of op verzoek en gericht aan de regering of aan de beroepsinstellingen die de economische beroepen vertegenwoordigen.

De Hoge Raad is verheugd met het initiatief van het Instituut der Bedrijfsrevisoren om de discrepanties die bestaan tussen het Belgisch wettelijke en normerende ka-

der en het Europees normerende kader te verkleinen, zoniet weg te werken. Het ontwerp van aanbeveling van het I.B.R. strekt er immers in het bijzonder toe de aanbevelingen van de Europese Commissie van 16 mei 2002 doch ook deze omtrent de kwaliteitsborgingsstelsels van 15 november 2000 om te zetten in een Belgische norm. Dit is in het bijzonder van belang omdat de Europese Commissie in considerans 15 van haar Aanbeveling van 16 mei 2002 aankondigde na drie jaar te evalueren in welke mate deze aanbeveling leidt tot de gewenste harmonisatie terzake.

In het licht van de recente Europese ontwikkelingen na de goedkeuring van de Aanbeveling van 16 mei 2002 wenst de Hoge Raad omtrent de ontwerpaanbeveling van het I.B.R. een aantal bedenkingen te formuleren. Deze opmerkingen zijn zowel van beleidsmatige als inhoudelijke aard.

1. Aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 met betrekking tot de onafhankelijkheid van de met de wettelijke controle belaste accountant in de EU: basisbeginselen, *PB L* nr. 191 van 19 juli 2002, p. 22.
2. Deze opdracht vloeit voort uit artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

1. Beleidsmatige evaluatie van de ontwerpaanbeveling

Het verdient steun dat het Instituut der Bedrijfsrevisoren door middel van deze ontwerpaanbeveling en binnen de haar toegewezen bevoegdheden het initiatief neemt om de divergenties tussen de Europese aanbeveling en het Belgisch reglementaire kader inzake de onafhankelijkheid van de commissaris tot een absoluut minimum te herleiden. Bovendien stelt de Hoge Raad vast dat het I.B.R. de intentie heeft om deze aanbeveling in de eerste helft van 2005 definitief goed te keuren zodat binnen de driejarige evaluatieperiode die de Europese Commissie vooropstelde, de Belgische normen in belangrijke mate in overeenstemming zijn met de aanbevelingen van de Europese Commissie van 16 mei 2002.

De Hoge Raad wil evenwel opmerken dat er zich sinds de publicatie van deze Europese aanbeveling belangrijke nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan. Het mag worden verwacht dat deze nieuwe ontwikkelingen een aanzienlijke invloed zullen hebben op de draagwijdte van de Europese aanbeveling van 16 mei 2002.

Het ontwerp van achtste vennootschapsrichtlijn zoals deze door de Europese Commissie werd bekendgemaakt op 16 maart 2004 bevat zowel bepalingen omtrent de onafhankelijkheid van de commissarissen als omtrent de kwaliteitscontrole.

Dit ontwerp van richtlijn werd inmiddels besproken op de Council Meeting Economic and Financial Affairs (Ecofin) van 7 december 2004. Deze Ecofin top was het over het algemeen eens met het ontwerp van richtlijn. De top instrumenteerde de voorzitter om contact op te nemen met de vertegenwoordigers van het Europese Parlement.¹ Dit zou moeten toelaten het ontwerp van richtlijn in een eerste lezing in de loop van 2005 te kunnen laten goedkeuren.

Gelet op de te verwachten goedkeuring in 2005 en de invloed van deze richtlijn op de bepalingen – zowel van wettelijke als normerende strekking – inzake onafhankelijkheid van de commissarissen en kwaliteitscontrole, is de Hoge Raad van oordeel dat het Instituut der Bedrijfsrevisoren de goedkeuring van de ontwerpaanbeveling waarin, voor een aantal bepalingen bij-

zondere overgangsmodaliteiten alsook uitgestelde inwerkingstredingsregels gelden, moet uitstellen tot na de goedkeuring van het ontwerp van richtlijn.

Hoewel de Hoge Raad in het algemeen van oordeel is dat België een voortrekkersrol speelt en moet spelen terzake, meent hij in dit bijzondere geval dat een uitstel van de goedkeuring van deze aanbeveling verscheidene voordelen inhoudt:

- Nadat de ontwerprichtlijn is goedgekeurd zal het Belgische reglementaire kader moeten worden getoetst op zijn conformiteit met de nieuwe Europese bepalingen. Indien aanpassingen zich opdringen, kunnen, in overleg met de diverse bevoegde overheden, in éénmaal en op georganiseerde en gestructureerde wijze, de nodige maatregelen uitgevoerd worden. De Hoge Raad is bereid hier een stuwende en sturende rol te spelen.
- Indien na de goedkeuring van de richtlijn blijkt dat het Belgische reglementaire kader aanpassingen behoeft, kan in een eenmalige operatie en op efficiënte wijze eventuele ontbrekende bepalingen worden ingelast en overbodige bepalingen, zoals deze die in verschillende normen nodeloos anders gedefinieerd worden en rechtsonzekerheid creëren, worden opgeheven. De Hoge Raad wenst hier te verwijzen naar zijn advies van 1 maart 2004 omtrent de melding van honoraria. De Europese aanbeveling van 16 mei 2002 bevat terzake een aanbeveling die niet in het Belgisch reglementair kader is terug te vinden en evenmin het voorwerp uitmaakt van de voor advies voorgelegde ontwerpaanbeveling van het I.B.R..²
- Wanneer de richtlijn noopt tot aanpassingen van deze ontwerpaanbeveling, kan de rechtszekerheid in het gedrang komen. Immers zullen deze wijzigingen op korte termijn moeten worden doorgevoerd. Aangezien de ontwerpaanbeveling reeds melding maakt van een uitgestelde inwerkingtreding van een aantal bepalingen, kan het nodig zijn deze reeds aan te passen vooraleer zij effectief in werking

1. Council of the European Union, *Press Release nr. 15150/04 (presse 339)*, p. 12.

2. De openbaarmaking van de vergoeding van de prestaties zoals vermeld in artikel 134, §1 W. Venn.

treden. Andere bepalingen zullen kort na de inwerkingtreding van de aanbeveling van het I.B.R. moeten gewijzigd worden. Dit kan voor onnodige verwarring zorgen bij de commissarissen. Een uitstel laat de commissarissen ook de tijd voldoende vertrouwd te raken met andere recente maatregelen die terzake werden genomen zoals de wet “corporate governance”, het koninklijk besluit betreffende de prestaties die de onafhankelijkheid van de commissaris in het gedrang brengen en het koninklijk besluit betreffende het Advies- en Controlecomité.

- Naast de rechtszekerheid is het raadzaam ook het “equal level playing field” te bevorderen. Het ontwerp van richtlijn beoogt onder meer de toegang tot het beroep voor beroepsbeoefenaars uit andere lidstaten van de Europese Unie aan te passen. Een harmonieuze overgang naar dergelijk nieuw stelsel zal beter kunnen gewaarborgd worden wanneer er volledige duidelijkheid bestaat omtrent de draagwijdte van de nieuwe bepalingen in de richtlijn. Wanneer sommige bepalingen te snel worden ingevoerd zou dit dergelijk evenwicht kunnen verstoren.

2. Inhoudelijke evaluatie van de ontwerpaanbeveling

vermindert het oordeel van de Hoge Raad over de onmiddellijke goedkeuring van deze aanbeveling zoals boven vermeld, wil de Hoge Raad het I.B.R. reeds een aantal inhoudelijke bedenkingen op de huidige redactie van de ontwerpaanbeveling overmaken. In het licht van zijn boven bepaalde positie, betreft het slechts een niet-exhaustieve lijst van opmerkingen tot aanpassing van de huidige ontwerpbevelingen. Deze opmerkingen hebben tot doel een latere ontwerpaanbeveling van het I.B.R. die volgt op het boven gemelde geconcentreerd optreden, tijdig en na tussenkomst van de Hoge Raad, te kunnen afkondigen.

paalde rechtspersonen over het hoofd worden gezien. Zo horen in deze lijst ook onder meer de pensioenspaarfondsen thuis. Ook rijst de vraag of andere rechtspersonen waar een ondernemingsraad werd ingericht, moeten worden opgenomen. Meer in het algemeen merkt de Hoge Raad op dat in de aanbevelingen geen onderscheid wordt gemaakt naar gelang de gecontroleerde entiteiten rechtspersonen zijn van openbaar belang of niet. Dit roept de vraag op of deze definitie moet worden behouden.³

1. B.S. 19 mei 2003, p. 27148.

2. Hiertoe is ook vereist dat over de onderscheiden categorieën rechtspersonen geen onderscheiden definities bestaan (zo kan bv. beursgenoteerde vennootschappen beter worden gelezen als genoteerde vennootschappen in de zin van artikel 4 W. Venn.).

3. Deze beslissing hangt onder meer af van de vaststelling van de Hoge Raad omtrent aanbevelingen H.18. en H.19, cf. infra.

- De definitie van het netwerk verwijst naar artikel 1, 5° van het koninklijk besluit van 10 januari 1994. Aangezien de ontwerpaanbeveling zich in het bijzonder richt naar de commissaris, moet het koninklijk besluit van 4 april 2003 betreffende de prestaties die de onafhankelijkheid van de commissaris in het gedrang brengen¹, in acht worden genomen.
- De rechtspersonen van openbaar belang worden allen geïdentificeerd. Dit vergroot de rechtszekerheid² doch houdt een belangrijk risico in dat be-

- Aanbeveling D2 strekt ertoe een gedetailleerd intern veiligheidssysteem uit te bouwen. In het bijzonder wil de Hoge Raad deze aanbeveling getoetst zien aan de nieuwe kwaliteitsnormen die de toekomstige achtste richtlijn zal bevatten. Dit zal ook toelaten de bepalingen op gepaste wijze in verband te brengen met het “peer review” systeem zoals dit op heden wordt toegepast in uitvoering van artikel 18bis van de wet van 22 juli 1953 en waarin aspecten omtrent de organisatie van het kantoor aan bod komen.
- Aanbeveling D.3. verwijst naar auditcomités. Het is niet duidelijk welk

soort auditcomités wordt gevisieerd. Volstaat de aanduiding door de vennootschap, al of niet in overeenstemming met artikel 522, §1 W. Venn., van een comité als auditcomité of moet worden voldaan aan de bepalingen vastgelegd in artikel 133, lid 7 W. Venn.?

- Aanbeveling D.3., tweede lid, verwijst naar artikel 134 W. Venn. zonder enige verdere verduidelijking. Dit moet worden aangevuld.
- Aanbeveling D.4 heeft het over het signaleren van “de in verband daarmee genomen veiligheidsmaatregelen”. Het is niet duidelijk aan wie en wat zal moeten worden “gesignaleerd”.
- Aanbeveling E.5. viseert uitsluitend personen die de uitkomst van de controle kunnen beïnvloeden. De vraag mag worden opgeworpen of dit niet moet worden uitgebreid tot personen die de controle zelf kunnen beïnvloeden.
- Aanbeveling E.6. bespreekt de maatregelen die moeten worden genomen wanneer medewerkers van het revisorenkantoor bij een gecontroleerde rechtspersoon in dienst treden. Het is wenselijk in de aanbeveling te verduidelijken welke sancties bij niet-naleving van deze bepaling kunnen worden getroffen.
- Aanbeveling E.6. verwijst “voor het overige” naar de Europese Aanbeveling. Het is wenselijk deze verwijzing te vervangen door een effectieve melding van de toepasselijke bepalingen.
- Aanbeveling E.7. verwijst naar het ontbreken van “banden van betekenis”. Het is wenselijk dit verder toe te lichten.
- De redactie van aanbeveling F.10. laat onduidelijkheid bestaan over de berekening van de verhouding. Het is immers mogelijk deze aanbeveling aldus te lezen dat de teller slaat op de totale inkomsten die afkomstig zijn van één cliënt (“groep”) over de volledige periode van drie jaar en de noemer slechts bestaat uit de totale inkomsten van de commissaris over één jaar.
- Aanbeveling F.11. licht toe hoe de berekening van de financiële afhankelijkheidsverhouding moet verlopen. Deze berekening dient te geschieden over een periode van drie jaar. De aanbeveling duidt niet aan of deze evaluatie over de driejarige periode op ieder moment kan worden uitgevoerd (van willekeurige dag X jaar Y-3 tot dag X-1 jaar Y), per jaar wordt uitgevoerd (begin willekeurig jaar Y-2 tot einde jaar Y) of slechts éénmaal om de drie jaar (bv. begin mandaat op dag X jaar Y-3 tot dag X jaar Y).
- Aanbeveling F.11., tweede lid beperkt de berekening van de gemelde verhouding tot ontvangsten van de commissaris en zijn Belgisch netwerk. Hoewel dit ontwijkmogelijkheden biedt, kunnen er praktische bezwaren bestaan om het toepassingsgebied uit te breiden. Het is evenwel aan te bevelen om ook de prestaties die het buitenlands netwerk van de commissaris verricht ten gunste van de Belgische entiteiten van de gecontroleerde groep in de berekening te betrekken. Dit kan de schijn van ontwijking van deze maatregel wegnemen.
- Aanbeveling F.11. hanteert een andere definitie van “groep” van vennootschappen waaraan de diensten worden verstrekt. Er wordt verwezen naar artikel 13 van het Koninklijk Besluit van 10 januari 1994 doch de tekst van de aanbeveling F.11 stemt niet (volledig) overeen met deze van artikel 13. Het is raadzaam te verwijzen naar de relevante bepalingen in het Wetboek van vennootschappen.
- Voor aanbeveling F.13., tweede lid geldt dezelfde opmerking als deze gemaakt voor aanbeveling F.11., tweede lid. Meer in het algemeen werpt de Hoge Raad op of het woord “overwegen” slechts inhoudt dat de commissaris de gevisieerde verhouding van de vergoeding van de non-auditprestaties tot de auditprestaties moet berekenen dan wel of er bijkomende voorzorgsmaatregelen moeten worden in acht

genomen. In dit laatste geval meent de Hoge Raad dat de aanbeveling moet worden verduidelijkt.

- Aanbeveling H.18. vergt de vervanging van de vaste vertegenwoordiger of de commissaris binnen zeven jaar na de benoeming. Aanbeveling H.19. laat toe in een alternatief systeem te voorzien. Beide bepalingen maken geen

onderscheid naar gelang de commissaris de wettelijke controleopdracht uitvoert bij een rechtspersoon van openbaar belang of bij een andere entiteit. De Europese aanbeveling maakt dit onderscheid. De Hoge Raad meent dan ook dat de ontwerpaanbeveling van het I.B.R in die zin moet aangepast worden.¹

1. Met dien verstande dat in de ontwerprichtlijn eveneens een regeling inzake rotatie is opgenomen. Deze wijkt enigszins af van diegene in de Europese aanbeveling. Het lijkt derhalve opportuun de definitieve goedkeuring van deze ontwerprichtlijn af te wachten.

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

Advies van 17 februari 2005 betreffende de vrijstellingsvoorwaarden in het kader van de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor

bijlage III

D

e Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren diende op 10 november 2004 een adviesaanvraag in met betrekking tot de vereisten voor het toekennen van vrijstellingen voor het toelatingsexamen van het IBR. Deze adviesaanvraag werd gevolgd door een tweede schrijven op datum van 4 februari 2005 dat een nieuw voorstel bevatte.

Onderhavig advies van de Hoge Raad heeft betrekking op de tweede versie van de tabel met vrijstellingscriteria die op 4 februari 2005 door de Raad van het Instituut van Bedrijfsrevisoren werd voorgelegd. Verder bevat dit advies een aantal meer algemene opmerkingen die betrekking hebben op de twee begeleidende teksten die door de Raad van het IBR werden overgemaakt.

1. Vrijstellingscriteria

D

e adviesaanvraag die door het Instituut der Bedrijfsrevisoren werd ingediend heeft hoofdzakelijk betrekking op de vrijstellingscriteria waarvan de kandidaten voor het voeren van de titel kunnen genieten in het kader van het toelatingsexamen.

treffende de organisatie van het hoger onderwijs ter bevordering van de integratie in de Europese ruimte van het hoger onderwijs en betreffende de herfinanciering van de universiteiten (*Belgisch Staatsblad* van 18 juni 2004, 2de editie)

De leden van de Hoge Raad verheugen zich om het initiatief van de Raad van het IBR om de vrijstellingscriteria aan te passen in het licht van de ontwikkelingen van het Belgische wettelijke kader naar aanleiding van het Bolognadecreet van 19 juni 1999:

- het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (*Belgisch Staatsblad*, 14 augustus 2003, 1ste editie);
- het decreet van de Franse Gemeenschap van 31 maart 2004 be-

1.1. Reikwijdte van het advies van de Hoge Raad

Het door de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren gevraagde advies heeft enerzijds betrekking op de nieuwe criteria die in de huidige stand van de wetgeving moeten worden toegepast met betrekking tot de vrijstellingsaanvragen, en anderzijds op de criteria die zullen worden toegepast zodra de achtste richtlijn zal zijn vervangen.

Hoewel de uiteindelijke bepalingen van de achtste richtlijn nog niet bekend zijn, hoopt de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren de vereisten inzake het toekennen van vrijstellingen in één enkele hervorming te kunnen aanpassen teneinde een zekere continuïteit te kunnen verzekeren wat betreft de informatie aan de verantwoordelijken van de instellingen van hoger onderwijs.

Gelet op de terechte bezorgdheid van de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en het belang dat de Hoge Raad hecht aan een zo spoedig mogelijke communicatie aan de instellingen van hoger onderwijs, heeft het advies van de Hoge Raad betrekking op de twee voorgestelde criteriasystemen.

Het deel van het advies van de Hoge Raad dat betrekking heeft op de toestand na de hervorming van de achtste richtlijn kan enkel als definitief worden beschouwd indien de bepalingen van het artikel 8 van de achtste richtlijn ongewijzigd blijven ten opzichte van de versie van 1 december 2004¹.

Zoniet zal het IBR de vrijstellingscriteria opnieuw ter advies aan de Hoge Raad moeten voorleggen.

1.2. Lijst met materies

De Hoge Raad stelt vast dat de verschillende materies waaraan vrijstellingen gekoppeld zijn in het aan de Hoge Raad ter advies voorgelegde document overeenstemmen met de materies die worden opgesomd in:

- de achtste Europese richtlijn van 1984, voor wat betreft het linkergedeelte van de tabel (huidige situatie);
- het voorstel tot richtlijn (de versie van 1 december 2004 voorgelegd aan de Ecofin van 7 december 2004), voor wat betreft het rechtergedeelte van de tabel (toekomstige situatie).

Het advies van de Hoge Raad zal zich dan ook beperken tot een formele opmerking met betrekking tot de volgende materies: “wettelijke voorschriften en beroeps-gedrageregels betreffende de wettelijke accountantscontrole en de wettelijke accountants” en “internationale standaarden voor accountantscontrole”.

De Hoge Raad acht het raadzaam de terminologie van de Nederlandstalige versie van het voorstel tot achtste Europese richtlijn voor beide materies te gebruiken, om meer coherentie met het Belgische wettelijke en reglementaire kader te bereiken en zodoende elke mogelijke rechtsonzekerheid met betrekking tot de beoogde materie te vermijden.

Aangezien de Belgische economische beroepen immers samengesteld zijn uit “bedrijfsrevisoren”, “accountants”, “erkende boekhouders”, “belastingsconsulenten” en “erkende boekhouders-fiscalisten”, lijkt het weinig zinvol de vertaling op Europees niveau (“wettelijke voorschriften en beroeps- en gedragsregels betreffende de wettelijke accountantscontrole en de externe accountants” en “internationale standaarden voor accountantscontrole”) ongewijzigd over te nemen.

1.3. Criterium van minimum van 3 ECTS per materie

De Raad van het IBR verduidelijkt in zijn op 29 oktober 2004 goedgekeurde document dat “*la Commission du stage a pris en considération les principes suivants : (...) d) ne jamais accorder d’ECTS inférieur à 3 car il s’agit d’un minimum attaché à un cours universitaire dans l’une des deux communautés; e) de retenir aussi souvent que possible le critère de 3 ou 6 ECTS*”.

Uit de studie van de twee decreten die werden goedgekeurd naar aanleiding van de verklaring van Bologna blijkt:

- artikel 22, 1ste lid van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (*Belgisch Staatsblad*, 14 augustus 2003, 1ste editie) verduidelijkt dat “*het instellingsbestuur drukt de studieomvang van elk opleidingsonderdeel uit in hele studiepunten. De studieomvang van een opleidingsonderdeel bedraagt minimaal 3 studiepunten*”;
- artikel 23, tweede lid van het decreet van de Franse Gemeenschap van 31 maart 2004 betreffende de organisatie van het hoger onderwijs ter bevordering van de integratie in de Europese ruimte van het hoger onderwijs en betreffende de herfinanciering van de

1. Voorstel tot richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie inzake de wettelijke controle van de jaarrekeningen en de geconsolideerde rekeningen tot wijziging van de richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad, versie van 1 december 2004 verspreid met het oog op de vergadering van de Raad voor “economische en financiële zaken” van 7 december 2004.

universiteiten (*Belgisch Staatsblad*, 18 juni 2004, 2de editie) verduidelijkt dat “*De studiepunten toegekend aan een onderricht binnen een studieprogramma worden uitgedrukt in volledige cijfers, uitzonderlijk in halve punten. Een onderricht mag nooit leiden tot minder dan 2 punten of meer dan 30 studiepunten*”.

De Hoge Raad stelt zich daarom vragen bij de relevantie van een minimum van 3 ECTS per materie en zo vaak mogelijk “multiples de 3 ECTS”. Het feit immers dat men een binnen een studieprogramma een vak heeft gevolgd over een materie die tot een vrijstelling kan leiden, zal hoe dan ook tot een vrijstelling leiden voor sommige studenten, terwijl anderen niet noodzakelijk een vrijstelling zullen krijgen voor deze materie.

Daarom stellen de leden van de Hoge Raad de Raad van het IBR voor de ECTS die aan bepaalde materies gekoppeld zijn te herzien en, bijvoorbeeld, de vereisten met betrekking tot de verwante materies (punt b van de tabel met vrijstellingen) te bestuderen teneinde vast te stellen of sommigen ervan niet tot 2 ECTS kunnen worden herleid.

1.4. Niveau van de gestelde vereisten

Uit een globaal vergelijkend onderzoek van de ter advies voorgelegde vrijstellings-systemen stelt de Hoge Raad vast dat het ter advies voorgelegde voorstel:

- de vereisten voor de materie “bedrijfs-economie, algemene economie en financiële economie” aanzienlijk versoepelt;
- de vereisten voor de materies “geconsolideerde jaarrekeningen”, “interne controle”, “normen voor de opstelling van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen alsmede methoden voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat” en “rechtsvoorschriften alsmede gedrags- en beroepsregels betreffende de wettelijke controle van boekhoudbescheiden en de daarmee belaste controleurs” aanzienlijk verstrengt.

Er dient tevens op te worden gewezen dat de achtste Europese richtlijn (zowel de huidige versie als het voorstel tot nieuwe richtlijn) zich beperkt tot een opsomming van de materies die in het toelatingsexamen aan bod moeten komen en dat het relatieve aandeel van de verschillende materies en het vereiste niveau voor elke materie bijgevolg aan het oordeel van elke lidstaat worden overgelaten

Aangezien voor de materie “bedrijfs-economie, algemene economie en financiële economie”, binnen het systeem dat sinds 1987 van toepassing is, de hoogste vereisten worden gesteld (vereist niveau voor economie ligt hoger dan het vereiste niveau voor boekhouden en externe audit) terwijl de achtste Europese richtlijn de toegang tot het beroep van “wettelijke controleurs van de jaarrekeningen” niet uitsluitend beperkt tot personen met een diploma in de economie, heeft de Hoge Raad geen bezwaren tegen deze versoepeling van de vereisten voor de materie “bedrijfseconomie, algemene economie en financiële economie”.

Wat de aangescherpte vereisten betreft, stelt de Hoge Raad vast dat dit de weerspiegeling is van de toename van de materies opgesomd in artikel 8 van het voorstel tot Europese richtlijn (versie van 1 december 2004) ter vervanging van de huidige achtste Europese richtlijn. Daarom kan de Hoge Raad de benadering van de Raad van het IBR terzake alleen maar steunen.

De Hoge Raad wenst niettemin te herinneren aan het belang dat men hecht aan het feit dat het door het Instituut der Bedrijfsrevisoren vastgelegde vereiste niveau niet in die mate mag worden verhoogd dat het voor de kandidaten voor het voeren van de titel van bedrijfsrevisor onmogelijk zou worden vrijstellingen te bekomen. De Hoge Raad stelt de Raad van het IBR daarom voor om binnen enkele jaren, wanner de verschillende instellingen van hoger onderwijs hun programmahervorming zullen hebben afgerond, het globale vereiste niveau te herzien en dit eventueel in overleg met de Hoge Raad.

2. Overgangperiode

De Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren heeft op 10 november 2004 een adviesaanvraag ingediend met betrekking tot de vereisten voor het toekennen van vrijstellingen voor het toelatingsexamen van het IBR. Op vraag van de Hoge Raad legde het Instituut der Bedrijfsrevisoren op 4 februari 2005 een aantal maatregelen met betrekking tot de “overgangperiode” voor.

Volgens de Hoge Raad is het belangrijk enerzijds, dat de door de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren goedgekeurde bepalingen met betrekking tot de “overgangperiode” de gewenste rechtszekerheid garanderen en anderzijds dat deze op systematische wijze worden verspreid onder alle kandidaten voor het voeren van de titel van bedrijfsrevisor.

Uit de op 4 februari 2005 voorgelegde bepalingen volgt dat de kandidaat voor het voeren van de titel van bedrijfsrevisor zal worden onderworpen aan het nieuwe stelsel indien het diploma op basis waarvan een vrijstelling kan worden aangevraagd, uitgedrukt is in ECTS. Zoniet zal hij worden onderworpen aan een zogenaamd stelsel van “overgangperiode”, waarbij het basisreferentiekader het aantal gevolgde lessen is.

De Hoge Raad verheugt zich over de duidelijkheid van de methode van het Instituut der Bedrijfsrevisoren aangezien de benadering geen enkele vorm van subjectiviteit mag toelaten. Niettemin is het tevens raadzaam ook een behandeling te

voorzien voor kandidaten voor het voeren van de titel van bedrijfsrevisor die zowel diploma's bezitten die worden uitgedrukt in uren (oude systeem) als diploma's uitgedrukt in ECTS (systeem na de Bolognadecreten).

De Hoge Raad wenst de aandacht te vestigen op het belang van de maatregelen met betrekking tot de “overgangperiode”. Het is immers aannemelijk dat gediplomeerden gedurende meerdere jaren kandidatuurdossiers zullen indienen die betrekking hebben op diploma's die werden behaald voor de toepassing van de “Bolognadecreten”. Het is dan ook belangrijk nauwkeurig aan te duiden welke bepalingen van toepassing zullen zijn en deze regels ook op toereikende wijze bekend te maken.

In dit opzicht acht de Hoge Raad het noodzakelijk om de maatregelen die in de toekomst van toepassing zullen zijn (na de hervorming van de achtste richtlijn) goed te keuren en dit zowel voor de diploma's uitgedrukt in ECTS (ter advies voorgelegd voorstel) of in uren college. De Hoge Raad stelt de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren voor om zo snel mogelijk de criteria uitgedrukt in uren over te maken, zodat de personen die hun diploma behaalden voor de toepassing van de “Bolognadecreten” net zoals de andere kandidaten voor het voeren van de titel van bedrijfsrevisor, terzake over de gewenste rechtszekerheid kunnen beschikken.

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

**Advies van 18 mei 2005 betreffende het voorstel van
richtlijn van het Europees Parlement en de Raad
houdende wijziging van de vierde en zevende Europese
vennootschapsrichtlijnen**

bijlage IV

D

e Minister van Economie richtte op 25 april 2005 aan de Hoge Raad een dringend verzoek tot advies over een voorstel van richtlijn van 27 oktober 2004 van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen en de geconsolideerde jaarrekeningen¹.

De versie van het voorstel van richtlijn die de Hoge Raad van de minister van Economie ontving, betreft een compromistekst van 23 maart 2005 die door het voorzitterschap werd voorgesteld. Daar het voorzitterschap met het oog op de

groepsvergadering rond “vennootschapsrecht (boekhouding)” van 28 april 2005 een recenter compromisvoorstel, gedaateerd op 22 april 2005, bezorgde, heeft de Hoge Raad zijn advies op deze laatste versie van de tekst gebaseerd.

De Hoge Raad wil hierbij opmerken dat de Kamercommissie belast met problemen van handels- en economisch recht momenteel onder het voorzitterschap van mevr. Annemie ROPPE een aantal verklaringen en wetsvoorstellen die verband houden met deze materies aan het onderzoeken is. Volgens de Hoge Raad is het aangewezen rekening te houden met de debatten binnen deze Kamercommissie.

1. Reikwijdte van het voorstel van richtlijn

et voorstel van richtlijn heeft niet alleen betrekking op de bepalingen die van toepassing zijn op de vennootschappen voor de statutaire jaarrekening (artikel 1 tot wijziging van richtlijn 78/660/EEG, gemeenzaam vierde Europese richtlijn genoemd) en de geconsolideerde rekening (artikel 2 houdende wijziging van richtlijn 83/348/EEG, gemeenzaam zevende Europese richtlijn genoemd), maar ook op de kredietinstellingen (artikel 2bis houdende wijziging van richtlijn 86/636/EEG) en de verzekeringsondernemingen (artikel 2ter houdende wijziging van richtlijn 91/674/EEG):

- Wat betreft de **boekhouding** vermeldt de bijlage:
  - informatie met betrekking tot “*Special purpose vehicles*” (Artikelen 1, § 1, 7 bis en 2, § 1, 7 bis van het voorstel van richtlijn)
 De strekking van deze bepalingen die in die leden zijn opgenomen stemt overeen met die van de bepalingen in sectie 401 van de Amerikaanse Sarbanes-Oxley Act (en, zij het op minder directe wijze, in sectie 704 van de SOA)

1. Dossier van de Parlementaire Commissie JURI/6/25516 - COM(2004)0725..

- transacties van de vennootschap met “verbonden partijen”
(*Artikelen 1, § 1, 7ter en 2, § 1, 7 ter + artikel 2, § 4*)
Deze bepaling moet worden gekoppeld aan de IAS-norm 24 aangezien de definitie van “verbonden partij” ernaar verwijst.
De rechtstreeks met deze bepaling verbonden considerans *8bis* bevat bijkomende informatie hieromtrent.
- op vlak van het **vennootschapsrecht**:
  - specifiek voor de statutaire jaarrekening van vennootschappen waarvan de effecten worden toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt, een verklaring inzake corporate governance in het jaarverslag of in het afzonderlijk verslag dat samen met het jaarverslag wordt gepubliceerd.
(*Artikel 1, § 2*)
Deze bepaling kan gekoppeld worden aan een aantal algemene beleidslijnen die op Europees niveau werden vastgelegd in de Europese aanbeveling van 15 februari 2005 betreffende de taak van niet bij het dagelijks bestuur betrokken bestuurders of commissarissen van beursgenoteerde ondernemingen en betreffende de comités van de raad van bestuur of comités van de raad van commissarissen (Publicatieblad van de Europese Unie van 25 februari 2005, L 52, p. 51-63) waarin het toepassen van een methode van “comply or explain” wordt voorgesteld (paragraaf 1.2. van de aanbeveling).
  - Specifiek voor de geconsolideerde jaarrekening van vennootschappen waarvan de effecten worden toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt, een beschrijving – toegevoegd aan het jaarverslag of in een afzonderlijk verslag dat samen met het jaarverslag wordt gepubliceerd – van de belangrijkste kenmerken van interne controle- en risicobeheersystemen van de groep met betrekking tot het proces van de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening.
(*Artikel 2, § 2*)
  - expliciete bevestiging van de collectieve verantwoordelijkheid van de organen van bestuur, leiding of toezicht voor de opstelling en openbaarmaking en van de jaarrekeningen, het jaarverslag en de verklaring inzake corporate governance.
(*Artikel 1er, § 3 en artikel 2, § 3*)
  - vastlegging op het niveau van de lidstaten van een sanctieregeling ingeval van schending van de nationale bepalingen en het instellen van een systeem dat de effectieve uitvoering hiervan verzekert.
(*Artikel 1er, § 4 en artikel 2, § 5*)
- uitbreiding van deze nieuwe maatregelen naar bepaalde specifieke sectoren:
  - kredietinstellingen (richtlijn 86/635/EEG)
(*Artikel 2bis*)
  - verzekeringsondernemingen (richtlijn 91/674/EEG)
(*Artikel 2ter*).

2. Advies van de Hoge Raad

De Hoge Raad heeft de wettelijke opdracht¹ mee te werken aan de ontwikkeling van het wettelijke en reglementaire kader van toepassing op de economische beroepen, door het verstrekken van adviezen of aanbevelingen, op eigen initiatief of op verzoek, aan de Regering of aan de beroepsorganisaties die de economische beroepen vertegenwoordigen.

2.1. Belang van de rechtszekerheid van het geheel van Europese bepalingen inzake "Corporate governance"

De Hoge Raad wenst in de eerste plaats de aandacht te vestigen op het feit dat de talrijke initiatieven inzake corporate governance die in het afgelopen jaar op Europees niveau werden genomen, niet noodzakelijkerwijs bijdroegen tot de gewenste duidelijkheid terzake. Het is dan ook aangewezen bijzonder waakzaam te zijn voor een verhoogd risico op falende rechtszekerheid.

Het ter advies voorgelegde voorstel van richtlijn tot wijziging van de vierde en de zevende Europese vennootschapsrichtlijnen kan dan ook best gesitueerd worden binnen de algemene context van de problematiek van "corporate governance" op Europees niveau. Het betreft verschillende teksten, sommige definitief, andere maken nog het voorwerp van debat uit. Sommige hebben een bindende kracht, andere niet:

- voorstel van richtlijn ter vervanging van de achtste Europese vennootschapsrichtlijn en tot wijziging van de vierde en de zevende Europese vennootschapsrichtlijnen;
- Europese aanbeveling van 14 december 2004 ter bevordering van de toepassing van een passende regeling voor de beloning van bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen (Publicatieblad van de Europese Unie van 29 december 2004, L 385, p. 55-59);
- richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2004 betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan de effecten tot de handel op een gereguleerde markt toegelaten zijn en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG (Publicatieblad van

de Europese Unie van 31 december 2004, p. 38-57);

- de Europese aanbeveling van 15 februari 2005 betreffende de taak van niet bij het dagelijks bestuur betrokken bestuurders of commissarissen van beursgenoteerde ondernemingen en betreffende de comités van de raad van bestuur of de raad van commissarissen (Publicatieblad van de Europese Unie van 25 februari 2005, L 52, p. 51-63).

De Hoge Raad wenst te benadrukken dat het niet evident is de reikwijdte in te schatten van het onderlinge verband tussen sommige bepalingen van het ter advies voorgelegde voorstel van richtlijn en de bepalingen van de transparantierichtlijn² voor wat het jaarlijks financieel verslag betreft (artikel 4).

Deze transparantierichtlijn stelt immers dat het « jaarlijks financiële verslag » van een beursgenoteerde entiteit binnen de vier maanden na het einde van het boekjaar moet worden gepubliceerd en het volgende moet bevatten:

- de financiële overzichten (individueel en, indien nodig, geconsolideerd) die het voorwerp hebben uitgemaakt van een audit
- het jaarverslag
- de nieuwe verplichte aangifte

Dit jaarlijks financiële verslag moet onder andere een gecontroleerd financieel overzicht bieden. Bovendien bevat het jaarverslag naast het (financiële) jaarverslag tevens "verklaringen van de bij de uitgevende instelling terzake verantwoordelijke personen, met duidelijke vermelding van naam en functie, dat, voorzover hun bekend, de financiële overzichten die zijn opgesteld overeenkomstig de toepasselijke reeks standaarden voor jaarrekeningen een juist en getrouw beeld geven van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst en het verlies van de uitgevende instelling en de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen ondernemingen, en dat het jaarverslag een getrouw overzicht geeft van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van de uitgevende instelling en de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen ondernemingen alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd worden."

1. Deze opdracht vloeit voort uit artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

2. Richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2004 betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan de effecten tot de handel op een gereguleerde markt en toegelaten zijn, en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG (Publicatieblad van de Europese Unie van 31 december 2004, p. 38-57).

Gezien het identieke toepassingsveld (vennootschappen waarvan de effecten toegelaten worden tot de handel op een gereguleerde markt), is het belangrijk dat er voldoende duidelijkheid terzake bestaat. Dit is nodig voor het situeren van:

- sommige bepalingen van het voorstel van richtlijn: *“De verklaring inzake corporate governance moet (...) een beschrijving van de belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen van de onderneming bevatten”* ten opzichte van
- de nieuwe bepalingen van de transparantierichtlijnen (*“Het (jaarlijks financiële) verslag moet (...) een beschrijving bevatten van de voornaamste risico’s en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd worden”*).

2.2. Implicaties wat betreft interne controle

Rekening houdend met de bevoegdheden van de Hoge Raad zal dit advies uitsluitend betrekking hebben op de bepalingen die rechtstreeks verband houden met de economische beroepsbeoefenaars.

Het advies van de Hoge Raad heeft derhalve uitsluitend betrekking op de bepalingen inzake interne controle van het voorstel van richtlijn, met name:

- specifiek voor de statutaire jaarrekeningen van vennootschappen waarvan de effecten toegelaten zijn tot de handel op een gereguleerde markt, een verklaring inzake corporate governance in het jaarverslag of in het afzonderlijk verslag dat samen wordt gepubliceerd met het jaarverslag, met *“een beschrijving van de belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen van de onderneming bevatten”* (punt 3 van artikel 46bis) bevat (*Artikel 1, § 2*)
- Specifiek voor de geconsolideerde rekeningen van de vennootschappen waarvan de effecten toegelaten zijn tot de handel op een gereguleerde markt, een beschrijving – toegevoegd aan het jaarverslag of in een afzonderlijk verslag dat samen met het jaarverslag wordt gepubliceerd – van de voornaamste kenmerken van de

interne controle- en risicobeheersystemen van de groep met betrekking tot de procedure voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening. (*Artikel 2, § 2*)

De tussenkomst van de wettelijke controleur van de jaarrekening wat betreft de “verklaring inzake corporate governance” wordt ingevoerd door de toevoeging van:

- de zin *“artikel 51, § 1, lid 2 van deze richtlijn is van toepassing”* in artikel 1, § 2 in fine voor wat betreft de statutaire jaarrekeningen;
- de zin *“artikel 37, § 1, lid 2 van deze richtlijn is van toepassing”* in artikel 2, § 2 in fine voor wat betreft de geconsolideerde jaarrekeningen.

De taak van de wettelijke controleur van de jaarrekening is verwant aan de taak met betrekking tot het verstrekken van de informatie in het jaarverslag, ongeacht het feit of de “verklaring inzake corporate governance” al dan niet geïntegreerd is in het jaarverslag. Deze taak bestaat in het controleren van de overeenstemming van de verklaring inzake corporate governance met de (geconsolideerde) jaarrekening van het boekjaar.

Wat het louter formele aspect betreft, wenst de Hoge Raad te wijzen op het feit dat de verwijzing naar “artikel 37, § 1, alinea 2” onder artikel 2, § 2 in fine van het voorstel van richtlijn vervangen zou moeten worden door “artikel 37, § 2” teneinde overeen te stemmen met de gelijkaardige bepaling toepasbaar op de statutaire jaarrekeningen in artikel 1, § 2 in fine (verwijzing naar “artikel 51, § 1, alinea 2”).

De Hoge Raad staat gunstig tegenover de twee voorstellen die een grotere transparantie beogen omtrent het inrichten van interne controle- en risicobeheersystemen, zowel statutair (artikel 1, § 2) als op geconsolideerd niveau (artikel 2, § 2). Dit zou moeten leiden tot een grotere geloofwaardigheid van de financiële informatie die door de vennootschappen waarvan de effecten toegelaten zijn tot de handel op een gereguleerde markt wordt openbaar gemaakt.

De Hoge Raad is van oordeel dat de geloofwaardigheid van de informatie

die wordt openbaar gemaakt door de vennootschappen waarvan de effecten toegelaten zijn tot de handel op een gereguleerde markt, nog moet worden vergroot gelet op de taak die in deze context aan de wettelijke controleur toekomt.

Niettemin wenst de Hoge Raad dat de tekst **meer duidelijkheid zou verstrekken omtrent de reikwijdte van de opdracht van de wettelijke controleur van de jaarrekening**. Aangezien de meeste aspecten van de verklaring inzake corporate governance immers op geen enkele wijze rechtstreeks verband houden met de informatie vervat in de (geconsolideerde) jaarrekeningen, is het niet duidelijk welke taak de wettelijke controleur van de jaarrekening gelet op deze bepaling toekomt. Daarom is het volgens de Hoge Raad aangewezen om ofwel in de richtlijn of in een “consi-

derans” te verduidelijken welke punten de wettelijke controleur van de jaarrekening dient te controleren.

Zonder de beleidslijnen die op Europees niveau werden vastgesteld, in vraag te willen stellen, is een **reflectie over de aard** van de opdracht van de wettelijke controleur van de jaarrekening nodig. Deze opdracht leidt tot het verstrekken van een verklaring. Moet alle informatie op een positieve wijze (naar het voorbeeld van de Verenigde Staten of Frankrijk – zie hiertoe respectievelijk bijlage 1 en 2) of op een negatieve wijze (beperkt onderzoek) verstrekt worden? Volgens de Hoge Raad is het aangewezen om ofwel in de richtlijn, ofwel in de “considerans” te verduidelijken wat de aard is van de verklaring van de wettelijke controleur van de jaarrekening.

Bijlage 1 Reglementering in de Verenigde Staten

Uittreksels uit de Sarbanes-Oxley Act goedgekeurd op 25 juli 2002 (H.R. 3763)¹

«TITLE I – PUBLIC COMPANY ACCOUNTING OVERSIGHT BOARD

SEC. 103. AUDITING, QUALITY CONTROL, AND INDEPENDENCE STANDARDS AND RULES.

(a) AUDITING, QUALITY CONTROL, AND ETHICS STANDARDS.—

(1) IN GENERAL. — The Board shall, by rule, establish, including, to the extent it determines appropriate, through adoption of standards proposed by 1 or more professional groups of accountants designated pursuant to paragraph (3)(A) or advisory groups convened pursuant to paragraph (4), and amend or otherwise modify or alter, such auditing and related attestation standards, such quality control standards, and such ethics standards to be used by registered public accounting firms in the preparation and issuance of audit reports, as required by this Act or the rules of the Commission, or as may be necessary or appropriate in the public interest or for the protection of investors.

(2) RULE REQUIREMENTS.—*In carrying out paragraph (1), the Board—*

(A) shall include in the auditing standards that it adopts, requirements that each registered public accounting firm shall—

(i) prepare, and maintain for a period of not less than 7 years, audit work papers, and other information related to any audit report, in sufficient detail to support the conclusions reached in such report;

(ii) provide a concurring or second partner review and approval of such audit report (and other related information), and concurring approval in its issuance, by a qualified person (as prescribed by the Board) associated with the public accounting firm, other than the person in charge of the audit, or by an independent reviewer (as prescribed by the Board); and

(iii) describe in each audit report the scope of the auditor’s testing of the internal control structure and procedures of the issuer, required by section 404(b), and present (in such report or in a separate report)—

(I) the findings of the auditor from such testing;

(II) an evaluation of whether such internal control structure and procedures—

(aa) include maintenance of records that in reasonable detail accurately and fairly reflect the transactions and dispositions of the assets of the issuer;

(bb) provide reasonable assurance that transactions are recorded as necessary to permit preparation of financial statements in accordance with generally accepted accounting principles, and that receipts and expenditures of the issuer are being made only in accordance with authorizations of management and directors of the issuer; and

(...)

1. De vetgedrukte zin(snedes) staan niet in het vet in de Amerikaanse wettekst. De vetgedrukte tekst dient enkel om de belangrijkste aspecten in het kader van de ter advies voorgelegde problematiek te beklemtonen.

TITLE III – CORPORATE RESPONSIBILITY

SEC. 302. CORPORATE RESPONSIBILITY FOR FINANCIAL REPORTS.

- (a) REGULATIONS REQUIRED.—**The Commission** shall, by rule, require, for each company filing periodic reports under section 13(a) or 15(d) of the Securities Exchange Act of 1934 (15 U.S.C. 78m, 78o(d)), that the principal executive officer or officers and the principal financial officer or officers, or persons performing similar functions, certify in each annual or quarterly report filed or submitted under either such section of such Act that—
- (1) the signing officer has reviewed the report;
  - (2) based on the officer’s knowledge, the report does not contain any untrue statement of a material fact or omit to state a material fact necessary in order to make the statements made, in light of the circumstances under which such statements were made, not misleading;
  - (3) based on such officer’s knowledge, the financial statements, and other financial information included in the report, fairly present in all material respects the financial condition and results of operations of the issuer as of, and for, the periods presented in the report;
  - (4) **the signing officers—**
    - (A) **are responsible for establishing and maintaining internal controls;**
    - (B) **have designed such internal controls to ensure that material information relating to the issuer and its consolidated subsidiaries is made known to such officers by others within those entities, particularly during the period in which the periodic reports are being prepared;**
    - (C) **have evaluated the effectiveness of the issuer’s internal controls as of a date within 90 days prior to the report; and**
    - (D) **have presented in the report their conclusions about the effectiveness of their internal controls based on their evaluation as of that date;**
  - (5) **the signing officers have disclosed to the issuer’s auditors and the audit committee of the board of directors (or persons fulfilling the equivalent function) —**
    - (A) **all significant deficiencies in the design or operation of internal controls which could adversely affect the issuer’s ability to record, process, summarize, and report financial data and have identified for the issuer’s auditors any material weaknesses in internal controls; and**
    - (B) **any fraud, whether or not material, that involves management or other employees who have a significant role in the issuer’s internal controls; and**
  - (6) **the signing officers have indicated in the report whether or not there were significant changes in internal controls or in other factors that could significantly affect internal controls subsequent to the date of their evaluation, including any corrective actions with regard to significant deficiencies and material weaknesses.**

(...)

TITLE IV – ENHANCED FINANCIAL DISCLOSURES

SEC. 404. MANAGEMENT ASSESSMENT OF INTERNAL CONTROLS.

- (a) RULES REQUIRED.—The **Commission** shall prescribe rules requiring each annual report required by section 13(a) or 15(d) of the Securities Exchange Act of 1934 (15 U.S.C. 78m or 78o(d)) to contain an **internal control report, which shall—**
- (1) **state the responsibility of management for establishing and maintaining an adequate internal control structure and procedures for financial reporting; and**
  - (2) **contain an assessment, as of the end of the most recent fiscal year of the issuer, of the effectiveness of the internal control structure and procedures of the issuer for financial reporting.**
- (b) INTERNAL CONTROL EVALUATION AND REPORTING.—With respect to the internal control assessment required by subsection (a), each registered public accounting firm that prepares or issues the audit report for the issuer shall attest to, and report on, the assessment made by the management of the issuer. An attestation made under this subsection shall be made in accordance with standards for attestation engagements issued or adopted by the Board. Any such attestation shall not be the subject of a separate engagement.

(...)»

Bijlage 2 Reglementering in Frankrijk

Uittreksels uit de loi de sécurité financière n° 2003-706 van 2 augustus 2003 (J.O. n° 177)

«Article 117

I. - Le code de commerce est ainsi modifié :

1° L'article L. 225-37 est complété par un alinéa ainsi rédigé :

«Le président du conseil d'administration rend compte, dans un rapport joint au rapport mentionné aux articles L. 225-100, L. 225-102, L. 225-102-1 et L. 233-26, **des conditions de préparation et d'organisation des travaux du conseil ainsi que des procédures de contrôle interne mises en place par la société.** Sans préjudice des dispositions de l'article L. 225-56, le rapport indique en outre les éventuelles limitations que le conseil d'administration apporte aux pouvoirs du directeur général.» ;

2° L'article L. 225-68 est complété par un alinéa ainsi rédigé :

«Le président du conseil de surveillance rend compte, dans un rapport à l'assemblée générale joint au rapport mentionné à l'alinéa précédent et à l'article L. 233-26, **des conditions de préparation et d'organisation des travaux du conseil ainsi que des procédures de contrôle interne mises en place par la société.**» ;

(...)

Article 120

L'article L. 225-235 du code de commerce est ainsi modifié :

1° Au début du premier alinéa, sont insérés les mots : «Justifiant de leurs appréciations,» ;

2° Au deuxième alinéa, après les mots : «Lorsqu'une société établit des comptes consolidés,», sont insérés les mots : «ustifiant de leurs appréciations,» ;

3° Il est complété par un alinéa ainsi rédigé :

«**Les commissaires aux comptes présentent, dans un rapport joint au rapport mentionné au deuxième alinéa de l'article L. 225-100, leurs observations sur le rapport mentionné, selon le cas, à l'article L. 225-37 ou à l'article L. 225-68, pour celles des procédures de contrôle interne qui sont relatives à l'élaboration et au traitement de l'information comptable et financière.**»

(...)

1. De vetgedrukte zin(snedes) staan niet in het vet in de Franse wettekst. De vetgedrukte tekst dient enkel om de belangrijkste aspecten in het kader van de ter advies voorgelegde problematiek te beklemtonen.

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

Advies van 19 juli 2005 omtrent de gedragsregels tussen de leden van het I.B.R., Het I.A.B. En het B.I.B.F. in het kader van de uitoefening van het beroep

bijlage V

H

et Interinstitutencomité heeft op 9 mei 2005 de Hoge Raad advies gevraagd over een document met als titel "Relaties tussen de leden van het IBR, het IAB en het BIBF in het kader van de uitoefening van het beroep".

De Hoge Raad heeft de wettelijke opdracht¹ mee te werken aan de ontwikkeling van het wettelijk en reglementair kader dat van toepassing is op de economische beroepen, door het verstrekken van advies of aanbevelingen aan de Regering of aan de beroepsorganisaties die de economische beroepen vertegenwoordigen, op eigen initiatief of op verzoek.

De Hoge Raad is verheugd vast te stellen dat het Interinstitutencomité de relatie tussen de economische beroepsbeoefenaars die behoren tot een ander instituut wil verbeteren door middel van duidelijke gedragsrichtlijnen.

De onderscheiden reglementen van plichtenleer bevatten voor de verschillende beroepen reeds een aantal gedragsregels. Deze regels leggen hoofdzakelijk de modaliteiten van de opvolging van een beroepsbeoefenaar vast.

De reglementaire bepalingen die de economische beroepsbeoefenaars moeten in acht nemen zijn :

- artikel 17 van het koninklijk besluit van 23 december 1997 tot vaststelling van het reglement van plichtenleer van het Beroepsinstituut van Boekhouders :

"Vooraleer een opdracht te aanvaarden, moet de boekhouder BIB, die een opdracht van een andere boekhouder BIB, een accountant of een bedrijfsrevisor overneemt, de volgende regels in acht nemen :

- 1° *hij moet zijn voorganger per aangezekende brief in kennis stellen van de overname van de opdracht, zelfs indien de opvolging niet onmiddellijk is gebeurd ;*
- 2° *indien de voorganger niet werd betaald voor zijn prestaties, dient hij bij de cliënt aan te dringen op de betaling van de honoraria van zijn voorganger.*

De voorganger zal onverwijld alle documenten, eigendom van de cliënt, alsmede deze die kaderen in de wederzijdse hulp en hoffelijkheid ter beschikking stellen van de cliënt of van zijn opvolgende confrater. Hij is gehouden hiervan een gedetailleerde en gedagtekende inventaris in twee exemplaren op te stellen, die door alle betrokken partijen ondertekend wordt."

- Artikel 23 en 25 van het koninklijk besluit van 1 maart 1998 tot vaststelling van het reglement van plichtenleer der accountants :

"Vooraleer een opdracht te aanvaarden, moet de externe accountant, die een opdracht van een confrater of een boekhouder overneemt, de volgende regels in acht nemen :

- 1° *hij moet zijn voorganger schriftelijk, bij voorkeur aangetekend, in kennis stellen van de overname van de opdracht, zelfs indien de opvolging niet onmiddellijk is gebeurd ;*

1. Deze opdracht vloeit voort uit artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, B.S. 11 mei 1999.

2° indien de voorganger niet werd betaald voor zijn prestaties, dient hij bij de cliënt aan te dringen op de betaling van de honoraria van zijn voorganger.

De voorganger zal onverwijld alle documenten, eigendom van de cliënt, alsmede deze die kaderen in de wederzijdse hulp en hoffelijkheid ter beschikking stellen van de cliënt of van zijn opvolgende confrater.

Hij is gehouden hiervan een gedetailleerde en gedagtekende inventaris in twee exemplaren op te stellen, die door alle betrokken partijen ondertekend wordt.”

en

“Voor hij een mandaat of een opdracht aanvaardt, moet de externe accountant bij de onderneming of de betrokken instelling nagaan of een andere externe accountant in de loop van de voorafgaande twaalf maanden belast is of werd met een opdracht bij dezelfde ondernemingen. Telkens een externe accountant werkzaamheden verricht in een vennootschap of een organisme waar een andere externe accountant een opdracht uitoefent, kan hij zijn werkzaamheden ter plaatse slechts verrichten na deze laatste, bij voorkeur schriftelijk, op de hoogte te hebben gebracht van zijn tussenkomst.

Deze regel is toepasselijk ongeacht het voorwerp van de opdracht, ook op een opdracht als gerechtelijke deskundige, maar onverminderd de rechtsregels die terzake gelden.”

De drie onderscheiden instituten hadden voor de goedkeuring van de wet van 22 april 1999 bilaterale afspraken met aanvullende deontologische aanbevelingen – naar luid van het vademecum van het I.A.B., doch onbenoemd in het vademecum van het I.B.R. - afgekondigd. Het betreft de deontologische aanbeveling inzake de relaties tussen de leden van het IDAC en het BIB in het kader van de be-

roepsuitoefening – hierna aanbeveling I - en de deontologische aanbeveling inzake de relaties tussen de leden van het IDAC en het IBR in het kader van de beroepsuitoefening – hierna aanbeveling II¹

*
*   *

Algemeen is de Hoge Raad van oordeel dat het van belang is dat het Interinstitutencomité dit “document” duidt. Aangezien de Raden van de drie Instituten het document hebben goedgekeurd, is de Hoge Raad van oordeel dat dit document als een aanbeveling mag gelden.

De ontwerp-aanbeveling van het Interinstitutencomité bevat geen uitdrukkelijke² verwijzing naar de reglementaire bepalingen in de koninklijk besluiten van plichtenleer van het B.I.B.F. en het I.A.B.. Evenmin vermeldt de ontwerp-aanbeveling of het de twee bestaande deontologische aanbevelingen vervangt. De Hoge Raad meent dat terzake twee consideransen moeten opgenomen worden. De eerste dient aan te duiden dat de nieuwe normen de plichtenleer nader invult en steeds dient gelezen te worden in overeenstemming met de reglementaire bepalingen terzake. De tweede moet aangeven dat deze nieuwe normen de deontologische aanbevelingen vervangen.

Tevens is de Hoge Raad van oordeel dat er over gewaakt moet worden dat de principes niet indruisen tegen reglementaire bepalingen. Onder meer de regels omtrent de onafhankelijkheid van de economische beroepsbeoefenaars en de verplichtingen om in voorkomend geval confraters of leden van andere Instituten van een tussenkomst op de hoogte te brengen, vergen aanpassingen van deze aanbeveling. De commentaar op de onderscheiden principes duidt aan welke wijzigingen noodzakelijk zijn.

1. Beide aanbevelingen zijn opgenomen als bijlagen bij dit advies.
2. Er is slechts sprake van «concretisering van de deontologische regels met betrekking tot het confraterniteitsprincipe».

Eerste principe - Onverenigbaarheden

Het eerste principe is geïnspireerd door het eerste principe in de aanbeveling II. Het nieuwe principe vervangt “onderneming” door “entiteit” en breidt het toepassingsgebied uit naar personen waarmee de beroepsbeoefenaar samenwerkt.

De Hoge Raad steunt de wijziging van “onderneming” in “entiteit” zodat ook verenigingen zonder winst oogmerk en stichtingen worden geïnviseerd.

Wat de uitbreiding van het toepassingsgebied betreft tot personen met wie beroepshalve wordt samengewerkt, is de Hoge Raad van oordeel dat verduidelijking noodzakelijk is.

De huidige redactie kan als volgt worden begrepen. Er is een onverenigbaarheid om tijdens de uitoefening van een controleopdracht de “gewoonlijke raadgever” te zijn van de entiteit dan wel samen te werken met de “gewoonlijke raadgever” van de entiteit.

Dit houdt in dat “persoon” in de eerste zin dient gelezen te worden als “bedrijfsrevisor of externe accountant” en “met wie hij” als “met wie de gewoonlijke raadgever”.

Ook de tweede zin verdient bijsturing. Het betreft het geval waarbij de bedrijfsrevisor of externe accountant reeds “recurrente” opdrachten uitvoert. De onafhankelijkheid komt in het gedrang in geval hij een controleopdracht aanvaardt.

De Hoge Raad meent dat volgende wijzigingen dienen aangebracht te worden:

- de structuur van de bepaling moet worden gewijzigd. De aanbeveling dient eerst de situatie te bespreken waarbij de beroepsbeoefenaar prestaties levert aan de entiteit en vervolgens gevraagd wordt een controleopdracht uit te voeren. Vervolgens moet de regel worden vermeld over de cumulatie van een controleopdracht met andere werkzaamheden. Tot slot kan worden verwezen naar de verstrekking van diensten na afloop van de controleopdracht;
- “een controleopdracht” moet worden toegelicht. Immers, naast de ge-

viseerde bedrijfsrevisoren en externe accountants voeren ook boekhouders controleopdrachten uit. De Hoge Raad heeft in zijn advies van 4 oktober 2004 inzake een methodologie tot classificatie van de tussenkomsten van de economische beroepsbeoefenaars bij milieuaangelegenheden onder meer gewezen op de tussenkomsten van de boekhouder bij het Val-I-Pac systeem of bij certificering van gegevens die aan OVAM of een beheersorganisatie met betrekking tot het systeem van afvalvoorkoming of -beheer. De Hoge Raad is van oordeel dat de in het eerste principe geïnviseerde regel moet betrekking hebben op opdrachten die leiden tot een verslag gericht aan derden;

- er dient over gewaakt te worden dat deze aanbeveling niet indruist tegen de reglementaire bepalingen. Immers kan de onafhankelijkheid ook in het gedrang zijn wanneer prestaties werden geleverd ten gunste van een met de geïnviseerde entiteit verbonden entiteit. Daarnaast gelden voor de onderscheiden beroepsbeoefenaars bijzondere bepalingen inzake personen met wie zij samenwerken. Te denken valt hier aan artikel 1, 5° van het koninklijk besluit van 10 januari 1994, artikel 183 quinquies van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 of nog artikel 11, tweede lid van het koninklijk besluit van 1 maart 1998 en artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 december 1997;
- Tot slot wil de Hoge Raad opmerken dat noch “gewoonlijke raadgever” noch “recurrente opdracht” worden toegelicht. De Hoge Raad is van oordeel dat de aanbeveling een niet exhaustief aantal voorbeelden moeten geven van wie als gewoonlijke raadgever en wat als recurrente opdracht wordt beschouwd. Hierbij kan het Interinstitutioneel Comité zich inspireren op de lijst zoals vermeld in artikel 183ter van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen aangevuld met andere voorbeelden (zoals het op regelmatige wijze bijstaan van de entiteit bij het vervullen van fiscale verplichtingen).

Tweede principe - Onafhankelijkheid

De Hoge Raad is de mening toegedaan dat het tweede principe in zijn huidige redactie niet begrijpbaar is. Deze bevinding geldt onverminderd de vaststelling dat de bepaling geïnspireerd is door het tweede lid van het eerste principe van de aanbeveling II.

De Hoge Raad voegt daar aan toe dat de algemene economie van de bepaling in voorkomend geval kan conflicteren met de regels inzake mededinging. Immers heeft deze bepaling tot gevolg dat de drie economische instituten aansturen op een “onderling afgestemde feitelijke gedraging”. Artikel 2 van de wet tot bescherming van de economische mededinging, gecoördineerd op 1 juli 1999 verbiedt

bepaalde van deze “onderling afgestemde feitelijke gedragingen. De leden van de Hoge Raad zijn van oordeel dat de wettelijke bepalingen omtrent de onafhankelijkheid de rechtsgeldigheid van dit tweede principe schragen. Niettemin acht de Hoge Raad het opportuun dat het Interinstitutionencomité de Raad voor de Mededinging terzake vat.

De Hoge Raad wil tevens opmerken dat zowel bedrijfsrevisoren als externe accountants worden geïnviseerd daar waar voetnoot twee slechts verwijst naar de bepalingen die van toepassing zijn op bedrijfsrevisoren. Ook wil de Hoge Raad wijzen op de onduidelijkheid van de term “controleopdracht” (cf. supra).

Derde principe - Meningsverschillen

Het derde principe is geïnspireerd door het eerste principe van aanbeveling I.

De Hoge Raad steunt dit principe mits een aantal wijzigingen worden aangebracht.

- Het principe vertrekt vanuit een passief standpunt. Een lid van de Instituten moet worden gevraagd de werkzaamheden of attestering van een ander lid in vraag te stellen. De aanbeveling duidt niet aan of een lid zelf de werkzaamheden of attestering in vraag kan stellen. Het eerste principe van aanbeveling I liet dit wel toe. De Hoge Raad is van oordeel dat een lid van het Instituut ook actief de werkzaamheden of attesteringen van een ander lid in vraag moet kunnen stellen in de mate deze werkzaamheden of attesteringen ook tot zijn wettelijke of reglementaire bevoegdheid behoren.
- In aanbeveling I rust op het lid dat de werkzaamheden of attestering van een ander lid in vraag stelt een verplichting om het andere lid onmiddellijk schriftelijk op de hoogte te brengen. In de ontwerpaanbeveling is er slechts sprake van een aanbeveling om het andere lid op de hoogte te brengen. De Hoge

Raad is van oordeel dat de verplichting het andere lid onmiddellijk op de hoogte te brengen moet behouden blijven. Dit sluit aan op de regels die gelden tussen beroepsbeoefenaars van hetzelfde beroep (zie terzake artikel 25 koninklijk besluit 10 januari 1994, artikel 16 van het koninklijk besluit 23 december 1997 en artikel 22 van het koninklijk besluit 1 maart 1998)

- De tweede zin moet worden verduidelijkt. Immers is er sprake van een “antwoord voorbereiden dat hij heeft ontvangen”. Wellicht wordt bedoeld dat het lid wiens werkzaamheden of attesteringen in vraag worden gesteld, de aanklacht met de tenlasteleggingen moet onderzoeken en in voorkomend geval beantwoorden, eventueel met bijstand van een raadsman. Uiteraard moet ook de beroepsbeoefenaar die de tenlastelegging uit oordeelkundig te werk gaan. Inspiratie voor de redactie van dergelijke bepaling kan worden gevonden in artikel 25, lid 2 koninklijk besluit 10 januari 1994.
- In de eerste zin moet “zonder afbreuk te doen aan” door “onverminderd” vervangen worden.

Vierde principe - Contacten met de voorganger

it principe is geïnspireerd door het derde principe in aanbeveling I en het vierde principe in aanbeveling II. Daarnaast bestaan bijzondere deontologische regels voor bepaalde gevallen waarbij een lid van een instituut een confrater of een lid van een ander instituut opvolgt.¹

De Hoge Raad steunt deze bijzondere verplichting van wederzijdse hoffelijkheid.

De regels omtrent de verplichting tot informatie-inwinning en opvolging van een confrater verschillen aanzienlijk. Er wordt een deontologisch onderscheid gemaakt tussen de verplichting informatie in te winnen over prestaties die door confraters worden verricht en het overnemen van een opdracht.

Leden van het I.B.R. moeten onderzoeken of een confrater is of was belast met een revisorale opdracht bij de betrokken onderneming (lid 1 artikel 24 KB 10 januari 1994). Wat de opvolging² betreft van om het even welke opdracht moet de revisor voorafgaandelijk en schriftelijk contact opnemen met zijn confrater (lid 4 artikel 24 KB 10 januari 1994).

Bij het I.A.B. heet het dat een lid moet onderzoeken of een confrater belast is met "een opdracht" (artikel 25 KB 1 maart 1998). Bij overname van een opdracht van een confrater of een boekhouder moet de accountant de voorganger schriftelijk, bij voorkeur aangetekend in kennis stellen (artikel 23 KB 1 maart 1998).

Voor een lid van het B.I.B.F. volgt de onderzoeksplicht uit artikel 17 van het koninklijk besluit. Op een boekhouder rust de plicht zowel een confrater, een ac-

countant of een bedrijfsrevisor bij aangetekend schrijven en voorafgaand aan de aanvaarding van de opdracht op de hoogte te brengen "*van de overname van de opdracht, zelfs indien de opvolging niet onmiddellijk is gebeurd.*"

De Hoge Raad dringt er bij het Interinstitutionencomité op aan de in de reglementen van plichtenleer onderscheiden benadering ook in de aanbeveling te implementeren. Aangezien de entiteit waarvoor de prestaties worden geleverd niet noodzakelijk alle taken en diensten die de economische beroepsbeoefenaars kunnen verrichten nauwkeurig kan of moet onderscheiden, meent de Hoge Raad dat het noodzakelijk is een lid van het Instituut de verplichting op te leggen informatie in te winnen of een lid van een ander³ instituut opdrachten verricht, doch slechts voor zover de uit te voeren opdracht door een lid van een ander instituut mag worden verstrekt.⁴

Wanneer een lid van een instituut hierbij vaststelt dat het over een overname van een opdracht gaat, dient hij het lid van een ander instituut hierover bij aangetekend schrijven op de hoogte te brengen.

Deze benadering laat toe de onderscheiden deontologische normen op het niveau van de samenwerking van de leden van de onderscheiden instituten te harmoniseren.

De Hoge Raad acht het ook nuttig het belang van deze formele procedure te duiden. Het belang ligt onder meer in de uitwisseling van stukken van de cliënt en de vaststelling van de betaling van de honoraria.

1. Zie artikel 24 koninklijk besluit 10 januari 1994, artikel 17 koninklijk besluit 23 december 1997 en artikel 25 koninklijk besluit 1 maart 1998.
2. Het koninklijk besluit spreekt van opvolging. In het bijzonder wordt de overname van een opdracht bedoeld.
3. De regels van toepassing op leden van éénzelfde instituut liggen vervat in het reglement van plichtenleer.
4. In geval het een opdracht betreft dat slechts door een confrater mag uitgevoerd worden, gelden de algemene bepalingen in de reglementen van plichtenleer.

Vijfde principe - Onbetaalde ereloonnota's

De verplichting te informeren naar de betaling van het ereloon van de voorganger is de beroepsbeoefenaar niet vreemd.

Op de boekhouder rust deze verplichting luidens artikel 17 van het koninklijk besluit van 23 december 1997. De hoedanigheid van de voorganger is van geen belang. Er moet ook, bij de overname van een opdracht, op de betaling van de accountant of bedrijfsrevisor aangedrongen worden.

De accountant moet naar luid van artikel 23 van het koninklijk besluit van 1 maart 1998 bij de cliënt aandringen op de betaling van het ereloon van een confrater of een boekhouder wiens opdracht hij overneemt.

Voor de bedrijfsrevisoren volgt deze verplichting uit het confraterniteitsprincipe.¹

De aanbeveling breidt de verplichting om de cliënt ertoe aan te zetten het ereloon van een lid van een Instituut te voldoen, uit tot alle economische beroepsbeoefenaars. De Hoge Raad wil er evenwel op wijzen dat de huidige redactie van de aanbeveling de accountant en de boekhouder kan misleiden. Immers volgt uit de plichtenleer dat zij bij de cliënt moeten aandringen op de betaling van het honorarium ongeacht of het ereloon eisbaar en onbetwist is. Om verwarring te vermijden is het noodzakelijk dat het vijfde principe de regels uit de plichtenleer die voorrang hebben, herhaalt.

Zesde principe - Overdracht van het dossier

De verplichting tot overdracht van documenten aan een opvolger is de beroepsbeoefenaar niet vreemd. Een accountant en een boekhouder moet onverwijld alle documenten die eigendom zijn van de cliënt, alsook deze die kaderen in de wederzijdse hulp en hoffelijkheid ter beschikking stellen van de cliënt of zijn opvolger. De overgedragen documenten moeten worden geïnventariseerd (zie artikel 17 KB 23 december 1997 en artikel 23 KB 1 maart 1998). De bedrijfsrevisor die wordt opgevolgd moet de bedrijfsrevisor inzage ge-

ven in de werkdossiers (artikel 24, lid 4 in fine KB 10 januari 1994).

De ontwerpaanbeveling breidt de verplichting tot overdracht uit tot alle economische beroepsbeoefenaars. De Hoge Raad steunt deze aanbeveling doch wil het Interinstitutencomité opmerken dat het beroepsgeheim verhindert dat de leden van de economische beroepen andere stukken dan deze die eigendom zijn van de cliënt of waarvoor geen geheimhoudingsplicht bestaat, overmaken.

1. Zie I.B.R., *Vademecum van de bedrijfsrevisor*, Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 2002, p. 596..

Bijlage 1 Deontologische aanbeveling inzake de relaties tussen de leden van het IDAC en het IBR in het kader van de beroepsuitoefening – Versie IBR

Overwegende dat de twee Instituten hun bereidheid tot toenadering duidelijk hebben tot uiting gebracht;

Dat deze wil het best kan worden uitgedrukt via de concretisering van deontologische regels inzake confraterniteit;

Dat deze regels bij voorrang toegepast moeten worden op het vlak van de externe accountancy, meer in het bijzonder de opdrachten zoals bedoeld in artikel 78 van de Wet van 21 februari 1985, uitgeoefend buiten een arbeidsovereenkomst;

Op zijn zitting van 5 september 1997, heeft de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren de volgende aanbeveling aangenomen;

Eerste principe

Voor de uitoefening van een controleopdracht die door de wet wordt opgelegd, mag de bedrijfsrevisor (zoals bedoeld in artikel 1 3° van het Koninklijk Besluit betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren) niet de gewoonlijke raadgever zijn van de onderneming. Behoudens andere revisorale opdrachten, mag hij in de vennootschap geen enkele andere geregelde opdracht hebben uitgevoerd tijdens de twee voorgaande jaren.

Na een door de wet verplicht gestelde controleopdracht te hebben uitgeoefend in een onderneming waar een externe accountant of een bedrijfsrevisor een geregelde opdracht van advies of bijstand uitoefent, dient degene die de controle heeft gedaan, alsook elke persoon met wie hij een beroepsmatig samenwerkingsverband heeft, zich te onthouden om in deze onderneming een nieuwe professionele opdracht te aanvaarden. Hij moet hiervan afzien gedurende een periode van twee jaar na de ondertekening van het verslag. Daarentegen geldt dit niet voor de aanvaarding van een nieuwe revisorale opdracht in de zin van artikel 1, 4°

van het Koninklijk Besluit betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

Tweede principe

Wanneer een bedrijfsrevisor het werk of de verklaring van een externe accountant zou kunnen in opspraak brengen, moet hij, voor zover het beroepsgeheim zich daar niet tegen verzet, hem onmiddellijk op de hoogte brengen van de punten waarover er een meningsverschil bestaat. Hij zal aandachtig het hem verstrekte antwoord onderzoeken en vervolgens voorzichtig tewerk gaan; desgevallend zal hij hierbij het nodige advies inwinnen.

Derde principe

Elke bedrijfsrevisor die een opdracht tot de opvolging van een accountant geroepen wordt, heeft de plicht om voorafgaandelijk en schriftelijk met hem contact op te nemen. Hij is ertoe gehouden zich te vergewissen van de betaling van de verschuldigde en niet-betwiste honoraria.

Vierde principe

Voor de bedrijfsrevisor een opdracht, zoals bedoeld in artikel 78 van de Wet van 21 februari 1985, aanvaardt, moet hij de onderneming vragen of een externe accountant deze taak uitoefent of in de loop van de voorafgaande twaalf maanden heeft uitgeoefend. Is dit het geval, dan neemt hij onverwijld contact op met deze accountant.

Vijfde principe

Elke controleopdracht geeft aanleiding tot een ereloonstaat, waarvan het bedrag wordt bepaald in functie van de complexiteit van de opdracht, de aard, de reikwijdte en de omvang van de prestaties die, in naleving van de toepasselijke normen, vereist zijn.

Deontologische aanbeveling inzake de relaties tussen de leden van het IDAC en het IBR in het kader van de beroepsuitoefening – Versie IAB

Overwegende dat de twee Instituten hun bereidheid tot toenadering duidelijk hebben tot uiting gebracht;

Dat deze wil het best kan worden uitgedrukt via de concretisering van deontologische regels inzake confraterniteit;

Dat deze regels bij voorrang toegepast moeten worden op het vlak van de externe accountancy, meer in het bijzonder de opdrachten zoals bedoeld in artikel 78 van de Wet van 21 februari 1985, uitgeoefend buiten een arbeidsovereenkomst;

Heeft de Raad van het Instituut der Accountants op zijn zitting van 29 september 1997 de volgende aanbeveling aangenomen:

Eerste principe

Voor de uitoefening van een controle-opdracht die door de wet wordt opgelegd, mag de externe accountant (zoals bedoeld in artikel 79 – natuurlijke personen – en artikel 80 – rechtspersonen – van de Wet van 21 februari 1985) niet de gewoontelijke raadgever zijn van de onderneming. Behoudens andere controleopdrachten, mag hij in de vennootschap geen enkele geregelde opdracht hebben uitgevoerd tijdens de twee voorgaande jaren.

Na een door de wet verplicht gestelde controle-opdracht te hebben uitgeoefend in een onderneming waar een externe accountant of een bedrijfsrevisor een geregelde opdracht van advies of bijstand uitoefent, moet degene die de controle heeft gedaan, alsook elke persoon met wie hij een beroepsmatig samenwerkingsverband heeft, zich onthouden om in deze onderneming een nieuwe professionele opdracht te aanvaarden. Hij moet hiervan afzien gedurende een periode van twee jaar na de ondertekening van het verslag. Daarentegen geldt dit niet voor de aanvaarding van een nieuwe monopolie-opdracht van de externe accountant

voorzien door de Wet van 21 februari 1985 of door de wetten op de handelsvennootschappen

Tweede principe

Wanneer een externe accountant het werk of de verklaring van een bedrijfsrevisor in opspraak zou kunnen brengen, moet hij, voor zover het beroepsgeheim zich daar niet tegen verzet, hem onmiddellijk op de hoogte brengen van de punten waarover er een meningsverschil bestaat. Hij zal aandachtig het hem verstrekte antwoord onderzoeken en vervolgens voorzichtig tewerk gaan; desgevallend zal hij hierbij het nodige advies inwinnen.

Derde principe

Elke externe accountant die een opdracht tot de opvolging van een bedrijfsrevisor geroepen wordt, heeft de plicht om voorafgaandelijk en schriftelijk met hem contact op te nemen. Hij is ertoe gehouden zich te vergewissen van de betaling van de verschuldigde en niet-betwiste honoraria.

Vierde principe

Voor de externe accountant een opdracht, zoals bedoeld in artikel 78 van de Wet van 21 februari 1985, aanvaardt, moet hij de onderneming vragen of een bedrijfsrevisor deze taak uitoefent of in de loop van de voorafgaande twaalf maanden heeft uitgeoefend. Is dit het geval, dan neemt hij onverwijld contact op met deze accountant.

Vijfde principe

Elke controle-opdracht geeft aanleiding tot een ereloonstaat, waarvan het bedrag wordt bepaald in functie van de complexiteit van de opdracht, de aard, de reikwijdte en de omvang van de prestaties die, in naleving van de toepasselijke normen, vereist zijn.

Bijlage 2 Deontologische aanbeveling inzake de relaties tussen de leden van het IDAC en het BIB in het kader van de beroepsuitoefening

Eerste principe

Wanneer een externe accountant het werk van een boekhouder in opspraak zou kunnen brengen, moet hij, voorzover het beroepsgeheim zich daartegen niet verzet, hem onmiddellijk om de hoogte brengen van de punten waarover een meningsverschil bestaat. Hij zal aandachtig het hem verstrekte antwoord onderzoeken en vervolgens voorzichtig te werk gaan; desgevallend zal hij hierbij het nodige advies inwinnen.

Tweede principe

Vooraleer een opdracht te aanvaarden, moet de externe accountant, die een opdracht van een boekhouder overneemt, de volgende regels in acht nemen :

1. hij moet zijn voorganger schriftelijk, bij voorkeur aangetekend, in kennis stellen van de overname van de opdracht, zelfs indien de opvolging niet onmiddellijk is gebeurd ;
2. indien de voorganger niet werd betaald voor zijn prestaties, dient hij bij de cliënt aan te dringen op de betaling van de honoraria van zijn voorganger.

De voorganger zal onverwijld alle documenten, eigendom van de cliënt, alsook deze die kaderen in de wederzijdse hulp en hoffelijkheid, ter beschikking stellen van de cliënt of van zijn opvolgende confrater. Hij is gehouden hiervan een gedetailleerde en gedagtekende inventaris in twee exemplaren op te stellen, die door alle betrokken partijen ondertekend wordt.

Derde principe

Voor de externe accountant een opdracht, zoals bedoeld in artikel 78 van de Wet van 21 februari 1985, aanvaardt, moet hij de onderneming vragen of een boekhouder deze taak uitoefent of in de loop van de voorafgaande twaalf maanden heeft uitgeoefend. Is dit het geval, dan neemt hij onverwijld contact op met deze boekhouder.

Vierde principe

Elke controle-opdracht geeft aanleiding tot een ereloonstaat, waarvan het bedrag wordt bepaald in functie van de complexiteit van de opdracht, de aard, de reikwijdte en de omvang van de prestaties die, in naleving van de toepasselijke normen, vereist zijn.

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

**Advies van 13 oktober 2005 over de wijziging
van het koninklijk besluit van 22 november 1990
betreffende de diploma's van kandidaat-accountants en
kandidaat-belastingconsulenten**

bijlage VI

D

e Minister van Economie heeft op 7 september 2005 de Hoge Raad om advies gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 november 1990 betreffende de diploma's van kandidaat-accountants en kandidaat-belastingconsulenten.

Artikel 3 van dit koninklijk besluit, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 4 mei 1999, luidt als volgt: « *De diploma's en instellingen bedoeld in artikel 2, 3° zijn, voor wat betreft de toepassing van dit besluit, erkend tot 30 juni 2005. Elke wijziging maakt het voorwerp uit van een koninklijk besluit, na advies van de Raad van het Instituut, en is slechts geldig tot 30 juni 2005.* »

Onderhavig ontwerp van koninklijk besluit heeft tot doel de datum van 30 juni 2005 met één jaar uit te stellen en bijgevolg de woorden «30 juni 2005» te vervangen door de woorden «30 juni 2006».

De Hoge Raad verklaart de achtereenvolgende uitstellen in de hervorming van de toegang tot het beroep van kandidaat-accountant en kandidaat-belastingconsulent ten zeerste te betreuren. Naar het oordeel van de Hoge Raad had het toch mogelijk moeten zijn om, na de goedkeuring van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen en vervolgens, vier jaar later, van het koninklijk besluit van 8 april 2003 betreffende het toelatingsexamen, de stage en het bekwaamheidsexamen van accountant en/of belastingconsulent, dit koninklijk besluit tenminste aan

te passen, aangezien die einddatum al zes jaar op voorhand bekend was.

De Hoge Raad wenst in de eerste plaats de aandacht te vestigen op het gevaar dat de huidige situatie inhoudt, meer bepaald voor wie geslaagd is voor het toelatingsexamen van kandidaat-accountant en/of kandidaat-belastingconsulent, aangezien deze personen zich op dit terrein sinds eind juni in een rechtsvacuüm bevinden.

Naar het oordeel van de Hoge Raad dient men zich zo snel mogelijk te beraden over de evolutie van dit koninklijk besluit van 22 november 1990 betreffende de diploma's van kandidaat-accountants en kandidaat-belastingconsulenten.

Het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit betreffende het toelatingsexamen, de stage en het bekwaamheidsexamen van accountant en/of belastingconsulent voorafgaat, stipte inderdaad het volgende aan: « *De bepalingen van het koninklijk besluit van 22 november 1990 betreffende de diploma's van de kandidaat accountants en de kandidaat-belastingconsulenten moeten op korte termijn worden herzien. Dit besluit omvat de lijst van de diploma's (in de bijlagen) die vastlegt welke opleidingen de mogelijkheid geven om zich aan te bieden voor het toelatingsexamen van accountant en/of belastingconsulent.* »

In zijn advies van 17 mei 2001 inzake de toetreding tot het beroep van accountant en belastingconsulent, wees de Hoge

Raad al op de nood aan een denkoefening ten gronde (Eerste deel – Algemene bedenkingen bij het voorontwerp van koninklijk besluit / Punt II – De vrijstellingen die de kandidaat-accountants of kandidaat-belastingconsulenten bij het toelatingsexamen bekomen / Punt A. Het nut van het koninklijk besluit van 22 november 1990).

«In de huidige stand van zaken bestaat er overigens een koninklijk besluit van 22 november 1990 betreffende de diploma's van de kandidaat-accountants en van de kandidaat-belastingconsulenten (verschillende malen gewijzigd, de laatste maal door het koninklijk besluit van 4 mei 1999).

Een in bijlage bij voornoemd koninklijk besluit opgenomen lijst van diploma's bepaalt welke opleidingen de houders ervan toegang verlenen tot het toelatingsexamen voor accountant of belastingconsulent.

De Hoge Raad stelt vast dat tot op heden :

- *de in bijlage bij het koninklijk besluit opgenomen lijst opgevat is als een opsomming van onderwijsinstellingen die diploma's uitreiken die de houders ervan toelaten deel te nemen aan het toelatingsexamen om naderhand accountant en/of belastingconsulent te worden. Die lijst werd in geen geval opgesteld in functie van eventuele vrijstellingen gekoppeld aan een in de lijst opgenomen diploma ;*
- *er blijkbaar geen periodieke evaluatie gebeurd is van de lijst van onderwijsinstellingen die in de bijlage bij voormeld koninklijk besluit opgenomen zijn.*

Volgens de Hoge Raad voor de Economische Beroepen is het van belang dat de draagwijdte van dit koninklijk besluit duidelijk afgebakend wordt om elke kandidaat voor het toelatingsexamen inzake de principes van vrijstellingen eenzelfde behandeling te kunnen waarborgen. De krachtlijnen van het systeem van vrijstellingen moeten opgenomen worden in het voor advies voorgelegd koninklijk besluit.

Voor zover er inderdaad effectief een systeem van vrijstellingen toegepast wordt door het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten, wenst de Hoge Raad daarenboven de aandacht te vestigen op het feit dat de draagwijdte van het koninklijk besluit van 22 november 1990 dusdanig zou kunnen herzien worden dat elke vrijstelling per diploma in het koninklijk besluit zou

opgenomen worden. De bevoegde Ministers zouden ook kunnen kiezen voor de vervanging van het koninklijk besluit van 22 november 1990 door een nieuw koninklijk besluit dat zou beantwoorden aan de in het voor advies voorgelegd voorontwerp van koninklijk besluit duidelijk omschreven doelstellingen.

Om klaarheid te scheppen in de vrijstellingen verbonden aan elk diploma, zou het passen dat in het voor advies voorgelegd voorontwerp van koninklijk besluit of in het koninklijk besluit van 22 november 1990 verduidelijkt wordt dat de studenten deze vrijstellingen genieten die gelden op het moment van hun eerste inschrijving aan de onderwijsinstelling.

De Hoge Raad acht het wenselijk aan de bevoegde ministeriële overheden voor te stellen om aan te dringen op een regelmatige herziening van de lijst van onderwijsinstellingen en hun in het koninklijk besluit opgenomen diploma's, rekening houdend met de evolutie van de noden van het beroep.

Gezien die verschillende opmerkingen, wordt aldus voorgesteld het koninklijk besluit van 22 november 1990 te vervangen door een nieuw koninklijk besluit, opgesteld in de zin van het bij de Hoge Raad voorgelegd voorontwerp van koninklijk besluit. Het koninklijk besluit van 22 november 1990 zou gedurende een overgangperiode kunnen behouden blijven om de instellingen van hoger onderwijs toe te laten hun dossier in te dienen om in het nieuw koninklijk besluit opgenomen te worden. Dat dossier zou moeten ingediend worden bij de diensten van de Minister van Economie en diensten van de Minister van Landbouw en Middenstand opdat deze er zich van zouden vergewissen dat de onderwijsinstellingen die een dossier indienen wel degelijk één (of meerdere) diploma('s) uitreiken die beantwoorden aan de criteria vastgesteld in artikel 19, 3° van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

De Hoge Raad dringt dan ook aan op een onderzoek van deze problematiek binnen de kortst mogelijke termijn, opdat de terzake bevoegde Ministers zo snel mogelijk een oriëntatie zouden kunnen voorstellen die inspeelt op de evolutie die het wettelijk en reglementair kader in 1999 en 2003 heeft gekend, om zodoende het huidige rechtvacuüm te kunnen opvullen.

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

Advies van 18 oktober 2005 over een ontwerpreglement van de Commissie voor het bank-, financie- en assurantiewezen betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen

bijlage VII

Op 12 juli 2005 heeft de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen een advies gevraagd in verband met een ontwerpreglement betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen bij kredietinstellingen, financiële holdings, beursvennootschappen, verzekeringsondernemingen, instellingen voor collectieve belegging en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.

Dit nieuwe reglement is een uitvloeisel van de integratie van de CBF en de CDV in één enkele instelling, de CBFA, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (Belgisch Staatsblad, 4 september 2002, 2de editie).

Doel van dit nieuwe reglement is de vervanging van :

- enerzijds, het reglement van 26 november 2002 van de CBFA betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen bij kredietinstellingen, financiële holdings, beursvennootschappen en instellingen voor collectieve belegging (Belgisch Staatsblad, 24 januari 2003, 3de editie) en
- anderzijds, de verordening nr. 11 van 21 juni 1999 van de Controledienst voor de Verzekeringen met betrekking tot de toelating van de erkende commissarissen (Belgisch Staatsblad, 21 oktober 1999, 1ste editie).

Als bijlage 1 bij dit advies vindt u een vergelijkende Nederlandse versie van het huidige reglement van 26 november 2002 (enkel van toepassing op financiële ondernemingen) en het ontwerpreglement dat door de CBFA is meegedeeld.

1. Begrip «financiële onderneming», «verzekeringsonderneming» en «instelling voor bedrijfspensioenvoorzieningen»

1.1. Begrip «financiële onderneming»

Artikel 1 definieert (in het 1°) het begrip financiële onderneming in algemene bewoordingen. Het bevat ook een afzonderlijke definitie voor een subcategorie (in het 2°), namelijk de instellingen voor collectieve belegging, want alleen voor die subcategorie gelden minder strenge regels voor de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen. Dit onderscheid bestond al in het reglement van 26 november 2002.

Het 3° van artikel 1 definieert daarentegen het begrip verzekeringsonderneming opnieuw in algemene bewoordingen, met uitsluiting van de pensioenkassen en verzorgingsinstellingen, die in dit ontwerpreglement «instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen» worden genoemd.

Dit verschil in benadering zorgt voor een zekere verwarring en heeft een aanpassing tot gevolg van het vroegere voorschrift van artikel 21 van het reglement (nu § 1 van artikel 21). De toevoeging van het zinsdeel «en voor instellingen voor collectieve belegging» is inderdaad overbodig.

1.2. Begrip «verzekeringsonderneming» en «instelling voor bedrijfspensioenvoorzieningen»

Zoals gezegd, definieert het 3° van artikel 1 het begrip verzekeringsonderne-

ming in algemene bewoordingen, met uitsluiting van de pensioenkassen en verzorgingsinstellingen. Dit is een uitvloeisel van de voorschriften van artikel 9, § 2 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen en van de specifieke lezing die het koninklijk besluit¹ van 14 mei 1985 van de wet geeft in verband met deze twee categorieën.

Een uitdrukking die zowel de pensioenkassen als de verzorgingskassen dekt en tot nog toe onbekend is in het Belgische recht, komt voor in de definitie die (in het 3°) wordt gegeven van «instelling voor bedrijfspensioenvoorzieningen» (verkort IBV). Die uitdrukking wordt ook gehanteerd in recente Europese voorschriften, zoals de richtlijn 2003/41/EG van het Parlement en de Raad van 3 juni 2003, betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (Publicatieblad van de Europese Unie, L 235, 23 september 2003).

Gelet op de specifieke kenmerken van die bedrijfssector zullen voor de revisoren die instaan voor het toezicht op dergelijke «instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen», net zoals het geval is voor de instellingen voor collectieve belegging, minder strenge regels gelden voor de erkenning van revisoren of revisorenvennootschappen.

1. Koninklijk besluit van 14 mei 1985 tot toepassing op de verzorgingsinstellingen van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen (*Belgisch Staatsblad*, 7 juni 1985), zoals herhaaldelijk gewijzigd.

2. Vervanging van het begrip « mandaat van commissaris » door « revisoraal mandaat »

Artikel 1 bevat een nieuwe definitie, namelijk die van « revisoraal mandaat ». De Hoge Raad vraagt zich af of dit nieuwe begrip al dan niet een wijziging ten gronde impliceert.

Naar het oordeel van de Hoge Raad dient duidelijk te worden aangegeven of een erkenning enkel vereist is voor een controle-opdracht met betrekking tot de statutaire jaarrekening / geconsolideerde jaarrekening van een financiële onderneming, een verzekeringsonderneming of een instelling voor bedrijfspensioenvoorzieningen, dan wel of de nieuwe uitdrukking « revisoraal mandaat » er uiteindelijk toe zal leiden dat ook in de toekomst elke opdracht die een revisor uitvoert in een financiële onderneming, een verzekeringsonderneming of een instelling voor bedrijfspensioenvoorzieningen (buiten de wettelijke controle op de statutaire jaarrekening/ geconsolideerde jaarrekening) uitsluitend voorbehouden blijft voor revisoren die daartoe zijn erkend door de CBFA.

Alleszins voor het specifieke geval van de financiële ondernemingen geeft de huidige definitie onvoldoende duidelijkheid.

In de veronderstelling dat het niet in de bedoeling ligt de huidige situatie ten gronde te wijzigen, zou in de definitie duidelijk dienen te worden gepreciseerd dat de term « revisor » uitsluitend slaat op het specifieke geval van de Belgische bijkantoren van buitenlandse financiële ondernemingen en dat voor alle overige gevallen « commissaris » of « erkend commissaris » wordt bedoeld.

Voorts wordt gewezen op een aantal incoherenties in de tekst. De uitdrukking « mandaat van commissaris » of « functie van commissaris » wordt in verschillende artikelen van het ontwerpreglement nog gebruikt. Zo bij voorbeeld in artikel 4, § 4, artikel 9 of ook nog in de titel van afdeling IV.

In diezelfde optiek is qua gebruik van de uitdrukkingen « revisoraal mandaat » en/of « functie van commissaris » enige samenhang wenselijk tussen de verschillende paragrafen van artikel 2 (erkenning van revisoren) en artikel 11 (erkenning van revisorenvennootschappen).

	Gehanteerde uitdrukkingen	Artikel 2	Artikel 11
§ 1	Financiële onderneming	« revisoraal mandaat »	« revisoraal mandaat »
§ 2	ICB	« revisoraal mandaat »	« functie van commissaris »
§ 3	Verzekeringsonderneming	« revisoraal mandaat »	« functie van commissaris »
§ 4	Instelling voor bedrijfspensioenvoorzieningen	« revisoraal mandaat »	« functie van commissaris »

Het zou raadzaam zijn

- hetzij systematisch de uitdrukking « revisoraal mandaat » te hanteren in alle paragrafen van beide artikelen,
- hetzij de meest geschikte uitdrukking te hanteren, namelijk « revisoraal mandaat » in § 1 (financiële ondernemingen), « commissaris » in § 2 (ICB's) en « erkend commissaris » in de §§ 3 (verzekeringsondernemingen) en 4 (instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen).

Naar het oordeel van de Hoge Raad zou het derhalve wenselijk zijn de 10de definitie duidelijker te formuleren en, in voorkomend geval, een 11de definitie toe te voegen voor de term « revisor » in artikel 1 van het reglement en zich naar aanleiding van de aangebrachte wijzigingen te vergewissen van de nodige samenhang in alle artikelen waarin de uitdrukking « mandaat van commissaris » en « revisoraal mandaat » voorkomt.

3. Erkenningsvoorwaarden voor revisoren en revisorenvennootschappen (artikel 2 en 11) – Specifieke wijzigingen inzake de erkenning voor verzekeringsondernemingen

De Hoge Raad wenst er ook op te wijzen dat het, gelet op de erkenningsvoorwaarden vervat in de verordening nr. 11 van 21 juni 1999 van de Controledienst voor de Verzekeringen met betrekking tot de toelating van de erkende commissarissen (Belgisch Staatsblad, 21 oktober 1999, 1ste editie) zoals die totnogtoe gelden voor «verzekeringsondernemingen» in de ruime zin, wenselijk lijkt de nieuwe erkenningsvoorwaarden van paragraaf 3 en 4 van artikel 2 en 11 pas van kracht te laten worden na afloop van een overgangperiode die het reglement dient vast te stellen. Deze overgangperiode zou alleszins aan alle revisoren «met CDV-erkenning» de gelegenheid moeten geven hun lopende mandaten te voltooien.

Tevens wordt erop gewezen dat totnogtoe voor de CDV-erkenning geen enkele vereiste bestond zoals thans wordt opgelegd in de 8ste voorwaarde, namelijk «beschikken over een passende organisatie om de functies te kunnen uitoefenen in verband met de controle op de rekeningen» bij verzekeringsondernemingen en/of instellingen voor bedrijfspensioen-voorzieningen.

Hiertoe heeft de Hoge Raad het profiel van de revisoren met CDV-erkenning doorgelicht (in dit verband, zie bijlage 3 bij dit advies). Uit die tabel blijkt dat van de natuurlijke personen met een CDV-erkenning een groot aantal (één derde) geen deel uitmaken van revisorenvennootschappen die deze erkenning hebben verkregen.

Een gelijkaardig onderzoek in de sector «financiële ondernemingen» (in dit verband, zie bijlage 2 bij dit advies) levert to-

taal verschillende resultaten op in die zin, dat van de natuurlijke personen met een CBFA-erkenning slechts een klein aantal (één tiende) geen deel uitmaken van revisorenvennootschappen die deze erkenning hebben verkregen.

De Hoge Raad acht het derhalve raadzaam om de erkende revisoren in de sector «verzekeringsondernemingen» en «instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen» de nodige tijd te gunnen om zich dienovereenkomstig te organiseren. In het reglement zou dan ook een bepaling in die zin dienen te worden ingevoegd.

In verband met de erkenningsprocedure voor revisorenvennootschappen, zoals geregeld in artikel 12 van het reglement, wordt erop gewezen dat het eerste lid van dit artikel 12 onder meer bepaalt dat er een commissie wordt opgericht die belast wordt met het verlenen van een erkenning en de werkingsregels hiervan vastlegt (verwijzing naar artikel 4 – vierde en zevende lid).

Aangezien het reglement van de CBFA in zijn nieuwe versie een nieuw systeem heeft ingevoerd voor de samenstelling van de commissie in kwestie (in dit verband, zie artikel 4 en meer bepaald het nieuwe vijfde lid dat de aanwijzing van plaatsvervangers regelt), dient naar het oordeel van de Hoge Raad het voorschrift in verband met de onafhankelijkheid van de leden van de commissie ten aanzien van een onderzocht geval, te worden uitgebreid tot de regels die van toepassing zijn op de commissie. De verwijzing naar de voorschriften van artikel 4 dient dan ook te worden uitgebreid tot het 8ste lid.

4. Voorwaarden voor de intrekking van de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen

De Hoge Raad stelt vast dat in de sector «verzekeringsondernemingen» en «instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen» de voorwaarden om de erkenning van een revisor en een revisorenvennootschap te kunnen intrekken, heel wat strenger worden dan in het verleden, aangezien een erkenning wordt ingetrokken wanneer de revisor of revisorenvennootschap drie jaar lang geen functie als commissaris of revisor meer heeft uitgeoefend in die sectoren (vroeger was dit 6 jaar - artikel 7, § 2 van de Verordening nr. 11 van de CDV van 21 juni 1999).

Hiertoe heeft de Hoge Raad het profiel van de revisoren met CDV-erkenning doorgelicht (in dit verband, zie bijlage 3 bij dit advies). Uit die tabel blijkt dat van de natuurlijke personen met een CDV-erkenning een groot aantal (meer dan 60%) geen enkele functie uitoefenen in de sector verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.

Een gelijkaardig onderzoek in de sector «financiële ondernemingen» (in dit verband, zie bijlage 2 bij dit advies) levert totaál verschillende resultaten op in die zin, dat van de natuurlijke personen met een

CBFA-erkenning slechts een klein aantal (20%) geen enkele functie uitoefenen in de sector verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen geen enkele functie uitoefenen in de sector verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.

Uit het onderzoek van het profiel van de erkende revisoren (in dit verband, zie bijlage 2 en 3 bij dit advies), blijkt overigens dat de verhouding «aantal te controleren vennootschappen / aantal voor die sector erkende revisoren» sterk verschilt: de verhouding is 8 (326 vennootschappen / 40 erkende revisoren) voor de erkenning «financiële ondernemingen», tegenover nauwelijks 2 (174 vennootschappen / 93 erkende revisoren) voor de erkenning «verzekeringsondernemingen» en «instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen».

Gelet op deze twee vaststellingen, steunt de Hoge Raad de nieuwe benadering in het ontwerpreglement, aangezien dit er toe zou moeten leiden dat aan alle in de sector bedrijvige beroepsbeoefenaars een erkenning zal worden verleend.

5. Aanstelling van commissarissen of revisoren en herroeping van hun opdracht

De wijzigingen aan artikel 16 van het nieuwe reglement hebben tot doel de bevoegdheden van de CBFA met betrekking tot de aanstelling van (erkende) commissarissen of revisoren en de herroeping van hun opdracht, uit te breiden.

Na lezing van de voorschriften van het nieuwe tweede lid blijkt dat de CBFA voortaan:

- zal toezien op de (al dan niet) onafhankelijke uitoefening van elke controle-opdracht bij een «financiële onderneming», een «verzekeringsonderneming» of een «instelling voor bedrijfspensioenvoorzieningen» door de revisor in kwestie;
- zal toezien op een overmatige concentratie van mandaten bij één erkende bedrijfsrevisor of revisorenvennootschap;

- zal toezien op de wijze waarop auditkantoren met een CBFA-erkenning intern zijn georganiseerd.

De leden van de Hoge Raad hebben vragen bij de rechtsbasis op grond waarvan de CBFA dergelijke opdrachten zou kunnen uitvoeren.

Niettemin lijken de voorschriften van artikel 54 van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen dergelijke controles toe te staan, want er staat: «*De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen kan haar instemming [...] met een erkende commissaris-revisor, plaatsvervangend erkende commissaris-revisor, een erkende revisorenvennootschap of vertegenwoordiger of plaatsvervangende vertegenwoordiger van zo een vennootschap, steeds herroepen bij beslissing die is gemotiveerd door*

redenen die verband houden met hun statuut of hun opdracht als erkende revisor of erkende revisorenvennootschap [...].”

Een gelijkaardig voorschrift vindt men in artikel 100 van de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs.

Dergelijk voorschrift staat ook in artikel 88 van de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles.

Dat is daarentegen niet het geval in afdeling II van hoofdstuk IV van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, noch in het koninklijk besluit van 14 mei 1985 tot toepassing op de voorzorgsinstellingen van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen: geen van beide teksten bevat gelijkaardige voorschriften als artikel 54 van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen.

Naar het oordeel van de Hoge Raad is het belangrijk dat een dergelijke oriëntatie, gesteld dat hiervoor de nodige rechtsbasis bestaat, tenminste dient gepaard te gaan met het opzetten van een geregeld en gestructureerd overleg met de organen die bij het Instituut der Bedrijfsrevisoren bevoegd zijn voor kwaliteitstoetsing en supervisie. Het Instituut der Bedrijfsrevisoren

werd in het kader van de wet van 22 juli 1953 inderdaad opgedragen er onder meer op toe te zien dat zijn leden de hun toevertrouwde opdrachten naar behoren zouden uitvoeren (en dus ook toe te zien op de supervisie en de organisatie van de kwaliteitstoetsing) (artikel 18ter) maar ook de modaliteiten en voorwaarden inzake bezoldiging van de bedrijfsrevisor te controleren (artikel 9).

Naar het oordeel van de Hoge Raad is het belangrijk dat alleszins klaarheid wordt geschapen – in het reglement of in een circulaire aan de erkende revisoren – over de elementen op grond waarvan de CBFA de aard of het aantal van de mandaten van een erkende commissaris of revisor kan beperken. Eveneens belangrijk is dat in het reglement duidelijk wordt aangegeven welke middelen de CBFA zal aanwenden om terzake over de nodige informatie te beschikken.

Zoniet zou er een «expectation gap» kunnen ontstaan tussen de opdrachten die de CBFA waarneemt en de controles met betrekking tot de goede organisatie van auditkantoren en de onafhankelijke uitoefening van revisorale opdrachten in de sectoren «financiële ondernemingen», «verzekeringsondernemingen» en «instellingen voor bedrijfspensioen-voorzieningen», waarvan derden vinden dat ze tot de verantwoordelijkheid van de CBFA behoren.

6. Strikt formele bedenkingen

In artikel 4 wordt in het nieuwe vierde lid verwezen naar de «beroepsvereniging van erkende revisoren» en in het vijfde lid naar het «Instituut der Revisoren erkend door de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen».

Aangezien naar één en hetzelfde orgaan wordt verwezen, is het verkieslijk daarvoor dezelfde benaming te gebruiken.

Bijlage 1 Vergelijkingstabel van het huidig reglement en van het voorstel van reglement voorgelegd voor advies

Huidig reglement	Voorstel CBFA
Reglement van 26 november 2002 van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen bij kredietinstellingen, financiële holdings, beursvennootschappen en instellingen voor collectieve belegging.	Reglement van ??? 2005 van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen bij kredietinstellingen, financiële holdings, beursvennootschappen, <u>verzekeringsonderneming en, instellingen voor collectieve belegging en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</u>
(Ministerieel besluit van 9 januari 2003 – Belgisch Staatsblad, 24 januari 2003 + wijziging ingevoegd door het Koninklijk besluit van 25 maart 2003 – Belgisch Staatsblad, 31 maart 2003)	
Afdeling I	Afdeling I
Definities	Definities
Artikel 1	Artikel 1
Voor de toepassing van dit reglement moet worden verstaan onder:	Voor de toepassing van dit reglement moet worden verstaan onder:
1° financiële onderneming: een kredietinstelling in de zin van artikel 1 van de wet van 22 maart 1993, een financiële holding in de zin van artikel 49, § 2 van de wet van 22 maart 1993, een beursvennootschap in de zin van artikel 47, § 1, 1° van de wet van 6 april 1995 of een instelling voor collectieve belegging in de zin van artikel 105, eerste lid, 1° van de wet van 4 december 1990;	1° financiële onderneming: een kredietinstelling in de zin van artikel 1 van de wet van 22 maart 1993, een financiële holding in de zin van artikel 49, § 2 van de wet van 22 maart 1993, een beursvennootschap in de zin van artikel 47, § 1, 1° van de wet van 6 april 1995 <u>een beheervenootschap voor instellingen voor collectieve belegging,</u> of een instelling voor collectieve belegging;
2° instelling voor collectieve belegging: een instelling voor collectieve belegging in de zin van artikel 105, eerste lid, 1° van de wet van 4 december 1990;	2° instelling voor collectieve belegging: een instelling voor collectieve belegging in de zin van artikel 105, eerste lid, 1° van de wet van 4 december 1990, <u>of van artikel 4, 1° van de wet van 20 juli 2004;</u>

	<u>3° verzekeringsonderneming; een onderneming zoals beoogd door artikel 2, §§ 1 en 3 van de wet van 9 juli 1975, met uitzondering van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen zoals onder 4° bepaald;</u>
	<u>4° instelling voor bedrijfspensioenvoorziening; een onderneming of instelling zoals beoogd door artikel 2, § 3, 4° en 6° van de wet van 9 juli 1975;</u>
3° wet van 4 december 1990: de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten;	5° wet van 4 december 1990: de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten;
4° wet van 22 maart 1993: de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen;	6° wet van 22 maart 1993: de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen;
5° wet van 6 april 1995: de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs;	7° wet van 6 april 1995: de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs;
	<u>8° wet van 9 juli 1975: de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen;</u>
	<u>9° wet van 20 juli 2004: de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles;</u>
	<u>10° revisoraal mandaat: een functie als commissaris of revisor bij een financiële onderneming of een instelling voor collectieve belegging of een functie als erkend commissaris bij een verzekeringsonderneming of een instelling voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</u>

Afdeling II	Afdeling II
Erkende revisoren	Erkende revisoren
Art. 2	Art. 2
§ 1. Om door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te kunnen worden erkend om <u>de functie van commissaris ou revisor</u> bij een financiële onderneming uit te oefenen, moet men :	§ 1. Om door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te kunnen worden erkend om <u>een revisoraal mandaat</u> bij een financiële onderneming uit te oefenen, moet men :
1° onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese <u>Gemeenschap</u> ;	1° onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese <u>Economische Ruimte</u> ;
2° lid zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren ;	2° lid zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren ;
3° gedurende minstens vijf jaar een relevante beroepswerkzaamheid hebben uitgeoefend en daarbij een voldoende ruime ervaring hebben opgedaan, inzonderheid met betrekking tot de planning, de organisatie en de uitvoering van externe controleopdrachten bij vennootschappen ;	3° gedurende minstens vijf jaar een relevante beroepswerkzaamheid hebben uitgeoefend en daarbij een voldoende ruime ervaring hebben opgedaan, inzonderheid met betrekking tot de planning, de organisatie en de uitvoering van externe controleopdrachten bij vennootschappen ;
4° nuttige ervaring opgedaan hebben door meegewerkt te hebben aan opdrachten met betrekking tot de audit van ten minste één van de financiële ondernemingen als bedoeld in artikel 1, 1° ;	4° nuttige ervaring opgedaan hebben door meegewerkt te hebben aan opdrachten met betrekking tot de audit van ten minste één van de financiële ondernemingen als bedoeld in artikel 1, 1° ; <u>zij dienen in het bijzonder het bewijs te leveren tijdens deze periode een degelijk inzicht te hebben verworven in de aard en de techniek van de verrichtingen van de financiële ondernemingen</u> ;
5° een grondige kennis verworven hebben van de openbare controleregeling, en van de toepassing ervan, die geldt voor elk van de financiële ondernemingen als bedoeld in artikel 1, 1° ;	5° een grondige kennis verworven hebben van de openbare controleregeling, en van de toepassing ervan, die geldt voor elk van de financiële ondernemingen als bedoeld in artikel 1, 1° ;
6° in staat zijn om op een onafhankelijke en competente wijze zowel controleopdrachten als opdrachten van medewerking aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen uit te voeren ;	6° in staat zijn om op een onafhankelijke en competente wijze zowel controleopdrachten als opdrachten van medewerking aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen uit te voeren ;

<p>7° niet veroordeeld zijn wegens misdrijven als bedoeld in artikel 19 van de wet van 22 maart 1993 en in artikel 61, tweede lid, 2°, litt. c) en q) van de wet van 6 april 1995, tenzij eerherstel werd verkregen;</p>	<p>7° niet veroordeeld zijn wegens misdrijven als bedoeld in artikel 19 van de wet van 22 maart 1993 en in artikel 61, tweede lid, 2°, litt. c) en q) van de wet van 6 april 1995, <u>in artikel 39, tweede lid, 2°, r), t) en u) van de wet van 20 juli 2004 en in artikel 90 van de wet van 9 juli 1975</u>, tenzij eerherstel werd verkregen;</p>
<p>8° beschikken over een passende organisatie om deze functies bij financiële ondernemingen uit te oefenen; dit houdt onder meer in :</p>	<p>8° beschikken over een passende organisatie om deze functies bij financiële ondernemingen uit te oefenen; dit houdt onder meer in :</p>
<p>a) beschikken over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de financiële ondernemingen met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen;</p>	<p>a) beschikken over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de financiële ondernemingen met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen;</p>
<p>b) zorgen voor een degelijke administratieve organisatie van het kantoor en een degelijke technische organisatie van de auditopdrachten;</p>	<p>b) zorgen voor een degelijke administratieve organisatie van het kantoor en een degelijke technische organisatie van de auditopdrachten;</p>
<p>c) een beroep doen op de gepaste auditmethodologie en toegang hebben tot een voor de uitoefening van deze functies passende functie van kwaliteitsbewaking;</p>	<p>c) een beroep doen op de gepaste auditmethodologie en toegang hebben tot een voor de uitoefening van deze functies passende functie van kwaliteitsbewaking;</p>
<p>d) kunnen beschikken over alle voor de audit noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring;</p>	<p>d) kunnen beschikken over alle voor de audit noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring;</p>
<p>e) bewijzen dat passende procedures zijn uitgewerkt voor de actualisering van de kennis over de openbare controleregeling, en de toepassing ervan, die geldt voor de financiële ondernemingen.</p>	<p>e) bewijzen dat passende procedures zijn uitgewerkt voor de actualisering van de kennis over de openbare controleregeling, en de toepassing ervan, die geldt voor de financiële ondernemingen.</p>
<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen bepaalt hoeveel revisoren maximaal kunnen worden erkend om de in het eerste lid bedoelde <u>functies</u> uit te oefenen bij de financiële ondernemingen.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen bepaalt hoeveel revisoren maximaal kunnen worden erkend om de in het eerste lid bedoelde <u>mandaten</u> uit te oefenen bij de financiële ondernemingen.</p>

<p>Zij evalueert dit aantal minstens om de twee jaar, en voor het eerst binnen twee maanden na de inwerkingtreding van dit reglement, in functie van het aantal <u>mandaten van commissaris</u> waarin de volgende twee jaar nog moet worden voorzien bij de financiële ondernemingen.</p>	<p>Zij evalueert dit aantal minstens om de twee jaar, en voor het eerst binnen twee maanden na de inwerkingtreding van dit reglement, in functie van het aantal <u>revisorale mandaten</u> waarin de volgende twee jaar nog moet worden voorzien bij de financiële ondernemingen.</p>
<p>§ 2. Om door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te kunnen worden erkend om <u>de functie van commissaris</u> bij een instelling voor collectieve belegging uit te oefenen, moet men :</p>	<p>§ 2. Om door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te kunnen worden erkend om <u>een revisoraal mandaat</u> bij een instelling voor collectieve belegging uit te oefenen, moet men :</p>
<p>1° onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese <u>Gemeenschap</u> ;</p>	<p>1° onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese <u>Economische Ruimte</u> ;</p>
<p>2° lid zijn van het Instituut der Bedrijfs-revisoren ;</p>	<p>2° lid zijn van het Instituut der Bedrijfs-revisoren ;</p>
<p>3° gedurende minstens vijf jaar een relevante beroepswerkzaamheid hebben uitgeoefend en daarbij een voldoende ruime ervaring hebben opgedaan, inzonderheid met betrekking tot de planning, de organisatie en de uitvoering van externe controleopdrachten bij vennootschappen ;</p>	<p>3° gedurende minstens vijf jaar een relevante beroepswerkzaamheid hebben uitgeoefend en daarbij een voldoende ruime ervaring hebben opgedaan, inzonderheid met betrekking tot de planning, de organisatie en de uitvoering van externe controleopdrachten bij vennootschappen ;</p>
<p>4° nuttige ervaring opgedaan hebben door meegewerkt te hebben aan opdrachten met betrekking tot de audit van instellingen voor collectieve belegging of van andere ondernemingen met als hoofdwerkzaamheid <u>het collectieve beheer van financiële instrumenten</u> ;</p>	<p>4° nuttige ervaring opgedaan hebben door meegewerkt te hebben aan opdrachten met betrekking tot de audit van instellingen voor collectieve belegging of van andere ondernemingen met als hoofdwerkzaamheid <u>het beheer van instellingen voor collectieve belegging</u> ; <u>zij dienen in het bijzonder het bewijs te leveren hierbij een degelijk inzicht te hebben verworven in de aard en de techniek van de verrichtingen van de instellingen voor collectieve belegging</u></p>
<p>5° een <u>ruime</u> kennis verworven hebben van de openbare controleregeling, en van de toepassing ervan, die geldt voor de instellingen voor collectieve belegging ;</p>	<p>5° een <u>grondige</u> kennis verworven hebben van de openbare controleregeling, en van de toepassing ervan, die geldt voor de instellingen voor collectieve belegging ;</p>
<p>6° in staat zijn om op een onafhankelijke en competente wijze zowel controleopdrachten als opdrachten van medewerking aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen uit te voeren ;</p>	<p>6° in staat zijn om op een onafhankelijke en competente wijze zowel controleopdrachten als opdrachten van medewerking aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen uit te voeren ;</p>

<p>7° niet veroordeeld zijn wegens misdrijven als bedoeld in artikel 19 van de wet van 22 maart 1993 <u>en</u> in artikel 61, tweede lid, 2°, litt. c) en q) van de wet van 6 april 1995, tenzij eerherstel werd verkregen ;</p>	<p>7° niet veroordeeld zijn wegens misdrijven als bedoeld in artikel 19 van de wet van 22 maart 1993, in artikel 61, tweede lid, 2°, litt. c) en q) van de wet van 6 april 1995, <u>in artikel 39, tweede lid, r), t) en u) van de wet van 20 juli 2004 en in artikel 90 van de wet van 9 juli 1975</u>, tenzij eerherstel werd verkregen ;</p>
<p>8° beschikken over een passende organisatie om deze functies bij instellingen voor collectieve belegging uit te oefenen ; dit houdt onder meer in :</p>	<p>8° beschikken over een passende organisatie om deze functies bij instellingen voor collectieve belegging uit te oefenen ; dit houdt onder meer in :</p>
<p>a) beschikken over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de instellingen voor collectieve belegging of van de andere ondernemingen met als hoofdwerkzaamheid het collectieve beheer van financiële instrumenten met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ;</p>	<p>a) beschikken over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de instellingen voor collectieve belegging of van de andere ondernemingen met als hoofdwerkzaamheid het collectieve beheer van financiële instrumenten met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ;</p>
<p>b) zorgen voor een degelijke administratieve organisatie van het kantoor en een degelijke technische organisatie van de auditopdrachten ;</p>	<p>b) zorgen voor een degelijke administratieve organisatie van het kantoor en een degelijke technische organisatie van de auditopdrachten ;</p>
<p>c) een beroep doen op de gepaste auditmethodologie en toegang hebben tot een voor de uitoefening van deze functies passende functie van kwaliteitsbewaking ;</p>	<p>c) een beroep doen op de gepaste auditmethodologie en toegang hebben tot een voor de uitoefening van deze functies passende functie van kwaliteitsbewaking ;</p>
<p>d) kunnen beschikken over alle voor de audit noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring ;</p>	<p>d) kunnen beschikken over alle voor de audit noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring ;</p>
<p>e) bewijzen dat passende procedures zijn uitgewerkt voor de actualisering van de kennis over de openbare controleregeling, en de toepassing ervan, die geldt voor de instellingen voor collectieve belegging.</p>	<p>e) bewijzen dat passende procedures zijn uitgewerkt voor de actualisering van de kennis over de openbare controleregeling, en de toepassing ervan, die geldt voor de instellingen voor collectieve belegging.</p>
<p>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen bepaalt hoeveel revisoren maximaal kunnen worden erkend om <u>de functie van commissaris</u> uit te oefenen bij de instellingen voor collectieve belegging.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen bepaalt hoeveel revisoren maximaal kunnen worden erkend om <u>revisorale mandaten</u> uit te oefenen bij de instellingen voor collectieve belegging.</p>

<p>Zij evalueert dit aantal minstens om de twee jaar, en voor het eerst binnen twee maanden na de inwerkingtreding van dit reglement, in functie van het aantal <u>mandaten van commissaris</u> waarin de volgende twee jaar nog moet worden voorzien bij de <u>financiële ondernemingen</u>.</p>	<p>Zij evalueert dit aantal minstens om de twee jaar, en voor het eerst binnen twee maanden na de inwerkingtreding van dit reglement, in functie van het aantal <u>revisorale mandaten</u> waarin de volgende twee jaar nog moet worden voorzien bij de <u>instellingen voor collectieve belegging</u>.</p>
	<p>§3. Om door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te kunnen worden erkend om een revisoraal mandaat bij een verzekeringsonderneming of een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening uit te oefenen, moet men:</p>
	<p>1° onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese Economische Ruimte;</p>
	<p>2° lid zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren;</p>
	<p>3° gedurende minstens vijf jaar een relevante beroepswerkzaamheid hebben uitgeoefend en daarbij een voldoende ruime ervaring hebben opgedaan, inzonderheid met betrekking tot de planning, de organisatie en de uitvoering van externe controleopdrachten bij vennootschappen;</p>
	<p>4° nuttige ervaring opgedaan hebben door meegewerkt te hebben aan opdrachten met betrekking tot de audit van ten minste één verzekeringsonderneming of instelling voor bedrijfspensioenvoorziening; zij dienen in het bijzonder het bewijs te leveren tijdens deze periode een degelijk inzicht te hebben verworven in de aard en de techniek van de verrichtingen van de verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</p>
	<p>5° een grondige kennis verworven hebben van de openbare controleregeling, en van de toepassing ervan, die geldt voor elk van de betrokken ondernemingen;</p>

	<p>6° in staat zijn om op een onafhankelijke en competente wijze zowel controleopdrachten als opdrachten van medewerking aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen uit te voeren;</p>
	<p>7° niet veroordeeld zijn wegens misdrijven als bedoeld in artikel 19 van de wet van 22 maart 1993, in artikel 61, tweede lid, 2°, litt. c) en q) van de wet van 6 april 1995, in artikel 39, tweede lid, 2°, r), t) en u) van de wet van 20 juli 2004 en in artikel 90 van de wet van 9 juli 1975, tenzij eerherstel werd verkregen;</p>
	<p>8° beschikken over een passende organisatie om deze functies bij verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen uit te oefenen; dit houdt onder meer in:</p>
	<p>a) beschikken over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen;</p>
	<p>b) zorgen voor een degelijke administratieve organisatie van het kantoor en een degelijke technische organisatie van de auditopdrachten;</p>
	<p>c) een beroep doen op de gepaste auditmethodologie en toegang hebben tot een voor de uitoefening van deze functies passende functie van kwaliteitsbewaking;</p>
	<p>d) kunnen beschikken over alle voor de audit noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring;</p>
	<p>e) bewijzen dat passende procedures zijn uitgewerkt voor de actualisering van de kennis over de openbare controleregeling, en de toepassing ervan, die geldt voor de verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</p>

	<p><u>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen bepaalt hoeveel revisoren maximaal kunnen worden erkend om de in het eerste lid bedoelde revisorale mandaten uit te oefenen bij de verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</u></p>
	<p><u>Zij evalueert dit aantal minstens om de twee jaar, en voor het eerst binnen twee maanden na de inwerkingtreding van dit reglement, in functie van het aantal revisorale mandaten waarin de volgende twee jaar nog moet worden voorzien bij verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</u></p>
	<p><u>§4. Om door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen te kunnen worden erkend om een revisoraal mandaat uitsluitend bij een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening uit te oefenen, moet men:</u></p>
	<p><u>1° onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese Economische Ruimte;</u></p>
	<p><u>2° lid zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren;</u></p>
	<p><u>3° gedurende minstens vijf jaar een relevante beroepswerkzaamheid hebben uitgeoefend en daarbij een voldoende ruime ervaring hebben opgedaan, inzonderheid met betrekking tot de planning, de organisatie en de uitvoering van externe controleopdrachten bij vennootschappen;</u></p>
	<p><u>4° nuttige ervaring opgedaan hebben door meegewerkt te hebben aan opdrachten met betrekking tot de audit van instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen; zij dienen in het bijzonder het bewijs te leveren hierbij een degelijk inzicht te hebben verworven in de aard en de techniek van de verrichtingen van instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen</u></p>

	5° een grondige kennis verworven hebben van de openbare controleregeling, en van de toepassing ervan, die geldt voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen
	6° in staat zijn om op een onafhankelijke en competente wijze zowel controleopdrachten als opdrachten van medewerking aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen uit te voeren;
	7° niet veroordeeld zijn wegens misdrijven als bedoeld in artikel 19 van de wet van 22 maart 1993, in artikel 61, tweede lid, 2°, litt. c) en q) van de wet van 6 april 1995, in artikel 39, tweede lid, 2°, r), t) en u) van de wet van 20 juli 2004 en in artikel 90 van de wet van 9 juli 1975, tenzij eerdere herstel werd verkregen;
	8° beschikken over een passende organisatie om deze functies bij instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen uit te oefenen; dit houdt onder meer in:
	a) beschikken over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen;
	b) zorgen voor een degelijke administratieve organisatie van het kantoor en een degelijke technische organisatie van de auditopdrachten;

	c) een beroep doen op de gepaste auditmethodologie en toegang hebben tot een voor de uitoefening van deze functies passende functie van kwaliteitsbewaking;
	d) kunnen beschikken over alle voor de audit noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring;
	e) bewijzen dat passende procedures zijn uitgewerkt voor de actualisering van de kennis over de openbare controleregeling, en de toepassing ervan, die geldt voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen
	De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen bepaalt hoeveel revisoren maximaal kunnen worden erkend om revisorale mandaten uit te oefenen bij de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen
	Zij evalueert dit aantal minstens om de twee jaar, en voor het eerst binnen twee maanden na de inwerkingtreding van dit reglement, in functie van het aantal revisorale mandaten waarin de volgende twee jaar nog moet worden voorzien bij instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.
Art. 3	Art. 3
De oproep tot de kandidaten voor de erkenning wordt ten minste één maand vóór de uiterste datum voor het indienen van de kandidaatstellingen bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.	De oproep tot de kandidaten voor de erkenning wordt ten minste één maand vóór de uiterste datum voor het indienen van de kandidaatstellingen bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Art. 4	Art. 4
<p>Met het oog op het onderzoek van de kandidaatstellingen verzoekt de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen elke kandidaat een dossier voor te leggen onder de door haar bepaalde vorm en inhoud. Dit dossier zal minstens een gedetailleerde opgave omvatten van de opleiding en de beroepservaring van de kandidaat met het oog op de toetsing van de erkenningscriteria vastgelegd, naar gelang van het geval, in artikel 2, §1, eerste lid, 3° tot 6° of in artikel 2, §2, eerste lid, 3° tot 6° en een beschrijving van de organisatie van het kantoor van de kandidaat, met het oog op de toetsing van de erkenningscriteria vastgelegd in artikel 2, §1, eerste lid, 8° of §2, eerste lid, 8. Indien de kandidaat zich beroept op de voordracht door een erkende revisorenvennootschap, toont hij dit aan met een attest van voornoemde vennootschap waaruit blijkt dat zij inzonderheid de voorwaarde van, naar gelang van het geval, artikel 11, §1, eerste lid, 3°, e) of artikel 11, §2, eerste lid, 3°, e) zal naleven.</p>	<p>Met het oog op het onderzoek van de kandidaatstellingen verzoekt de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen elke kandidaat een dossier voor te leggen onder de door haar bepaalde vorm en inhoud. Dit dossier zal minstens een gedetailleerde opgave omvatten van de opleiding en de beroepservaring van de kandidaat met het oog op de toetsing van de erkenningscriteria vastgelegd, naar gelang van het geval, in artikel 2, §1, eerste lid, 3° tot 6° of in artikel 2, §2, eerste lid, 3° tot 6° (<u>of artikel 2, §3, eerste lid, 8° en artikel 2, §4, eerste lid, of §3, eerste lid, 3° tot 6° of §4, eerste lid, 3° tot 6°</u>) en een beschrijving van de organisatie van het kantoor van de kandidaat, met het oog op de toetsing van de erkenningscriteria vastgelegd in artikel 2, §1, eerste lid, 8° of §2, eerste lid, 8. Indien de kandidaat zich beroept op de voordracht door een erkende revisorenvennootschap, toont hij dit aan met een attest van voornoemde vennootschap waaruit blijkt dat zij inzonderheid de voorwaarde van, naar gelang van het geval, artikel 11, §1, eerste lid, 3°, e) of artikel 11, §2, eerste lid, 3°, e), <u>of artikel 11, §3, eerste lid, 3°, e) of artikel 11, §4, eerste lid, 3°, e)</u> zal naleven.</p>
<p>De erkende revisor zal jaarlijks aan de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen alle pertinente elementen overmaken om zijn dossier bij te werken en de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen in staat te stellen de permanente naleving van de erkenningsvoorwaarden te toetsen.</p>	<p>De erkende revisor zal jaarlijks aan de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen alle pertinente elementen overmaken om zijn dossier bij te werken en de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen in staat te stellen de permanente naleving van de erkenningsvoorwaarden te toetsen.</p>
<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen beslist over de erkenning na gemotiveerd advies van een door haar opgerichte commissie die belast is met het onderzoek van de kandidaatstellingen.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen beslist over de erkenning na gemotiveerd advies van een door haar opgerichte commissie die belast is met het onderzoek van de kandidaatstellingen. <u>Zij kan desgevallend afzonderlijke commissies oprichten voor elk der erkenningen voorzien bij artikel 2, §§ 1 t/m 4 van dit besluit.</u></p>

<p>In de in het derde lid bedoelde commissie hebben, enerzijds, <u>vier</u> vertegenwoordigers van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen zitting met minstens <u>de graad van adviseur</u> en, anderzijds, <u>ten minste twee revisoren</u> die door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen <u>zijn</u> erkend en sinds <u>hun</u> erkenning reeds ten minste vijf jaar de functie <u>uitoefenen</u> van commissaris of <u>revisor</u> bij <u>een financiële onderneming of, in het in artikel 2, § 2 bedoelde geval, de functie uitoefenen van commissaris bij een instelling voor collectieve belegging</u>, of die de eretitel van hun ambt <u>voeren</u>. Deze <u>revisoren worden</u> voorgedragen door de beroepsvereniging van erkende revisoren. Bovendien <u>hebben</u> in de commissie ook <u>twee leden</u> van het Instituut der Bedrijfsrevisoren zitting die door het Instituut <u>worden</u> voorgedragen.</p>	<p>In de in het derde lid bedoelde commissie hebben, enerzijds, twee vertegenwoordigers van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen zitting met minstens tien jaar ervaring en, anderzijds, een revisor die door de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen is erkend en sinds zijn erkenning reeds ten minste vijf jaar de functie uitoefent van commissaris of erkend revisor bij het type gecontroleerde onderneming waarvoor de erkenning zal worden verleend of die de eretitel van dit ambt voert. Deze revisor wordt voorgedragen door de beroepsvereniging van erkende revisoren. Bovendien heeft in de commissie ook een lid van het Instituut der Bedrijfsrevisoren zitting die door het Instituut wordt voorgedragen.</p>
	<p><u>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen, het Instituut der Bedrijfsrevisoren en het Instituut der Revisoren erkend door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen voorzien tevens in de aanwijzing van een plaatsvervanger voor elk van hun vertegenwoordigers.</u></p>
	<p><u>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen kan beslissen de samenstelling uit te breiden tot maximum 8, waarbij het aantal van haar vertegenwoordigers steeds gelijk dient te zijn aan dit van de revisoren.</u></p>
<p>De voorzitter van de in het derde lid bedoelde commissie wordt gekozen onder de vertegenwoordigers van de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen. Bij staking van stemmen is zijn stem doorslaggevend.</p>	<p>De voorzitter van de in het derde lid bedoelde commissie wordt gekozen onder de vertegenwoordigers van de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen. Bij staking van stemmen is zijn stem doorslaggevend.</p>
<p>De leden van de in het derde lid bedoelde commissie mogen geen kandidaatsstelling onderzoeken van personen met wie zij een bloed- of aanverwantschap hebben of met wie zij een betrekking hebben van patronage, kantoor of maatschappij.</p>	<p>De leden van de in het derde lid bedoelde commissie mogen geen kandidaatsstelling onderzoeken van personen met wie zij een bloed- of aanverwantschap hebben of met wie zij een betrekking hebben van patronage, kantoor of maatschappij.</p>

De kandidaten kunnen door de in het derde lid bedoelde commissie worden gehoord.	De kandidaten kunnen door de in het derde lid bedoelde commissie <u>aan een schriftelijke proef worden onderworpen en/of door haar</u> worden gehoord.
Art. 5	Art. 5
De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen publiceert de lijst van de erkende revisoren.	De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen publiceert de lijst van de erkende revisoren.
De lijst telt <u>twee</u> rubrieken :	De lijst telt <u>vier</u> rubrieken :
a) De erkende revisoren voor de financiële instellingen ;	a) De erkende revisoren voor de financiële instellingen ;
b) De erkende revisoren voor de instellingen voor collectieve belegging ;	b) De erkende revisoren voor de instellingen voor collectieve belegging ;
	<u>c) de erkende revisoren voor verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen ;</u>
	<u>d) de erkende revisoren voor instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</u>
Enkel de met toepassing van artikel 2, §1 erkende revisoren mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen erkende revisor voor de financiële ondernemingen» voeren. Enkel de met toepassing van artikel 2, §2 erkende revisoren mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen erkende revisor voor de instellingen voor collectieve belegging» voeren.	Enkel de met toepassing van artikel 2, §1 erkende revisoren mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen erkende revisor voor de financiële ondernemingen» voeren. Enkel de met toepassing van artikel 2, §2 erkende revisoren mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen erkende revisor voor de instellingen voor collectieve belegging» voeren. <u>Enkel de met toepassing van artikel 2, §3 erkende revisoren mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen erkende revisor voor de verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen» voeren.</u> <u>Enkel de met toepassing van artikel 2, §4 erkende revisoren mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen erkende revisor voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen» voeren.</u>

Art. 6	Art. 6
De erkenning vervalt van rechtswege wanneer:	De erkenning vervalt van rechtswege wanneer:
1° de erkende revisor, naar gelang van de aard van de erkenning, drie jaar lang geen functie van commissaris of revisor meer heeft uitgeoefend bij een in België gevestigde <u>financiële onderneming dan wel drie jaar lang geen functie van commissaris meer heeft uitgeoefend bij een instelling voor collectieve belegging</u> ;	1° de erkende revisor, naar gelang van de aard van de erkenning, drie jaar lang geen functie van commissaris of revisor meer heeft uitgeoefend bij een in België gevestigde <u>onderneming van het type waarop zijn erkenning betrekking heeft</u> ;
2° de erkende revisor niet langer voldoet aan de voorwaarden waarvan sprake in artikel 2, § 1, eerste lid, 1° of 2°, of in artikel 2, § 2, eerste lid, 1° of 2°.	2° de erkende revisor niet langer voldoet aan de voorwaarden waarvan sprake in artikel 2, § 1, eerste lid, 1° of 2°, of in artikel 2, § 2, eerste lid, 1° of 2°, <u>of in artikel 2, § 3 eerste lid 1° of 2°, of in artikel 2 § 4, eerste lid, 1° of 2°</u> .
De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervallen en brengt dit ter kennis van de revisor met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot.	De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervallen en brengt dit ter kennis van de revisor met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot.
Art. 7	Art. 7
De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen kan de erkenning herroepen wanneer de erkende revisor:	De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen kan de erkenning herroepen wanneer de erkende revisor:
1° zijn verplichtingen op het vlak van de samenwerking met de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen als bepaald in de wet van 22 maart 1993, in de wet van 6 april 1995 <u>en</u> in de wet van 4 december 1990, alsook in de uitvoeringsbepalingen van die wetten, niet met de nodige bekwaamheid en toewijding nakomt;	1° zijn verplichtingen op het vlak van de samenwerking met de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen als bepaald in de wet van 22 maart 1993, in de wet van 6 april 1995, in de wet van 4 december 1990, <u>in de wet van 20 juli 2004 en in de wet van 9 juli 1975</u> , alsook in de uitvoeringsbepalingen van die wetten, niet met de nodige bekwaamheid en toewijding nakomt;
2° definitief niet in staat is zijn functie uit te oefenen;	2° definitief niet in staat is zijn functie uit te oefenen;

<p>3° niet langer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden als bepaald in artikel 2, § 1, eerste lid, 6° tot 8°, of in artikel 2, § 2, eerste lid, 6° tot 8° van dit reglement.</p>	<p>3° niet langer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden als bepaald in artikel 2, § 1, eerste lid, 6° tot 8°, of in artikel 2, § 2, eerste lid, 6° tot 8°, <u>of artikel 2, § 3, eerste lid, 6° tot 8°, of artikel 2, § 4, eerste lid, 6° tot 8°</u> van dit reglement.</p>
<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen brengt de erkende revisor met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot op de hoogte van haar voornemen om zijn erkenning te herroepen, met opgave van de motivering. Deze brief vermeldt de mogelijkheid voor de revisor om inzage te nemen van het dossier.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen brengt de erkende revisor met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot op de hoogte van haar voornemen om zijn erkenning te herroepen, met opgave van de motivering. Deze brief vermeldt de mogelijkheid voor de revisor om inzage te nemen van het dossier.</p>
<p>Zij verzoekt hem om, binnen een door haar te bepalen termijn die ten minste één maand moet bedragen, zijn opmerkingen kenbaar te maken in een memorie aan de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen.</p>	<p>Zij verzoekt hem om, binnen een door haar te bepalen termijn die ten minste één maand moet bedragen, zijn opmerkingen kenbaar te maken in een memorie aan de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen.</p>
<p>Wanneer de in het derde lid bepaalde termijn is verstreken en de betrokkene zijn opmerkingen kenbaar heeft gemaakt, legt de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen het dossier ter advies voor aan een commissie die is samengesteld als bepaald in artikel 4, vierde <u>en vijfde</u> lid.</p>	<p>Wanneer de in het derde lid bepaalde termijn is verstreken en de betrokkene zijn opmerkingen kenbaar heeft gemaakt, legt de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen het dossier ter advies voor aan een commissie die is samengesteld als bepaald in artikel 4, vierde <u>tot en met achtste</u> lid.</p>
<p>De commissie hoort de erkende revisor <u>ten vroegste</u> vijftien dagen na afloop van de termijn waarvan sprake in het derde lid van dit artikel. Hij kan zich laten bijstaan door een advocaat of een sinds ten minste vijf jaar erkende revisor. In een gemotiveerd advies beoordeelt de commissie of de omstandigheden waarvan sprake in het eerste lid zich in casu voordoen. Dit advies wordt meegedeeld aan de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen en, met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot, aan de erkende revisor.</p>	<p>De commissie hoort de erkende revisor <u>ten laatste</u> vijftien dagen na afloop van de termijn waarvan sprake in het derde lid van dit artikel. Hij kan zich laten bijstaan door een advocaat of een sinds ten minste vijf jaar erkende revisor. In een gemotiveerd advies beoordeelt de commissie of de omstandigheden waarvan sprake in het eerste lid zich in casu voordoen. Dit advies wordt meegedeeld aan de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen en, met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot, aan de erkende revisor.</p>

<p>De erkende revisor heeft het recht om persoonlijk door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te worden gehoord, bijgestaan door een advocaat of een sinds ten minste vijf jaar erkende revisor of vertegenwoordigd door een advocaat. Deze hoorzitting kan slechts plaatsvinden nadat ten minste vijftien dagen zijn verstreken na afloop van de termijn waarvan sprake in het derde lid van dit artikel indien de revisor zijn opmerkingen niet kenbaar heeft gemaakt. De hoorzitting kan slechts plaatsvinden ten vroegste vijftien dagen na de mededeling door de commissie aan de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen waarvan sprake in het vijfde lid indien de revisor zijn opmerkingen kenbaar heeft gemaakt. De erkende revisor kan vragen dat deze termijnen worden verlengd voor een periode van maximum dertig dagen. Hij kan steeds een aanvullende memoerie overleggen.</p>	<p>De erkende revisor heeft het recht om persoonlijk door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te worden gehoord, bijgestaan door een advocaat of een sinds ten minste vijf jaar erkende revisor of vertegenwoordigd door een advocaat. Deze hoorzitting kan slechts plaatsvinden nadat ten minste vijftien dagen zijn verstreken na afloop van de termijn waarvan sprake in het derde lid van dit artikel indien de revisor zijn opmerkingen niet kenbaar heeft gemaakt. De hoorzitting kan slechts plaatsvinden ten vroegste vijftien dagen na de mededeling door de commissie aan de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen waarvan sprake in het vijfde lid indien de revisor zijn opmerkingen kenbaar heeft gemaakt. De erkende revisor kan vragen dat deze termijnen worden verlengd voor een periode van maximum dertig dagen. Hij kan steeds een aanvullende memoerie overleggen.</p>
<p>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen neemt een definitieve beslissing, zelfs indien de regelmatig opgeroepen erkende revisor zijn verweermiddelen niet kenbaar heeft gemaakt of niet is verschenen. Zij brengt haar beslissing binnen acht dagen ter kennis van de erkende revisor of zijn vertegenwoordiger met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot. Zij deelt haar beslissing mee aan het Instituut der Bedrijfsrevisoren en de representatieve beroepsvereniging van erkende revisoren.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen neemt een definitieve beslissing, zelfs indien de regelmatig opgeroepen erkende revisor zijn verweermiddelen niet kenbaar heeft gemaakt of niet is verschenen. Zij brengt haar beslissing binnen acht dagen ter kennis van de erkende revisor of zijn vertegenwoordiger met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot. Zij deelt haar beslissing mee aan het Instituut der Bedrijfsrevisoren en de representatieve beroepsvereniging van erkende revisoren.</p>
<p>Art. 8</p>	<p>Art. 8</p>
<p>Behoudens het bepaalde in de artikelen 6 en 7, loopt de erkenning ten einde door afstand of wanneer de erkende revisor de leeftijd van vijftien jaar bereikt.</p>	<p>Behoudens het bepaalde in de artikelen 6 en 7, loopt de erkenning ten einde door afstand of wanneer de erkende revisor de leeftijd van vijftien jaar bereikt.</p>

Art. 9	Art. 9
<p>De erkenning van een erkende revisor die op vijftienjarige leeftijd de functie van commissaris uitoefent bij, naar gelang van het geval, één of meer financiële ondernemingen dan wel één of meer instellingen voor collectieve belegging, wordt na deze leeftijd voor elke financiële onderneming <u>of elke instelling voor collectieve belegging</u> van rechtswege verlengd tot aan de sluiting van de eerstvolgende jaarlijkse algemene vergadering. Voor de <u>financiële ondernemingen</u> waarvan de jaarrekening krachtens de wet of de statuten niet moet worden goedgekeurd door een algemene aandeelhoudersvergadering, loopt de verlenging van de erkenning van een revisor tot drie maanden na de sluiting van het boek- of maatschappelijk jaar vóór of na zijn vijftienjarige verjaardag, naargelang deze valt in de eerste drie dan wel in de laatste negen maanden van het boek- of maatschappelijk jaar.</p>	<p>De erkenning van een erkende revisor die op vijftienjarige leeftijd de functie van commissaris uitoefent bij, naar gelang van het geval, één of meer financiële ondernemingen dan wel één of meer instellingen voor collectieve belegging <u>dan wel één of meer verzekeringsondernemingen, dan wel één of meer instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen</u>, wordt na deze leeftijd voor elke financiële onderneming, <u>elke instelling voor collectieve belegging, elke verzekeringsonderneming of elke instelling voor bedrijfspensioenvoorziening</u> van rechtswege verlengd tot aan de sluiting van de eerstvolgende jaarlijkse algemene vergadering. Voor de <u>ondernemingen</u> waarvan de jaarrekening krachtens de wet of de statuten niet moet worden goedgekeurd door een algemene aandeelhoudersvergadering, loopt de verlenging van de erkenning van een revisor tot drie maanden na de sluiting van het boek- of maatschappelijk jaar vóór of na zijn vijftienjarige verjaardag, naargelang deze valt in de eerste drie dan wel in de laatste negen maanden van het boek- of maatschappelijk jaar.</p>
Art. 10	Art. 10
<p>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen kan, na raadpleging van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, een erkende revisor wiens erkenning eindigt en die ten minste vijftien jaar lang eervol functies heeft vervuld als commissaris of revisor bij in België gevestigde financiële ondernemingen <u>of instellingen voor collectieve belegging</u>, als bepaald in de wet van 22 maart 1993 in de wet van 6 april 1995 of in de wet van 4 december 1990, de eretitel van zijn ambt verlenen.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen kan, na raadpleging van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, een erkende revisor wiens erkenning eindigt en die ten minste vijftien jaar lang eervol functies heeft vervuld als commissaris of revisor bij in België gevestigde financiële ondernemingen, instellingen voor collectieve belegging, <u>verzekeringsondernemingen of instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen</u> als bepaald in de wet van 22 maart 1993 in de wet van 6 april 1995 <u>of in de wet van 20 juli 2004</u> of in de wet van 4 december 1990 <u>of in de wet van 9 juli 1975</u>, de eretitel van zijn ambt verlenen.</p>

Afdeling III	Afdeling III
Erkende revisorenvennootschappen	Erkende revisorenvennootschappen
Art. 11	Art. 11
§ 1. Om <u>de functie van commissaris of revisor</u> bij een financiële onderneming uit te oefenen, kunnen revisorenvennootschappen worden erkend die overeenkomstig de wet van 22 juli 1953 zijn ingeschreven op de lijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en die aan de volgende voorwaarden voldoen:	§ 1. Om <u>een revisoraal mandaat</u> bij een financiële onderneming uit te oefenen, kunnen revisorenvennootschappen worden erkend die overeenkomstig de wet van 22 juli 1953 zijn ingeschreven op de lijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en die aan de volgende voorwaarden voldoen:
1° opgericht zijn naar het recht van een Lid-Staat van de Europese <u>Ge-meenschap</u> ;	1° opgericht zijn naar het recht van een Lid-Staat van de Europese <u>Economi-sche Ruimte</u> ;
2° onder hun leden ten minste twee revisoren tellen die door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie- wezen zijn erkend met toepassing van artikel 2, § 1 van dit reglement;	2° onder hun leden ten minste twee revisoren tellen die door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie- wezen zijn erkend met toepassing van artikel 2, § 1 van dit reglement;
3° een passende organisatie hebben voor de uitoefening van de functie van commissaris of revisor bij een financiële onderneming; dit houdt onder meer in dat de vennootschap:	3° een passende organisatie hebben voor de uitoefening van de functie van commissaris of revisor bij een financiële onderneming; dit houdt onder meer in dat de vennootschap:
a) beschikt over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de financiële ondernemingen met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie- wezen;	a) beschikt over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de financiële ondernemingen met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie- wezen;
b) een beroep doet op de gepaste auditmethodologie en kunnen beschikken over een degelijk werkende en voor de uitoefening van deze functies passende functie van interne kwaliteitsbe- waking;	b) een beroep doet op de gepaste au- ditmethodologie en kunnen beschik- ken over een degelijk werkende en voor de uitoefening van deze functies pas- sende functie van interne kwaliteitsbe- waking;
c) binnen haar eigen organisatie over alle noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring beschikt voor de au- dit van ten minste twee andere catego- rieën van financiële ondernemingen als bedoeld in artikel 1, 1° dan de finan- ciële holdings;	c) binnen haar eigen organisatie over alle noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring beschikt voor de au- dit van ten minste twee andere catego- rieën van financiële ondernemingen als bedoeld in artikel 1, 1° dan de finan- ciële holdings;

<p>d) over een organisatie beschikt die haar in staat stelt om de controleopdrachten onafhankelijk uit te voeren ;</p>	<p>d) over een organisatie beschikt die haar in staat stelt om de controleopdrachten onafhankelijk uit te voeren ;</p>
<p>e) binnen haar organisatie aan de erkende revisoren een dusdanige positie verzekert dat zij autonoom kunnen instaan voor de planning, de organisatie en de uitvoering van de controleopdrachten en van de medewerkingsopdrachten aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financien Assurantiewezen bij financiële ondernemingen, alsook voor de rapportering dienaangaande.</p>	<p>e) binnen haar organisatie aan de erkende revisoren een dusdanige positie verzekert dat zij autonoom kunnen instaan voor de planning, de organisatie en de uitvoering van de controleopdrachten en van de medewerkingsopdrachten aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financien Assurantiewezen bij financiële ondernemingen, alsook voor de rapportering dienaangaande.</p>
<p>Indien de vennootschap, om welke reden ook, onder haar leden geen twee erkende revisoren meer telt, moet zij binnenvierentwintigmaanden opnieuw aan deze voorwaarde voldoen, zoniet vervalt haar erkenning van rechtswege. De Commissie voor het Bank-, Financien- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervallen en brengt dit ter kennis van de vennootschap met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaarders-exploot. Zij kan op gelijk welk tijdstip een revisorenvennootschap erkennen die opnieuw voldoet aan de voorwaarden als bedoeld in het eerste lid.</p>	<p>Indien de vennootschap, om welke reden ook, onder haar leden geen twee erkende revisoren meer telt, moet zij binnenvierentwintigmaanden opnieuw aan deze voorwaarde voldoen, zoniet vervalt haar erkenning van rechtswege. De Commissie voor het Bank-, Financien- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervallen en brengt dit ter kennis van de vennootschap met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaarders-exploot. Zij kan op gelijk welk tijdstip een revisorenvennootschap erkennen die opnieuw voldoet aan de voorwaarden als bedoeld in het eerste lid.</p>
<p>Voor de toepassing van dit erkenningsreglement dient als lid van een revisorenvennootschap te worden beschouwd, de vennoten, bestuurders of zaakvoerders van een dergelijke vennootschap.</p>	<p>Voor de toepassing van dit erkenningsreglement dient als lid van een revisorenvennootschap te worden beschouwd, de vennoten, bestuurders of zaakvoerders van een dergelijke vennootschap.</p>
<p>§ 2. Om de functie van commissaris bij een instelling voor collectieve belegging uit te oefenen, kunnen revisorenvennootschappen worden erkend die overeenkomstig de wet van 22 juli 1953 zijn ingeschreven op de lijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en die aan de volgende voorwaarden voldoen :</p>	<p>§ 2. Om de functie van commissaris bij een instelling voor collectieve belegging uit te oefenen, kunnen revisorenvennootschappen worden erkend die overeenkomstig de wet van 22 juli 1953 zijn ingeschreven op de lijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en die aan de volgende voorwaarden voldoen :</p>
<p>1° opgericht zijn naar het recht van een Lid-Staat van de Europese <u>Gemeenschap</u>;</p>	<p>1° opgericht zijn naar het recht van een Lid-Staat van de Europese <u>Economische Ruimte</u>;</p>

<p>2° onder hun leden ten minste twee revisoren tellen die door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen zijn erkend met toepassing van <u>artikel 2</u> van dit reglement ;</p>	<p>2° onder hun leden ten minste twee revisoren tellen die door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen zijn erkend met toepassing van <u>artikel 2, § 2</u> van dit reglement ;</p>
<p>3° een passende organisatie hebben voor de uitoefening van de functie van commissaris bij een instelling voor collectieve belegging; dit houdt onder meer in dat de vennootschap :</p>	<p>3° een passende organisatie hebben voor de uitoefening van de functie van commissaris bij een instelling voor collectieve belegging; dit houdt onder meer in dat de vennootschap :</p>
<p>a) beschikt over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de instellingen voor collectieve belegging of van andere ondernemingen met als hoofdwerkzaamheid het collectieve beheer van financiële instrumenten met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ;</p>	<p>a) beschikt over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de instellingen voor collectieve belegging of van andere ondernemingen met als hoofdwerkzaamheid het collectieve beheer van financiële instrumenten met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ;</p>
<p>b) een beroep doet op de gepaste auditmethodologie en kunnen beschikken over een degelijk werkende en voor de uitoefening van deze functies passende functie van interne kwaliteitsbewaking ;</p>	<p>b) een beroep doet op de gepaste auditmethodologie en kunnen beschikken over een degelijk werkende en voor de uitoefening van deze functies passende functie van interne kwaliteitsbewaking ;</p>
<p>c) binnen haar eigen organisatie over alle noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring beschikt voor de audit van de instellingen voor collectieve belegging ;</p>	<p>c) binnen haar eigen organisatie over alle noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring beschikt voor de audit van de instellingen voor collectieve belegging ;</p>
<p>d) over een organisatie beschikt die haar in staat stelt om de controleopdrachten onafhankelijk uit te voeren ;</p>	<p>d) over een organisatie beschikt die haar in staat stelt om de controleopdrachten onafhankelijk uit te voeren ;</p>
<p>e) binnen haar organisatie aan de erkende revisoren een dusdanige positie verzekert dat zij autonoom kunnen instaan voor de planning, de organisatie en de uitvoering van de controleopdrachten en van de medewerkingsopdrachten aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen bij instellingen voor collectieve belegging, alsook voor de rapportering dienaangaande.</p>	<p>e) binnen haar organisatie aan de erkende revisoren een dusdanige positie verzekert dat zij autonoom kunnen instaan voor de planning, de organisatie en de uitvoering van de controleopdrachten en van de medewerkingsopdrachten aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen bij instellingen voor collectieve belegging, alsook voor de rapportering dienaangaande.</p>

<p>Indien de vennootschap, om welke reden ook, onder haar leden geen twee erkende revisoren meer telt, moet zij binnenvierentwintig maanden opnieuw aan deze voorwaarde voldoen, zoniet vervalt haar erkenning van rechtswege. De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervallen en brengt dit ter kennis van de vennootschap met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaarders-exploot. Zij kan op gelijk welk tijdstip een revisorenvennootschap erkennen die opnieuw voldoet aan de voorwaarden als bedoeld in het eerste lid.</p>	<p>Indien de vennootschap, om welke reden ook, onder haar leden geen twee erkende revisoren meer telt, moet zij binnenvierentwintig maanden opnieuw aan deze voorwaarde voldoen, zoniet vervalt haar erkenning van rechtswege. De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervallen en brengt dit ter kennis van de vennootschap met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaarders-exploot. Zij kan op gelijk welk tijdstip een revisorenvennootschap erkennen die opnieuw voldoet aan de voorwaarden als bedoeld in het eerste lid.</p>
<p>Voor de toepassing van dit erkenningsreglement dient als lid van een revisorenvennootschap te worden beschouwd, de vennoten, bestuurders of zaakvoerders van een dergelijke vennootschap.</p>	<p>Voor de toepassing van dit erkenningsreglement dient als lid van een revisorenvennootschap te worden beschouwd, de vennoten, bestuurders of zaakvoerders van een dergelijke vennootschap.</p>
	<p><u>§3. Om de functie van commissaris of revisor bij een verzekeringsonderneming of instelling voor bedrijfspensioenvoorziening uit te oefenen, kunnen revisorenvennootschappen worden erkend die overeenkomstig de wet van 22 juli 1953 zijn ingeschreven op de lijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en die aan de volgende voorwaarden voldoen :</u></p>
	<p><u>1° opgericht zijn naar het recht van een Lid-Staat van de Europese Economische Ruimte ;</u></p>
	<p><u>2° onder hun leden ten minste twee revisoren tellen die door de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen zijn erkend met toepassing van artikel 2, §3 van dit reglement ;</u></p>
	<p><u>3° een passende organisatie hebben voor de uitoefening van de functie van commissaris of revisor bij een verzekeringsonderneming en een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening ; dit houdt onder meer in dat de vennootschap :</u></p>

	<p><u>a) beschikt over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen;</u></p>
	<p><u>b) een beroep doet op de gepaste auditmethodologie en kunnen beschikken over een degelijk werkende en voor de uitoefening van deze functies passende functie van interne kwaliteitsbewaking;</u></p>
	<p><u>c) binnen haar eigen organisatie over alle noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring beschikt voor de audit van verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen;</u></p>
	<p><u>d) over een organisatie beschikt die haar in staat stelt om de controleopdrachten onafhankelijk uit te voeren;</u></p>
	<p><u>e) binnen haar organisatie aan de erkende revisoren een dusdanige positie verzekert dat zij autonoom kunnen instaan voor de planning, de organisatie en de uitvoering van de controleopdrachten en van de medewerkingsopdrachten aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen bij verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen, alsook voor de rapportering dienaangaande.</u></p>
	<p><u>Indien de vennootschap, om welke reden ook, onder haar leden geen twee erkende revisoren meer telt, moet zij binnen vierentwintig maanden opnieuw aan deze voorwaarde voldoen, zoniet vervalt haar erkenning van rechtswege. De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervalten en brengt dit ter kennis van de vennootschap met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot. Zij kan op gelijk welk tijdstip een revisorenvennootschap erkennen die opnieuw voldoet aan de voorwaarden als bedoeld in het eerste lid.</u></p>

	<p><u>Voor de toepassing van dit erkenningsreglement dient als lid van een revisorenvennootschap te worden beschouwd, de vennoten, bestuurders of zaakvoerders van een dergelijke vennootschap.</u></p>
	<p><u>§ 4. Om de functie van commissaris of revisor bij een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening uit te oefenen, kunnen revisorenvennootschappen worden erkend die overeenkomstig de wet van 22 juli 1953 zijn ingeschreven op de lijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en die aan de volgende voorwaarden voldoen :</u></p>
	<p><u>1° opgericht zijn naar het recht van een Lid-Staat van de Europese Economische Ruimte ;</u></p>
	<p><u>2° onder hun leden ten minste twee revisoren tellen die door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie- wezen zijn erkend met toepassing van artikel 2, § 4 van dit reglement ;</u></p>
	<p><u>3° een passende organisatie hebben voor de uitoefening van de functie van commissaris of revisor bij een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening ; dit houdt onder meer in dat de vennootschap :</u></p>
	<p><u>a) beschikt over voldoende medewerkers met een passende opleiding en ervaring in de sector van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen met het oog op de externe controle en op de medewerkingsopdracht aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie- wezen ;</u></p>
	<p><u>b) een beroep doet op de gepaste auditmethodologie en kunnen beschikken over een degelijk werkende en voor de uitoefening van deze functies passende functie van interne kwaliteitsbewaking ;</u></p>
	<p><u>c) binnen haar eigen organisatie over alle noodzakelijke gespecialiseerde kennis en ervaring beschikt voor de audit van instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen ;</u></p>

	<p>d) over een organisatie beschikt die haar in staat stelt om de controleopdrachten onafhankelijk uit te voeren ;</p>
	<p>e) binnen haar organisatie aan de erkende revisoren een dusdanige positie verzekert dat zij autonoom kunnen instaan voor de planning, de organisatie en de uitvoering van de controleopdrachten en van de medewerkingsopdrachten aan het toezicht door de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen bij instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen, alsook voor de rapportering dienaangaande.</p>
	<p>Indien de vennootschap, om welke reden ook, onder haar leden geen twee erkende revisoren meer telt, moet zij binnen vierentwintig maanden opnieuw aan deze voorwaarde voldoen, zoniet vervalt haar erkenning van rechtswege. De Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervalten en brengt dit ter kennis van de vennootschap met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot. Zij kan op gelijk welk tijdstip een revisorenvennootschap erkennen die opnieuw voldoet aan de voorwaarden als bedoeld in het eerste lid.</p>
	<p>Voor de toepassing van dit erkenningsreglement dient als lid van een revisorenvennootschap te worden beschouwd, de vennoten, bestuurders of zaakvoerders van een dergelijke vennootschap.</p>
Art. 12	Art. 12
<p>Aan revisorenvennootschappen wordt op hun verzoek een erkenning verleend na gemotiveerd advies van een overeenkomstig artikel 4, vierde <u>en vijfde lid</u> opgerichte commissie. Met het oog hierop zal een revisorenvennootschap bij haar verzoek tot erkenning een dossier overmaken aan de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen, waaruit blijkt dat zij voldoet aan alle in artikel 11 vermelde voorwaarden.</p>	<p>Aan revisorenvennootschappen wordt op hun verzoek een erkenning verleend na gemotiveerd advies van een overeenkomstig artikel 4, vierde <u>tot en met zevende lid</u> opgerichte commissie. Met het oog hierop zal een revisorenvennootschap bij haar verzoek tot erkenning een dossier overmaken aan de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen, waaruit blijkt dat zij voldoet aan alle in artikel 11 vermelde voorwaarden.</p>

<p>De erkende revisorenvennootschap zal de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen jaarlijks alle pertinente elementen bezorgen om haar dossier bij te werken en de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen in staat te stellen de permanente naleving van de erkenningsvoorwaarden te toetsen. De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen zal deze toetsing verrichten aan de hand van dit bijgewerkte dossier, desgevallend na overleg met de verantwoordelijke voor de interne kwaliteitsbewaking van de revisorenvennootschap.</p>	<p>De erkende revisorenvennootschap zal de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen jaarlijks alle pertinente elementen bezorgen om haar dossier bij te werken en de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen in staat te stellen de permanente naleving van de erkenningsvoorwaarden te toetsen. De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen zal deze toetsing verrichten aan de hand van dit bijgewerkte dossier, desgevallend na overleg met de verantwoordelijke voor de interne kwaliteitsbewaking van de revisorenvennootschap.</p>
<p>De leden van de in het eerste lid bedoelde commissie mogen geen lid van de vennootschap zijn die om erkenning verzoekt. Zij mogen evenmin bloed- of aanverwantschap hebben met de leden van die vennootschap, noch een band van patronage.</p>	<p>De leden van de in het eerste lid bedoelde commissie mogen geen lid van de vennootschap zijn die om erkenning verzoekt. Zij mogen evenmin bloed- of aanverwantschap hebben met de leden van die vennootschap, noch een band van patronage.</p>
<p>Het eerste en zevende lid van artikel 4 zijn van overeenkomstige toepassing. Voor de toepassing van deze bepalingen laat de revisorenvennootschap zich vertegenwoordigen door een erkende revisor die er lid van is.</p>	<p>Het eerste en zevende lid van artikel 4 zijn van overeenkomstige toepassing. Voor de toepassing van deze bepalingen laat de revisorenvennootschap zich vertegenwoordigen door een erkende revisor die er lid van is.</p>
<p>Art. 13</p>	<p>Art. 13</p>
<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen publiceert de lijst van erkende revisorenvennootschappen. Deze lijst vermeldt voor elke vennootschap de naam van de erkende revisoren die er lid van zijn.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen publiceert de lijst van erkende revisorenvennootschappen. Deze lijst vermeldt voor elke vennootschap de naam van de erkende revisoren die er lid van zijn.</p>
<p>De lijst telt <u>twee</u> rubrieken :</p>	<p>De lijst telt <u>vier</u> rubrieken :</p>
<p>a) De erkende revisorenvennootschappen voor de financiële instellingen ;</p>	<p>a) De erkende revisorenvennootschappen voor de financiële instellingen ;</p>
<p>b) De erkende revisorenvennootschappen voor de instellingen voor collectieve belegging.</p>	<p>b) De erkende revisorenvennootschappen voor de instellingen voor collectieve belegging.</p>

	<u>c) de erkende revisorenvennootschappen voor verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</u>
	<u>d) de erkende revisorenvennootschappen voor instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen.</u>
Enkel de met toepassing van artikel 11, §1 erkende revisorenvennootschappen mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende revisorenvennootschap voor de financiële ondernemingen» voeren. Enkel de met toepassing van artikel 11, §2 erkende revisorenvennootschappen mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende revisorenvennootschap voor de instellingen voor collectieve belegging» voeren.	Enkel de met toepassing van artikel 11, §1 erkende revisorenvennootschappen mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende revisorenvennootschap voor de financiële ondernemingen» voeren. Enkel de met toepassing van artikel 11, §2 erkende revisorenvennootschappen mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende revisorenvennootschap voor de instellingen voor collectieve belegging» voeren.
	<u>Enkel de met toepassing van artikel 11, §3 erkende revisorenvennootschappen mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende revisorenvennootschap voor de verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen» voeren. Enkel de met toepassing van artikel 11, § 4 erkende revisorenvennootschappen mogen de titel «door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende revisorenvennootschap voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen» voeren.</u>

Art. 14	Art. 14
De erkenning van een revisorenvennootschap vervalt door afstand van de erkenning dan wel van rechtswege overeenkomstig artikel 11, tweede lid, of door herroeping overeenkomstig dit artikel.	De erkenning van een revisorenvennootschap vervalt door afstand van de erkenning dan wel van rechtswege overeenkomstig artikel 11, §1 , tweede lid, artikel 11, § 2, tweede lid, artikel 11, § 3, tweede lid of artikel 11, § 4, tweede lid of door herroeping overeenkomstig dit artikel.
De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen herroept de erkenning van een revisorenvennootschap wanneer zij niet langer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden van, naar gelang van het geval, artikel 11, § 1, eerste lid, 1° en 3° <u>of</u> artikel 11, § 2, eerste lid, 1° en 3°.	De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen herroept de erkenning van een revisorenvennootschap wanneer zij niet langer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden van, naar gelang van het geval, artikel 11, § 1, eerste lid, 1° en 3°, artikel 11, § 2, eerste lid, 1° en 3°, artikel 11, § 3, eerste lid, 1° en 3° en artikel 11, § 4, eerste lid, 1° en 3° .
Artikel 7, tweede tot zevende lid is van toepassing. Voor de toepassing van deze bepalingen laat de revisorenvennootschap zich vertegenwoordigen door een erkende revisor die er lid van is.	Artikel 7, tweede tot zevende lid is van toepassing. Voor de toepassing van deze bepalingen laat de revisorenvennootschap zich vertegenwoordigen door een erkende revisor die er lid van is.
Art. 15	Art. 15
De erkenning vervalt van rechtswege wanneer de erkende revisorenvennootschap, <u>naar gelang van het geval</u> , drie jaar lang geen functie van commissaris of revisor meer heeft uitgeoefend bij een in België gevestigde <u>financiële onderneming dan wel drie jaar lang geen functie van commissaris meer heeft uitgeoefend bij een instelling voor collectieve belegging</u> . De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervallen en brengt dit ter kennis van de vennootschap met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot.	De erkenning vervalt van rechtswege wanneer de erkende revisorenvennootschap drie jaar lang geen functie van commissaris of revisor meer heeft uitgeoefend bij een in België gevestigde instelling of onderneming van het type waarop de erkenning betrekking heeft . De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen stelt vast dat de erkenning is vervallen en brengt dit ter kennis van de vennootschap met een aangetekende brief, een brief met ontvangstbewijs of bij deurwaardersexploot.

Afdeling IV	Afdeling IV
Aanstelling van commissarissen of revisoren en herroeping van hun opdracht	Aanstelling van commissarissen of revisoren en herroeping van hun opdracht
Art. 16	Art. 16
<p>Onverminderd artikel 53, derde lid van de wet van 22 maart 1993 en artikel 99, derde lid van de wet van 6 april 1995 is de instemming van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen als bepaald in dezelfde artikelen 53 en 99, eerste en tweede lid en in artikel 132, § 1 van de wet van 4 december 1990, vereist vooraleer het bevoegde orgaan van de <u>financiële onderneming</u> een aanstelling voorstelt aan de ondernemingsraad en aan het orgaan dat voor de benoeming instaat.</p>	<p>Onverminderd artikel 53, derde lid van de wet van 22 maart 1993, artikel 99, derde lid van de wet van 6 april 1995, artikel 86, derde lid en artikel 193, derde lid, van de wet van 20 juli 2004 en artikel 38 van de wet van 9 juli 1975 is de instemming van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen als bepaald in dezelfde artikelen 53 en 99, eerste en tweede lid, in artikel 132, § 1 van de wet van 4 december 1990, en in artikel 38 van de wet van 9 juli 1975, en in artikelen 86 en 193 van de wet van 20 juli 2004 vereist vooraleer het bevoegde orgaan van de <u>onderneming</u> een aanstelling voorstelt aan de ondernemingsraad en aan het orgaan dat voor de benoeming instaat.</p>
	<p><u>De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen kan een revisor of een revisorenvennootschap beperkingen opleggen m.b.t. de aard of het aantal van de mandaten van erkend revisor of commissaris die hij kan uitoefenen; de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen zal haar intentie om dergelijke beslissing te treffen motiveren vanuit haar bekommernis voor een degelijke uitoefening van erkende mandaten en vooraf aan de betrokken revisor mededelen.</u></p>
	<p><u>Deze heeft het recht door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen te worden gehoord binnen een termijn van één maand nadat de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen haar intentie heeft bekend gemaakt en alvorens zij een definitieve beslissing treft.</u></p>

	<u>De bepalingen van vorig lid zijn eveneens van toepassing wanneer de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen haar instemming niet verleent met een voorgestelde aanstelling als erkend revisor of commissaris.</u>
Art. 17	Art. 17
De volgende regels zijn van toepassing wanneer een erkende revisorenvereniging, naar gelang van het geval, de functie uitoefent van commissaris of revisor bij een financiële onderneming <u>dan wel van de commissaris bij een instelling voor collectieve belegging :</u>	De volgende regels zijn van toepassing wanneer een erkende revisorenvereniging, naar gelang van het geval, de functie uitoefent van commissaris of revisor bij een financiële onderneming, bij een instelling voor collectieve belegging, bij een verzekeringsonderneming of een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening :
1° bij de aanstelling van de erkende revisorenvereniging dient de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen vooraf in te stemmen met die aanstelling alsook met de door de vereniging aangestelde vertegenwoordiger en, in voorkomend geval, plaatsvervangend vertegenwoordiger;	1° bij de aanstelling van de erkende revisorenvereniging dient de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen vooraf in te stemmen met die aanstelling alsook met de door de vereniging aangestelde vertegenwoordiger en, in voorkomend geval, plaatsvervangend vertegenwoordiger;
2° de vertegenwoordiger in functie is over de uitvoering van zijn opdracht persoonlijk verantwoordelijk verschuldigd ten aanzien van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ;	2° de vertegenwoordiger in functie is over de uitvoering van zijn opdracht persoonlijk verantwoordelijk verschuldigd ten aanzien van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ;
3° de erkende revisorenvereniging kan de aanstelling van haar vertegenwoordiger of plaatsvervangend vertegenwoordiger slechts beëindigen na voorafgaande instemming van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ; de eventuele vervanging van de vertegenwoordiger gebeurt volgens de <u>krachtens het 1°</u> voor de aanstelling geldende regels.	3° de erkende revisorenvereniging kan de aanstelling van haar vertegenwoordiger of plaatsvervangend vertegenwoordiger slechts beëindigen na voorafgaande instemming van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen ; de eventuele vervanging van de vertegenwoordiger gebeurt volgens de onder 1° vermelde voor de aanstelling geldende regels.

<p>Art. 18</p>	<p>Art. 18</p>
<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen wordt door de financiële onderneming geïnformeerd over, enerzijds, de bezoldiging die aan de functie van commissaris of revisor is verbonden, alsook over wijzigingen in die bezoldiging en, anderzijds, de bezoldiging van uitzonderlijke werkzaamheden en van bijzondere opdrachten in de zin van artikel 134, § 2 van het Wetboek van vennootschappen, die binnen de <u>financiële onderneming</u> worden verricht.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen wordt door de financiële onderneming, <u>de instelling voor collectieve belegging, de verzekeringsonderneming of de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening</u> geïnformeerd over, enerzijds, de bezoldiging die aan de functie van commissaris of revisor is verbonden, alsook over wijzigingen in die bezoldiging en, anderzijds, de bezoldiging van uitzonderlijke werkzaamheden en van bijzondere opdrachten in de zin van artikel 134, § 2 van het Wetboek van vennootschappen, die binnen de <u>onderneming</u> worden verricht.</p>
<p>Art. 19</p>	<p>Art. 19</p>
<p><u>Bij herroeping van de instemming als bedoeld in artikel 54 van de wet van 22 maart 1993, in artikel 100 van de wet van 6 april 1995 of in artikel 132, § 1 van de wet van 4 december 1990, is artikel 7, tweede tot zevende lid van dit reglement van toepassing.</u> Voor de toepassing van deze bepalingen laat de revisorenvennootschap zich vertegenwoordigen door een erkende revisor die er lid van is.</p>	<p><u>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen kan haar instemming als bedoeld in artikel 54 van de wet van 22 maart 1993, in artikel 100 van de wet van 6 april 1995, of in artikel 38 van de wet van 9 juli 1975, of in artikel 132, § 1 van de wet van 4 december 1990, in artikelen 86 en 193 van de wet van 20 juli 2004, of in artikel 38 van de wet van 9 juli 1975, steeds herroepen bij beslissing gemotiveerd door overwegingen die verband houden met het statuut van erkend revisor of met de aard of de uitvoering van de medewerkingsopdracht. In voorkomend geval is artikel 16, derde lid van dit reglement van toepassing.</u> Voor de toepassing van deze bepalingen laat de revisorenvennootschap zich vertegenwoordigen door een erkende revisor die er lid van is.</p>

Art. 20	Art. 20
<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen brengt de erkende revisor of erkende revisorenverenootschap onmiddellijk op de hoogte van haar mededelingen aan het Instituut der Bedrijfsrevisoren wanneer de instemming als bedoeld in artikel 54 van de wet van 22 maart 1993, in artikel 100 van de wet van 6 april 1995 of in artikel 132, § 1 van de wet van 4 december 1990 wordt herroepen, wanneer de erkenning als bedoeld in <u>artikel 7</u> van dit reglement wordt herroepen en wanneer zij, met het oog op een tuchtonderzoek, praktijken of tekortkomingen van de erkende revisor ter kennis brengt van het Instituut.</p>	<p>De Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen brengt de erkende revisor of erkende revisorenverenootschap onmiddellijk op de hoogte van haar mededelingen aan het Instituut der Bedrijfsrevisoren wanneer de instemming als bedoeld in artikel 54 van de wet van 22 maart 1993, in artikel 100 van de wet van 6 april 1995 of in artikel 132, § 1 van de wet van 4 december 1990 <u>of in artikelen 87 en 194 van de wet van 20 juli 2004 of in artikel 38 van de wet van 9 juli 1975</u> wordt herroepen, wanneer de erkenning als bedoeld in <u>artikelen 7 en 14</u> van dit reglement wordt herroepen en wanneer zij, met het oog op een tuchtonderzoek, praktijken of tekortkomingen van de erkende revisor ter kennis brengt van het Instituut.</p>

Afdeling V	Afdeling V
Overgangsbepaling	Overgangsbepaling
Art. 21	Art. 21
De erkenning als door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende revisoren of revisorenvennootschappen voor de financiële ondernemingen wordt van rechtswege verleend aan de bedrijfsrevisoren en de revisorenvennootschappen die, op de datum van de inwerkingtreding van dit reglement, door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen zijn erkend.	§ 1. De erkenning als door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen erkende revisoren of revisorenvennootschappen voor de financiële ondernemingen en voor instellingen voor collectieve belegging wordt van rechtswege verleend aan de bedrijfsrevisoren en de revisorenvennootschappen die, op de datum van de inwerkingtreding van dit reglement, door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen zijn erkend.
	§ 2. Een erkenning als revisor voor verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen wordt van rechtswege verleend aan die revisoren, die op datum van in werking treden van dit reglement, met toepassing van de verordening nr. 11 van de Controledienst voor de Verzekeringen, zijn erkend voor het uitoefenen van de functie van commissaris bij de gecontroleerde ondernemingen.
	§ 3. Een erkenning als revisorenvennootschap voor verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen wordt van rechtswege verleend aan die revisorenvennootschappen, die op datum van in werking treden van dit reglement, met toepassing van de verordening nr. 11 van de Controledienst voor de Verzekeringen, zijn erkend voor het uitoefenen van de functie van commissaris bij de gecontroleerde ondernemingen en de verordening nr. 11 van de Controledienst voor de Verzekeringen, bekrachtigd bij Ministerieel Besluit van 21 juni 1999.

Afdeling VI	Afdeling VI
Opheffing, inwerkingtreding	Opheffing, inwerkingtreding
Art. 22	Art. 22
Het besluit van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van <u>6 april 1993</u> over het erkenningsreglement voor revisoren en revisorenvennootschappen bij kredietinstellingen <u>en beleggingsondernemingen</u> wordt opgeheven.	Het besluit van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van <u>26 november 2002</u> over het erkenningsreglement voor revisoren en revisorenvennootschappen bij kredietinstellingen, financiële holdings, beursvennootschappen en instellingen voor collectieve belegging en de verordening nr. 11 van 21 juni 1999 van de Controledienst voor de Verzekeringen met betrekking tot de toelating van de erkende commissarissen, worden opgeheven.
Art. 23	Art. 23
Dit reglement treedt in werking de dag waarop het Ministerieel Besluit waarmee het wordt goedgekeurd, in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.	Dit reglement treedt in werking de dag waarop het Ministerieel Besluit waarmee het wordt goedgekeurd, in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.

Bijlage 2 Financiële ondernemingen

Erkende revisoren		Aantal opdrachten op naam van			Aantal natuurl. personen met een aantal opdrachten			
Revisoren-vennootschappen	vertegenwoordigd door	vennootschappen.	natuurl. pers.	totaal	>= 10	1>= & <10	= 0	totaal
Callens & C°		3	1	4	0	1	1	2
	Callens	3	1			*		
	Caris	0	0				*	
Deloitte		115	5	120	3	4	1	8
	De Keulenaer	0	4			*		
	De Meulemeester	3	0			*		
	Kesselaers	1	1			*		
	Maeyaert	17	0		*			
	Neckbroeck	2	0			*		
	Verhaegen	10	0		*			
	Vlaeminckx	82	0		*			
	Vrolix	0	0				*	
E&Y		69	0	69	3	5	2	10
	Anciaux	6	0			*		
	Desombere	1	0			*		
	François	0	0				*	
	Hubin	8	0			*		
	Pire	21	0		*			
	Romont	12	0		*			
	Swolfs	2	0			*		
	Van Steenvoort	10	0		*			
	Vermaelen	9	0			*		
	Weymeersch	0	0				*	
KPMG		41	1	42	2	2	4	8
	Berger	12	0		*			
	Clinck	21	0		*			
	Coox	0	0				*	
	Erauw	0	0				*	
	Helsen	0	0				*	
	Macq	3	0			*		
	Nijs	0	0				*	
	Van Couter	5	1			*		
Mazars & Guerard		9	2	11	0	3	0	3
	Doyen	6	0			*		
	Smets	1	2			*		
	Stragier	2	0			*		

Bijlage 2 - Financiële ondernemingen (vervolg)

Erkende revisoren		Aantal opdrachten op naam van			Aantal natuurl. personen met een aantal opdrachten			
Revisoren-vennootschappen	vertegenwoordigd door	vennootschappen	natuurl. pers.	totaal	>= 10	1>= & <10	= 0	totaal
PwC		55	0	55	2	3	0	5
	Attout	17	0		*			
	Discry	19	0		*			
	Jeanquart	5	0			*		
	Peirce	5	0			*		
	Steenwinckel	9	0			*		
<i>Sub-totaal 1</i>		292	9	301	10	18	8	36
Erkende revisoren - natuurlijke personen								
Clybouw			17	17	1			1
Deschamps			2	2		1		1
Prignon			2	2		1		1
Servais			4	4		1		1
<i>Sub-totaal 2</i>		0	25	25	1	3	0	4
Totaal		292	34	326	11	21	8	40
Aantal vennootschappen				326				

Bron: informatie op datum van 2 augustus 2005 gepubliceerd door de CBFA op haar site internert.

Bijlage 3 Verzekeringsondernemingen

Erkende revisoren		Aantal opdrachten op naam van			Aantal natuurl. personen met een aantal opdrachten			
Revisoren-vennootschappen	vertegenwoordigd door	vennootschappen	natuurl. pers.	totaal	>= 10	1>= & <10	= 0	totaal
Bigonville Delhove & C°		0	0	0	0	0	2	2
	Bigonville	0	0				*	
	Delhove	0	0				*	
BDO		3	0	3	0	1	2	3
	Adriaenssens	0	0				*	
	Annick	0	0				*	
	Fank	3	0			*		
Callens & C°		1	1	2	0	2	0	2
	Callens	(1c) 1	0			*		
	Tiest	0	1			*		
Cardyn & Joos		1	0	1	0	1	1	2
	Gossart Philippe	0	0				*	
	Joos Chantal	1	0			*		
Deschamps Godefroid		4	1	5	0	1	0	1
	Deschamps	4	1			*		
Dupont Ghyoot & C°		3	0	3	0	2	2	4
	De Clercq	2	0			*		
	Janssens	0	0				*	
	Legrand	0	0				*	
	Maricq	1	0			*		
Goossens Gossart Joos		9	0	9	0	3	0	3
	Goossens	3	0			*		
	Gossart Philippe	2	0			*		
	Joos Chantal	(1c) 7	0			*		
Deloitte		12	0	12	0	5	8	13
	De Keulenaer	0	0				*	
	De Meester	0	0				*	
	Hepner	0	0				*	
	Hof	(1c) 3	0			*		
	Jacobs	0	0				*	
	Mas	0	0				*	
	Neckebroeck	3	0			*		
	Steenackers	0	0				*	
	Van Hoyweghen	0	0				*	

Bijlage 3 - Verzekeringsondernemingen (vervolg)

Erkende revisoren		Aantal opdrachten op naam van			Aantal natuurl. personen met een aantal opdrachten			
Revisoren-vennootschappen	vertegenwoordigd door	vennootschappen	natuurl. pers.	totaal	>= 10	1>= & <10	= 0	totaal
Deloitte (vervolg)	Van Steenberghe Bart	4	0			*		
	Van Steenberghe Leo	1	0			*		
	Verhaegen	0	0				*	
	Vlaminckx	5	0			*		
E&Y		17	0	17	0	6	2	8
	Anciaux	1	0			*		
	Boets	1	0			*		
	De Landsheer	6	0			*		
	Lienart	4	0			*		
	Lodewick	0	0				*	
	Rappe	0	0				*	
	Romont	3	0			*		
	Vandernoot	2	0			*		
KPMG		10	0	10	0	3	6	9
	Berger	1	0			*		
	Bove	0	0				*	
	Clinck	0	0				*	
	Coox	0	0				*	
	Helsen	0	0				*	
	Lange	3	0			*		
	Ruyssen	0	0				*	
	Van Couter	6	0			*		
	Van Dooren	0	0				*	
Mazars & Guerard		2	0	2	0	1	1	2
	Doyen	2	0			*		
	Tytgat	0	0				*	
PKF		3	0	3	0	1	1	2
	Clybouw	0	0				*	
	Van den Broeck	3	0			*		
PwC		22	0	22	0	7	3	10
	Attout	7	0			*		
	Dams	0	0				*	
	Discry	1	0			*		
	Doumen	0	0				*	
	Fossion	0	0				*	

Bijlage 3 - Verzekeringsondernemingen (vervolg)

Erkende revisoren		Aantal opdrachten op naam van			Aantal natuurl. personen met een aantal opdrachten			
Revisoren-vennootschappen	vertegenwoordigd door	vennootschappen	natuurl. pers.	totaal	>= 10	1>= & <10	= 0	totaal
PwC (vervolg)	Jeanquart	(1c) 3	0			*		
	Tison	5	0			*		
	Vandenplas	3	0			*		
	Vander Stichele	5	0			*		
	Verbeke	1	0			*		
Sub-totaal 1		87	2	89	0	33	28	61
Erkende revisoren - natuurlijke personen								
Bastogne			0	0			1	1
Cleppe			3	3		1		1
Cludts			0	0			1	1
Comhaire			0	0			1	1
Daerden			1	1		1		1
De Meester			0	0			1	1
De Mey			0	0			1	1
Denis			0	0			1	1
De Smet			0	0			1	1
Everaert			0	0			1	1
Kupper			0	0			1	1
Lippens			0	0			1	1
Mathay			1	1		1		1
Morel			1	1		1		1
Poulain			0	0			1	1
Prignon			0	0			1	1
Rasmont			0	0			1	1
Servais			1	1		1		1
Telders			0	0			1	1
Thieren			0	0			1	1
Triest			0	0			1	1
Van Asbroeck			0	0			1	1
Van Kerkhove			0	0			1	1
Van Reusel			0	0			1	1
Van der Borgh			0	0			1	1
Vanderbemden			0	0			1	1
Vandewalle			0	0			1	1
Vermeeren			1	1		1		1
Vermeylen			0	0			1	1
Waeterloos			1	1		1		1

Bijlage 3 - Verzekeringsondernemingen (vervolg)

Erkende revisoren		Aantal opdrachten op naam van			Aantal natuurl. personen met een aantal opdrachten			
		vennootschappen	natuurl. pers.	totaal	>= 10	1>= & <10	= 0	totaal
Erkende revisoren - natuurlijke personen (vervolg)								
Wera			0	0			1	1
Wilmet			6	6		1		1
<i>Sub-totaal 2</i>		<i>0</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>0</i>	<i>8</i>	<i>24</i>	<i>32</i>
Totaal		87	17	104	0	41	52	93
Aantal vennootschappen *				104				
Aantal Belgische vennootschappen zonder melding **				15				
Aantal Belgische verzekeringsondernemingen				119				
Aantal buitenlandse vennootschappen met Belgisch bijkantoor				55				
Aantal betrokkene verzekeringsondernemingen				174				

Bron: informatie op datum van 2 augustus 2005 gepubliceerd door de CBFA op haar site internet.

* Een vennootschap heeft een college van commissarissen benoemd. Het aantal verzekeringsondernemingen verminderd van 105 tot 104.

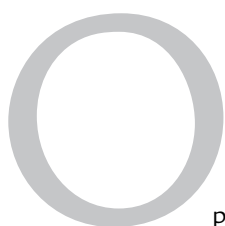
** Geen enkel melding van de naam van de commissaris in de lijst gepubliceerd door de CBFA op datum van 2 augustus 2005.

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

**Advies van 7 december 2005 over een voorstel tot
aanpassing van de wet van 22 maart 1993 op het statuut
van en het toezicht op de kredietinstellingen**

bijlage VIII

p 2 september 2005 heeft de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen om een advies gevraagd in verband met een aanpassing van de artikelen 20, 44 en 55 van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft als wettelijke opdracht via adviezen of aanbevelingen die hij op eigen initiatief of op verzoek uitbrengt en die bestemd zijn voor de Regering of de beroepsorganisaties waarin de economische beroepen zijn ondergebracht, het geldende wettelijke en reglementaire

kader voor de economische beroepen mee uit te bouwen.¹

De bepalingen van het ontwerp tot wijziging van de artikelen 20, 44 en 55 van de bankwet zijn ingegeven door twee teksten die momenteel worden besproken (of onlangs werden goedgekeurd) op het Europees niveau:

- de achtste Europese richtlijn die op 11 oktober 2005 definitief (via de medebeslissingsprocedure) werd goedgekeurd, meer bepaald het voorschrift van artikel 39 van die richtlijn;
- het voorstel tot wijziging van de vierde en de zevende Europese richtlijn, dat momenteel wordt besproken.

1. Principiële beslissing om in alle kredietinstellingen de oprichting van een auditcomité verplicht te stellen

Sinds 30 juni 1997 formuleert de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen met haar circulaire (D1 97/4) de aanbeveling om een vast auditcomité op te richten en somt in hoofdstuk 3 van die circulaire een aantal punten op die een bijzondere aandacht verdienen.

Het voorstel tot wijziging van de bankwet waarover een advies wordt gevraagd, heeft tot doel de oprichting van een der-

gelijk auditcomité verplicht te stellen in alle kredietinstellingen die onder het toezicht staan van de CBFA.

Dit voorschrift verstrakt de terzake geldende bepalingen in twee opzichten:

- enerzijds stapt men over van (niet-dwingende) bepalingen uit een circulaire van de CBFA naar een wettelijk kader (de bankwet) en
- anderzijds stapt men van een «aanbeveling» over naar een verplichting.

1. Deze opdracht vloeit voort uit artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

- Vier leden, mevrouw Ann JORISSEN en de heren Pierre-Armand MICHEL, Jean-Luc STRUYF en Ronald VAN RIET, steunen de benadering van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantie- en verzekering, die erop neerkomt in alle kredietinstellingen de oprichting van een auditcomité verplicht te stellen, aangezien tot de «organisaties van openbaar belang» kunnen worden gerekend.

Zij stellen de wetgever voor om de bepalingen van artikel 39 (zie bijlage 1 bij dit advies) van de achtste richtlijn op grond waarvan in alle «organisaties van openbaar belang» een auditcomité moet worden ingesteld, zo snel mogelijk in het Belgische recht om te zetten.

Paragraaf 1 van artikel 39 van de achtste Europese richtlijn inzake vennootschapsrecht poneert inderdaad als algemeen basisbeginsel dat alle lidstaten de oprichting van een auditcomité verplicht dienen te stellen voor alle «organisaties van openbaar belang», waartoe kredietinstellingen uiteraard dienen te worden gerekend.

- Twee leden, mevrouw Katleen VAN HAVERE en de heer Philippe LAMBRECHT, steunen daarentegen niet de benadering van de CBFA om de oprichting van een auditcomité verplicht te stellen.

Zij geven de voorkeur aan zelfregulering om tegemoet te komen aan de noden en specifieke kenmerken van kredietinstellingen. De Belgische Corporate Governance Code (de zogenaamde Lippenscode) poneert een beginsel in verband met de oprichting van gespecialiseerde comités en formuleert aanbevelingen terzake, inzonderheid in verband met het auditcomité. Die handelen over de samenstelling van een auditcomité en geven een – gedetailleerde – beschrijving

van zijn opdrachten. Die aanbevelingen situeren zich in een Europese context en steunen op de aanbeveling van de Europese Unie van 15 februari 2005 betreffende de taak van niet bij het dagelijks bestuur betrokken bestuurders of commissarissen van beursgenoteerde ondernemingen en betreffende de comités van de raad van bestuur of van de raad van commissarissen. De Corporate Governance Code voor ondernemingen die niet op de beurs zijn genoteerd (de zogenaamde Buyssecode) voorziet ook voor dit type van vennootschappen in de oprichting van een auditcomité.

De Belgische Corporate Governance Codes zijn trouwens onlangs in werking getreden. Kredietinstellingen moeten dan ook de kans krijgen om de aanbevelingen in verband met auditcomités in de praktijk om te zetten en over drie jaar een balans over de toepassing van die Codes voor te leggen. Zelfregulering betekent niet dat een vennootschap arbitrair kan tewerk gaan, want als zij de aanbevelingen niet opvolgt, dient zij dit te verantwoorden.

Wat bovendien de 8ste richtlijn betreft, is het alleszins voorbarig om op de toepassing daarvan vooruit te lopen. Voor instellingen van openbaar belang stelt zij de oprichting van een auditcomité in de zin van de richtlijn trouwens niet verplicht. Zij staat hen toe te werken met een analoog orgaan dat is ingesteld en functioneert in overeenstemming met de geldende rechtsregels van de betrokken lidstaat. De auditcomités waarvan sprake in de Corporate Governance Codes vallen onder die bepaling.

De 8ste richtlijn bepaalt overigens dat de lidstaten bepaalde kredietinstellingen kunnen vrijstellen van de verplichting om een auditcomité te hebben.

2. Wijzigingen aan artikel 44 van de bankwet

et voorstel tot wijziging van artikel 44 van de bankwet heeft tot doel (tussen het huidige eerste en tweede lid) een nieuw lid in te voegen, op grond waarvan de leiders van een kredietinstelling zullen dienen te verklaren dat de (halfjaarlijkse of jaarlijkse) periodieke financiële staten «volledig en juist zijn en opgesteld conform de terzake geldende richtlijnen».

De leden van de Hoge Raad zijn unaniem van oordeel dat duidelijk zou dienen te worden aangegeven in welke vorm deze verklaring zou moeten geschieden (afzonderlijk verslag of, aan het einde van het boekjaar, als onderdeel van het jaarverslag) en of dit verslag al dan niet samen met de jaarrekening bij de Nationale Bank van België dient te worden neergelegd.

Voorts dient erop te worden gewezen dat de eerste twee beoordelingen (volledigheid en juistheid van de financiële staten) nader moet worden omschreven in de voorgestelde nieuwe wettekst.

De leden van de Hoge Raad achten het weinig logisch om van bankleiders te verlangen dat zij bevestigen dat de periodieke staten «juist» zijn, daar waar in boekhoudkundig opzicht (zowel in het Belgische recht als op het niveau van de internationale boekhoudnormen van de IASB) het «getrouwe beeld» als criterium geldt. Dit is des te minder gegrond, omdat de verstrekte uitleg¹ geenszins in tegenspraak is met het algemeen gehanteerde principe van het getrouwe beeld, terwijl het gebruik van een uitdrukking als «juist zijn» doet vermoeden dat men van de periodieke staten verwacht dat zij tot op de eurocent juist zijn.

Voorts zou duidelijk dienen te worden aangegeven welk normensysteem van toepassing is (naar gelang van het geval, het Belgische boekhoudrecht of de internationale boekhoudnormen). Uit een lezing van het tweede lid kan worden afgeleid dat het geldende normensysteem dat van de CBFA is.

3. Wijzigingen aan artikel 55 van de bankwet

De aanpassingen in het eerste lid van artikel 55 van de bankwet hebben tot doel duidelijkheid te scheppen over de rol van erkende commissarissen bij kredietinstellingen in de rapportering aan de CBFA.

Wat het 1° betreft, wensen de leden van de Hoge Raad de aandacht te vestigen op de nood aan meer duidelijkheid over de vorm waarin commissarissen aan de CBFA dienen te rapporteren over de administratieve en boekhoudkundige organisatie en de interne controle.

Wat het 2° betreft, wordt er ten gronde geen wijziging aangebracht. Er is enkel meer duidelijkheid over wat er dient te worden verstaan onder «volledige» en «juiste» periodieke staten die zijn «opgesteld volgens de geldende richtlijnen».

daar waar in boekhoudkundig opzicht (zowel in het Belgische recht als op het niveau van de internationale boekhoudnormen van de IASB) op het vlak van de audit (zowel in het Belgische normensysteem als onder de internationale auditnormen van de IFAC) het «getrouwe beeld» als criterium geldt. Dit is des te minder gegrond, omdat de verstrekte uitleg² geenszins in tegenspraak is met het algemeen gehanteerde principe van het getrouwe beeld, terwijl het gebruik van een uitdrukking als «juist zijn» doet vermoeden dat men van de periodieke staten verwacht dat zij tot op de eurocent juist zijn.

Voorts zou duidelijk dienen te worden aangegeven welk normensysteem van toepassing is (naar gelang van het geval, het Belgische boekhoudrecht of de internationale boekhoudnormen). Uit een lezing van het tweede lid kan worden afgeleid dat het geldende normensysteem dat van de CBFA is.

1. «..... Juist zijn, d.i. exact de gegevens weergeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld en volgens de geldende richtlijnen van de CBFA zijn opgemaakt».

2. «..... Juist zijn, d.i. exact de gegevens weergeven uit de boekhouding en de inventarissen op basis waarvan de periodieke staten worden opgesteld en volgens de geldende richtlijnen van de CBFA zijn opgemaakt».

4. Strikt formele bedenkingen

4.1. Gebruik van de uitdrukking « erkend commissaris-revisor »

De leden van de Hoge Raad vragen zich af in hoeverre het verantwoord is om in de bankwet nog langer de uitdrukking « erkend commissaris-revisor » te hanteren, nu het Wetboek van vennootschappen in het kader van de coördinatie van 1999 de uitdrukking « erkend commissaris-revisor » heeft vervangen door die van « erkend commissaris ».

4.2. Aanpassing van artikel 20 van de bankwet

Bij de aanpassingen die de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie-wezen voorstelt, valt voor de Hoge Raad het gebruik op van de term « wettelijke ac-

countantscontrole » in het zevende lid van artikel 20 van de bankwet, zoals blijkt uit het stuk dat ter advies is voorgelegd.

De leden van de Hoge Raad achten het unaniem niet raadzaam om de uitdrukking « wettelijke accountantscontrole », die ook voorkomt in de Nederlandse versie van de achtste Europese richtlijn inzake vennootschapsrecht, in het zevende lid van artikel 20 te gebruiken, omdat dit tot verwarring kan leiden ten opzichte van de taken verricht door accountants in België.

Het voorstel is dan ook de uitdrukking « wettelijke accountantscontrole » te vervangen door « wettelijke controle-opdracht » en zo harmonisch aan te sluiten bij andere wettelijke en reglementaire bepalingen terzake¹.

1. Voorbeelden daarvan vindt men in het Verslag aan de Koning dat voorafgaat aan het koninklijk besluit van 4 april 2003 betreffende de prestaties die de onafhankelijkheid van de commissaris in het gedrang brengen, *Belgisch Staatsblad*, 19 mei 2003, p.27150.

Bijlage 1 **Uittreksel uit de achtste Europese richtlijn, zoals definitief goed gekeurd op 11 oktober 2005 (medebeslissingsprocedure)**

Artikel 39

1. Organisaties van openbaar belang hebben een auditcomité. De lidstaten bepalen of het auditcomité samengesteld moet zijn uit niet bij het dagelijks bestuur betrokken leden van het leidinggevende orgaan en/of leden van het toezichtorgaan van de gecontroleerde entiteit en/of leden die worden benoemd door de algemene aandeelhoudersvergadering van de gecontroleerde entiteit. Ten minste één lid van het auditcomité is onafhankelijk en beschikt over de nodige deskundigheid op het gebied van boekhouding en/of accountantscontrole.

De lidstaten kunnen toestaan dat in organisaties van openbaar belang die voldoen aan de criteria van artikel 2, lid 1, onder f) van Richtlijn 2003/71/EG, de aan het auditcomité toegevoegde taken worden uitgevoerd door het leidinggevende of het toezicht houdende orgaan als geheel, mits de voorzitter van een dergelijk orgaan geen voorzitter van het auditcomité is indien hij of zij bij het dagelijks bestuur betrokken is.

2. Onverminderd de verantwoordelijkheid van de leden van het leidinggevende, bestuurs- of toezicht houdende orgaan of van andere leden die worden benoemd door de algemene aandeelhoudersvergadering van de gecontroleerde entiteit, heeft het auditcomité onder meer tot taak:
  - a) het financiële verslaggevingsproces te controleren;
  - b) de doeltreffendheid van het interne controlesysteem, het eventuele interne auditsysteem en het risicomanagementsysteem van de vennootschap te controleren;
  - c) de wettelijke accountantscontrole van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening te controleren;
  - d) de onafhankelijkheid van de met de wettelijke controle belaste accoun-

tant of het accountantskantoor te beoordelen en te controleren, waarbij met name wordt gelet op de verlening van nevendiensten aan de gecontroleerde entiteit.

3. Het voorstel van het leidinggevende of toezicht houdende orgaan in een organisatie van openbaar belang inzake de benoeming van een met de wettelijke controle belaste auditor of auditkantoor moet gebaseerd zijn op een aanbeveling van het auditcomité.
4. De met de wettelijke controle belaste auditor of het auditkantoor brengt aan het auditcomité verslag uit over bij de wettelijke controle van de jaarrekening aan het licht gekomen belangrijke zaken, en met name ernstige tekortkomingen in het interne controleproces met betrekking tot de financiële verslaggeving.
5. De lidstaten kunnen toestaan of bepalen dat het bepaalde in de leden 1 tot 4 niet van toepassing is op organisaties van openbaar belang met een orgaan dat soortgelijke bevoegdheden heeft als een auditcomité en dat is ingesteld en functioneert volgens de voorschriften van de lidstaat waar de te controleren entiteit geregistreerd is.
6. De lidstaten kunnen van de verplichting tot instelling van een auditcomité vrijstellen:
  - a) organisaties van openbaar belang die dochterondernemingen zijn, zoals omschreven in artikel 1 van Richtlijn 83/349/EEG, indien de onderneming op groepsniveau voldoet aan de in de leden 1 tot en met 4 gestelde eisen;
  - b) organisaties van openbaar belang die instellingen voor collectieve belegging zijn in de zin van artikel 1, lid 2 van Richtlijn 85/611/EEG; de lidstaten mogen ook organisaties van openbaar belang vrijstellen die het collectief beleggen van

door het publiek ingelegd kapitaal als enig doel hebben, die volgens het beginsel van risicospreiding werken en die niet streven naar juridische of bestuurlijke zeggenschap over emittenten van hun onderliggende beleggingen, mits deze instellingen voor collectieve belegging zijn toegelaten en onder toezicht van bevoegde autoriteiten staan en een bewaarder hebben die taken uitvoert die gelijkwaardig zijn aan die uit hoofde van Richtlijn 85/611/EEG;

- c) organisaties van openbaar belang, als de enige zakelijke activiteit van die organisaties bestaat in het uitgeven van door activa gedekte waardepapieren, zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 5 van Verordening (EG) nr. 809/2004 van de Commissie van 29 april 2004 tot uitvoering van Richtlijn 2003/71/EG¹; in die gevallen verlangen de lidstaten van de instelling dat zij het publiek uiteenzet waarom zij het niet dienstig acht hetzij een auditcomité in te stellen, hetzij een leidinggevend of toezichhoudend orgaan dat belast is met de uitvoering van de taken van een auditcomité;
- d) kredietinstellingen in de zin van artikel 1, lid 1 van Richtlijn 2000/12/EG, waarvan de aandelen niet zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt in enige lidstaat in de zin van artikel 4, lid 1 van Richtlijn 2004/39/EG en die continu of herhaaldelijk alleen obligaties hebben uitgegeven, op voorwaarde dat al die obligaties een totaal nominaal bedrag van minder dan 100 000 000 EUR vertegenwoordigen en dat zij geen prospectus uit hoofde van Richtlijn 2003/71/EG hebben gepubliceerd.

bijlage IX

D

e Minister van Middenstand heeft op 4 mei 2005 aan de Hoge Raad een advies gevraagd over een ontwerp tot integratie van boekhouders die werken in loondienst.

Dit voorontwerp van wet is door het BIBF meegedeeld aan de Minister van Middenstand en heeft tot doel het voe-

ren van de titel van erkend boekhouder of erkend boekhouder-fiscalist uit te breiden tot:

- personen tewerkgesteld in een onderneming waarvoor zij opdrachten uitvoeren in de boekhoudkundige en fiscale sfeer;
- ambtenaren gespecialiseerd in boekhouding en fiscaliteit.

1. Huidige stand van zaken

et Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders (BIB) werd in 1992 opgericht in het verlengde van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen, en van het uitvoeringsbesluit van 27 november 1985 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van de beroepsinstellingen die voor de dienstverlenende intellectuele beroepen zijn opgericht.

De rechtsgrond voor de oprichting van het BIB werd toen overgenomen in een uitvoeringsmaatregel van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen, meer bepaald

het koninklijk besluit van 19 mei 1992 tot bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van het beroep van boekhouder.

Naar aanleiding van de integratie van de «fiscalisten» in de economische beroepen werd dit koninklijk besluit opgeheven. De voorschriften van dit koninklijk besluit werden opgenomen in de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen (Titel VI).

Sedert 1999 is het wettelijk kader dat de werking van het BIBF regelt dan ook een hybride systeem met twee wetten. Vandaar ook terecht de vraag naar het eventuele overwicht van de ene wet ten opzichte van de andere (a priori, een overwicht van de meest recente wet).

2. Voorstel zoals geformuleerd in de ter advies voorgelegde tekst

et voorontwerp van wet dat door het BIBF is meegedeeld aan de Minister van Middenstand, heeft tot doel het voeren van de titel van erkend boekhouder of erkend boekhouder fiscalist uit te breiden tot:

- personen tewerkgesteld in een onderneming waarvoor zij opdrachten uitvoeren in de boekhoudkundige en fiscale sfeer;

- ambtenaren gespecialiseerd in boekhouding en fiscaliteit.

Het gaat om een initiatief dat het BIBF nagenoeg 15 jaar na de wettelijke erkenning van de titel van erkend boekhouder heeft genomen.

3. Elementen pro en contra bij een dergelijk initiatief

In het kader van het onderzoek van de vraag om advies van de Minister van Middenstand heeft de Hoge Raad de elementen onderzocht die pro en contra een eventuele erkenning pleiten van boekhouders(-fiscalisten) die op de lijst van de «internen» zijn ingeschreven.

een structuur kunnen worden opgezet waarmee de specifieke voorschriften voor de verschillende componenten van de economische beroepen beter op elkaar zouden kunnen worden afgestemd (inzonderheid in deontologisch opzicht).

3.1. Elementen pro

- De mogelijkheid om de titel te voeren van boekhouder(-fiscalist) ingeschreven op de lijst van de «internen» kan leiden tot een opwaardering van dit beroep. Dit is belangrijk voor de toekomst van dit beroep, maar ook voor de sector hoger onderwijs (meer bepaald van het korte type).
- Bij het IAB zijn de leden ingeschreven op hetzij de ledenlijst, hetzij een deellijst van «externen». Leden ingeschreven op de ledenlijst zijn dan ook «internen». Aangezien inschrijving op de ledenlijst zowel als intern en als extern mogelijk is, en de opdrachten die de leden van zowel het IAB als het BIBF verrichten, grotendeels gelijk lopen, lijkt het logisch om dit wetsvoorstel te aanvaarden.
- Via een volledige loskoppeling van de zogenaamde wet «Verhaegen» zou

- De titel voeren van erkend boekhouder ingeschreven op de lijst van de «internen» zou slechts op vrijwillige basis gebeuren – er wordt hoe genaamd geen (zelfs geen gedeeld) monopolie opgeëist.
- Een identieke structuur bij het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten en bij het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten zou een toenadering tussen beide Instituten uiteindelijk in de hand kunnen werken.
- De mogelijkheid om de titel op een rol van «internen» te voeren, zou ook heroriënteringen van een carrière moeten vergemakkelijken. Een erkend boekhouder die het statuut van erkende boekhouder wenst te verlaten en kiest voor een arbeidsovereenkomst, kan in de huidige stand van de wetgeving niet langer de titel voeren van erkend boekhouder(-fiscalist) en bezit niet

noodzakelijk de vereiste diploma's om aanspraak te kunnen maken op de titel van accountant of belastingconsulent ingeschreven op de lijst van de «internen» bij het IAB.

3.2. Elementen contra

- Wie gebonden is door een arbeidsovereenkomst voor een bezoldigde functie bij de **overheid**, mag de titel

van «accountant» voeren ; dit is, naar het oordeel van het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten, niet het geval voor belastingconsulenten. Wat is de regel voor erkende boekhouders(-fiscalisten)?

- Is het wel raadzaam om binnen de economische beroepen een nieuwe categorie in te voeren, nu het IAB en het BIBF praten over toenadering tussen beide Instituten?

4. Deontologische aspecten

Naar het oordeel van de leden van de Hoge Raad zou het nuttig zijn om na te gaan welke deontologische regels effectief zouden gelden voor erkende boekhouders(-fiscalisten) ingeschreven op de lijst van de «internen». Gelet op de arbeidsrelatie met hun werkgever kan dit echter problemen stellen. Dit aspect mag evenwel niet worden losgekoppeld van de problematiek in verband met de accountants en belastingconsulenten die zijn ingeschreven op de lijst van de «internen».

De Hoge Raad stelt dat de erkenning van een titel ten aanzien van personen met een arbeidsovereenkomst of een ambtenarenstatuut, geen afbreuk mag doen aan de verplichtingen die voor deze personen gelden op grond van informatieregels of overeenkomsten die bij wet zijn vastgelegd of met de werkgevers zijn overeengekomen, in verband met de mogelijkheid om aanvullende werkzaamheden te verrichten als zelfstandige. Bovendien zou het niet aanvaardbaar zijn dat de erkenning van een titel ten aanzien van personen met een arbeidsovereenkomst of een ambtenarenstatuut, ertoe zou leiden dat die personen bedrijvig zouden zijn als «extern» zonder te voldoen aan alle hiertoe wettelijk vereiste voorwaarden.

Terzake dienen passende deontologische regels te worden vastgesteld en effectief maatregelen te worden getroffen bij niet-naleving van deze fundamentele deontologische regels. Enkel via dergelijke maatregelen zal men kunnen vermijden dat een «interne boekhouder(-fiscalist)» oneigenlijk gebruik zou maken van de functie die hij in het kader van een arbeidsovereenkomst uitoefent.

Tevens dient men zich af te vragen of er geen aanvullende deontologische regels nodig zijn, met het oog op een passende beheer van eventuele belangenconflicten die voor overheidsambtenaren zouden kunnen ontstaan. Het is immers uitgesloten dat een opdracht van algemeen belang uitgevoerd in het kader van hun arbeidsovereenkomst of hun statuut, ertoe zou leiden dat zij diensten zouden presteren die rechtstreeks verband houden met het werk dat zij verrichten als overheidsambtenaar, maar in een andere hoedanigheid (aanvullende werkzaamheden).

Bij de uitwerking van deontologische regels die voor erkende «interne» boekhouders(-fiscalisten) gelden, zou het, naar het oordeel van de Hoge Raad, interessant zijn om kennis te nemen van de

deontologische regels voor bedrijfsjuristen¹, waarvan hieronder een aantal uitreksels worden geciteerd :

– **«Artikel 2**

Titel van bedrijfsjurist

(...)

De bedrijfsjurist waakt erover gebruik te maken van zijn titel telkens hij een handeling verricht in zijn hoedanigheid van bedrijfsjurist.

Daarentegen onthoudt de bedrijfsjurist zich van elk abusief gebruik van zijn titel, meer in het bijzonder voor handelingen die behoren tot het privé-leven of tot andere professionele activiteiten.

– **Artikel 3**

Eer en waardigheid

De bedrijfsjurist handelt steeds in overeenstemming met de eer en de waardigheid van het beroep en onthoudt zich van iedere daad of gedrag die het beroep zou kunnen benadelen.

– **Artikel 4**

Intellectuele onafhankelijkheid

De bedrijfsjurist oefent zijn beroep uit in volledige intellectuele onafhankelijkheid. Hij is er zich van bewust dat de waarde van zijn advies berust op een absolute intellectuele objectiviteit en integriteit en hij verbindt er zich toe om deze principes te respecteren wat ook de omstandigheden of invloed moge zijn waaraan hij is onderworpen.

– **Artikel 5**

Uitoefening van het beroep

(...)

De bedrijfsjurist oefent zijn beroep uit met doorzicht, inzet en voorzichtigheid. Hij verbindt loyaal en te goeder trouw de belangen van zijn onderneming en van de ermee verbonden ondernemingen, en indien hij is tewerkgesteld door een ondernemingsverbond, de belangen van de ondernemingen

die lid zijn van dit ondernemingsverbond.

(...)

– **Artikel 9**

Vertrouwelijk karakter van de informatie

De bedrijfsjurist eerbiedigt het vertrouwelijk karakter van elke informatie die hem onder deze voorwaarde of omwille van zijn hoedanigheid wordt verstrekt en dit, zowel tijdens de duur van zijn opdracht als na de beëindiging ervan, behalve zo de wet het anders bepaalt.

– **Artikel 10**

Vertrouwelijkheid van de adviezen

(...)

De bedrijfsjurist zal er op toezien de gepaste maatregelen te nemen om deze vertrouwelijkheid te bewaren namelijk door binnen zijn onderneming de “Aanbevelingen inzake Vertrouwelijkheid van de adviezen” van het Instituut te bevorderen. De tekst van deze aanbevelingen is in bijlage aan deze code gevoegd.

Ingeval derden handelen of dreigen te handelen op een wijze die een inbreuk zou vormen op de vertrouwelijkheid van de adviezen van een bedrijfsjurist, verbindt deze laatste er zich toe om onmiddellijk het Instituut in te lichten teneinde zich te beraden omtrent de te nemen maatregelen om deze situatie op te lossen.

– **Artikel 11**

Vertrouwelijkheid tussen bedrijfsjuristen

De tussen bedrijfsjuristen uitgewisselde niet-publieke informatie is confidentieel, behoudens andersluidende eenzijdige verklaring of overeenkomst.

De bedrijfsjurist verbindt er zich toe om alle gepaste maatregelen te nemen teneinde deze vertrouwelijkheid binnen zijn onderneming te laten respecteren.

(...)

1. Instituut voor bedrijfsjuristen, Deontologische Code goedgekeurd door de algemene vergadering van 23 juni 2005.

5. Juridisch onderzoek van de problematiek die ontstaat ingeval de band met de wet « Verhaegen » behouden blijft

5.1. Ten aanzien van de (inter)professionele organisaties

Artikel 1 van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen luidt als volgt:

«De Koning kan op verzoek van één of meer belanghebbende beroepsverbonden en minstens twee nationale interprofessionele federaties en na advies van de Hoge Raad, voor de Middenstand beslissen de beroepstitel van een dienstverlenend intellectueel beroep te beschermen en de uitoefeningvoorwaarden voor dat beroep vast te stellen.

(...)

Als belanghebbende beroepsverbonden worden aanzien, de verbonden die de voorwaarden vervullen, bepaald bij artikel 6 van de wetten betreffende de organisatie van de Middenstand, gecoördineerd op 28 mei 1979.

Als nationale interprofessionele federaties worden aangezien, de federaties die de voorwaarden vervullen, bepaald bij artikel 7 van dezelfde wetten.»

De artikelen 6 en 7 van de wetten betreffende de organisatie van de Middenstand, gecoördineerd op 28 mei 1979, luiden als volgt:

«Om de erkenning te bekomen moeten de nationale beroepsfederaties, volgens door de Koning te bepalen modaliteiten, doen blijken (artikel 6 en 7):

*1° dat hun werking uitsluitend en zonder onderscheid van beroep de bestudering, de bescherming en de bevordering van de professionele, economische, sociale en morele belangen tot doel heeft, **hetzij van de bedrijfshoofden uit het ambachtswezen, de kleine en middelgrote handel en de kleine en middelgrote nijverheid, hetzij van de personen die een vrij beroep of een ander zelfstandig intellectueel beroep uitoefenen;***

(...)

Uit een gezamenlijke lezing van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel

en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen en van de wetten betreffende de organisatie van de Middenstand, gecoördineerd op 28 mei 1979, blijkt dat de erkenning beperkt wordt tot de nationale (inter)professionele federaties die *«hetzij de bedrijfshoofden uit het ambachtswezen, de kleine en middelgrote handel en de kleine en middelgrote nijverheid, hetzij de personen die een vrij beroep of een ander zelfstandig intellectueel beroep uitoefenen»*, vertegenwoordigen.

5.2. Ten aanzien van de bescherming van de titel en van het beroep

Artikel 3 van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen luidt als volgt:

«Niemand mag in de hoedanigheid van zelfstandige, als hoofd- of bijberoep een ter uitvoering van deze wet gereguleerd beroep uitoefenen of er de beroepstitel van voeren, indien hij niet is ingeschreven op het tableau van de beoefenaars van het beroep of op de lijst van de stagiairs of, indien hij gevestigd is in het buitenland, niet de toelating heeft bekomen om het beroep occasioneel uit te oefenen.

Wanneer het gereguleerd beroep wordt uitgeoefend in het kader van een rechtspersoon, is het voorgaande lid enkel van toepassing op diegene of diegenen van haar bestuurders, zaakvoerders of werkende vennoten, die persoonlijk de gereguleerde activiteit uitoefenen of die de daadwerkelijke leiding waarnemen van de diensten waar het beroep wordt uitgeoefend. Bij ontstentenis van deze personen is de bepaling van het eerste lid van toepassing op een bestuurder, zaakvoerder of werkend vennoot van de rechtspersoon, die daartoe wordt aangewezen.

Voor de toepassing van deze wet wordt op onweerlegbare wijze vermoed dat die personen deze werkzaamheid als zelfstandige uitoefenen.

Aan de uit het eerste lid voortvloeiende verplichtingen moet niet worden voldaan om het beroep in het kader van een arbeidsovereenkomst uit te oefenen, doch de personen die van deze mogelijkheid gebruik maken zijn niet gemachtigd de beroepstitel te voeren.»

6. Eerdere stellingnamen van de Hoge Raad

In de loop van het boekjaar 2002-2003 heeft de Hoge Raad een gesprek gehad met de Voorzitter en de Ondervoorzitter van het BIBF en bij die gelegenheid zijn steun toegezegd om het voeren van de titel van erkend boekhouder(-fiscalist) eventueel uit te breiden tot de «internen».

In zijn jaarverslag 2002-2003 heeft de Hoge Raad verklaard zich zorgen te maken over de hybride situatie waarin het BIBF sedert 1999 verkeert, als gevolg van het feit dat er twee wetten die de grond-

slag van dit Instituut leggen, naast elkaar blijven bestaan¹.

In die periode werd de Hoge Raad herhaaldelijk naar zijn visie gevraagd over de ondernemingsloketten en de «bevoorrechte» samenwerkingsverbanden tussen een welbepaald ondernemingsloket en de erkende boekhouders(-fiscalisten). Uit het debat is gebleken dat de plichtenleer voor de erkende boekhouders(-fiscalisten) niet zo streng was, gelet op de voorschriften van de wet van 1 maart 1976 en op de uitvoeringsmaatregelen daarvan.

7. Advies van de Hoge Raad

In zijn jaarverslag 2002-2003 heeft de Hoge Raad verklaard zich zorgen te maken over de hybride situatie waarin het BIBF sedert 1999 verkeert, als gevolg van het feit dat er twee wetten die de grondslag van dit Instituut leggen, naast elkaar blijven bestaan.

- De Hoge Raad is van oordeel dat er geen objectieve criteria zijn om te pleiten tegen een erkenning van de titel van erkend boekhouder(-fiscalist) op de lijst van de «internen».

Op termijn zou dit volgens de Hoge Raad zelfs een toenadering tussen bepaalde componenten van de economische beroepen, in casu het IAB en het BIBF, in de hand kunnen werken.

- Naar het oordeel van de Hoge Raad zou een uitbreiding van het recht om de titel te voeren van erkend boekhouder(-fiscalist) ingeschreven op de lijst van de «internen», slechts aanvaardbaar kunnen worden geacht indien de band met de wet Verhaegen integraal wordt doorgeknipt.

Niettemin dient te worden vastgesteld dat deze band met de wet van 1 maart 1976 en haar uitvoeringsbesluiten, be-

houden blijft in het voorontwerp van wet dat de Minister van Middenstand ter advies voorlegt.

Dit ontwerp heeft slechts kans op slagen indien de ter advies voorgelegde bepalingen grondig worden aangepast, wat erop zou neerkomen dat alle bepalingen in één zelfde wettekst worden samengebracht, de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

Die breuk met de kaderwet van 1 maart 1976 zou trouwens moeten worden aangegrepen om de voorschriften die voor het BIBF en zijn leden gelden, inzonderheid de deontologische regels, grondig te herzien.

- Naar het oordeel van de leden van de Hoge Raad zou het nuttig zijn om na te gaan welke deontologische regels effectief zouden gelden voor erkende boekhouders(-fiscalisten) ingeschreven op de lijst van de «internen».

De Hoge Raad stelt met nadruk dat de erkenning van een titel ten aanzien van personen met een arbeidsovereenkomst of een ambtenarenstatuut, geen afbreuk mag doen aan de ver-

1. Hoge Raad voor de Economische Beroepen, jaarverslag 2002-2003, «De hervorming van 1999 en haar gevolgen vijf jaar later», pp.6-7.

plichtingen die voor deze personen gelden op grond van informatieregels of overeenkomsten die bij wet zijn vastgelegd of met de werkgevers zijn overeengekomen, in verband met de mogelijkheid om aanvullende werkzaamheden te verrichten als zelfstandige. Bovendien zou het niet aanvaardbaar zijn dat de erkenning van een titel ten aanzien van personen met een arbeidsovereenkomst of een ambtenarenstatuut, ertoe zou leiden dat die personen bedrijvig zouden zijn als «extern» zonder te voldoen aan alle hiertoe wettelijk vereiste voorwaarden

Terzake dienen passende deontologische regels te worden vastgesteld en effectief maatregelen te worden getroffen bij niet-naleving van deze fundamentele deontologische regels.

Enkel via dergelijke maatregelen zal men kunnen vermijden dat een «interne boekhouder(-fiscalist)» oneigenlijk gebruik zou maken van de functie die hij in het kader van een arbeidsovereenkomst uitoefent.

Tevens dient men zich af te vragen of er geen aanvullende deontologische regels nodig zijn, met het oog op een passende beheer van eventuele belangenconflicten die voor overheidsamb-

tenaren zouden kunnen ontstaan. Het is immers uitgesloten dat een opdracht van algemeen belang uitgevoerd in het kader van hun arbeidsovereenkomst of hun statuut, ertoe zou leiden dat zij diensten zouden presteren die rechtstreeks verband houden met het werk dat zij verrichten als overheidsambtenaar, maar in een andere hoedanigheid (aanvullende werkzaamheden).

Bij de uitwerking van deontologische regels die voor erkende «interne» boekhouders(-fiscalisten) gelden, zou het, naar het oordeel van de Hoge Raad, interessant zijn om kennis te nemen van de deontologische regels voor bedrijfsjuristen.

Deze denkoefening mag evenwel niet losgekoppeld worden van de problematiek in verband met de accountants en belastingconsulenten die op de lijst van de «internen» zijn ingeschreven.

De Hoge Raad biedt de Minister van Middenstand zijn diensten aan om op proactieve wijze aan het debat deel te nemen en stelt voor om desgewenst een omstandiger advies uit te brengen, in het kader van een consultatie over een nieuw voorontwerp van wet met het oog op de goedkeuring van een volledig nieuw kader.

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

Advies van 28 december 2005 over de aard van de prestaties van beroepsbeoefenaars in het kader van een aanbod van aandelenopties en een voorstel van een plan voor werknemersparticipatie in het kapitaal en de winst van vennootschappen

bijlage X

H

et Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten en het Instituut der Bedrijfsrevisoren hebben de Hoge Raad om een advies gevraagd over de problematiek in verband met de aard van een attestering die een commissaris, bedrijfsrevisor of accountant (ingeschreven op de lijst van externen) als expert dient af te leveren in de volgende twee specifieke gevallen:

- een aanbod van aandelenopties (stock options) op niet genoteerde of niet op de beurs verhandelde aandelen (afdeling VII van de wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen (*Belgisch Staatsblad*, 1 april 1999));
- een voorstel van een plan voor werknemersparticipatie in het kapitaal en

de winst van vennootschappen, dat betrekking heeft op niet genoteerde of niet op de beurs verhandelde aandelen (wet van 22 mei 2001 betreffende de werknemersparticipatie in het kapitaal en in de winst van de vennootschappen (*Belgisch Staatsblad*, 9 juni 2001)).

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft als wettelijke opdracht via adviezen of aanbevelingen die hij op eigen initiatief of op verzoek uitbrengt en die bestemd zijn voor de Regering of de beroepsorganisaties waarin de economische beroepen zijn ondergebracht, het geldende wettelijke en reglementaire kader voor de economische beroepen mee uit te bouwen.¹

1. Wettelijk kader

1.1. Aanbod van aandelenopties (stock options)

paragraaf 4 van artikel 43 van de wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen (*Belgisch Staatsblad*, 1 april 1999) luidt als volgt:

“Voor de toepassing van paragraaf 3, wordt de waarde van de aandelen bepaald als volgt:

1° *wanneer de aandelen genoteerd of verhandeld worden op de beurs, is de waarde van*

het aandeel naar keuze van de persoon die de optie aanbiedt, de gemiddelde koers van het aandeel gedurende dertig dagen die het aanbod voorafgaat of de laatste slotkoers die voorafgaat aan de dag van het aanbod;

2° *in de andere gevallen, is de waarde van het aandeel de werkelijke waarde ervan op het ogenblik van het aanbod, zoals vastgesteld door de persoon die de optie aanbiedt, op eensluidend advies van de commissaris-revisor van de vennootschap die de aandelen uitgeeft waarop de optie betrekking heeft, of, als in die vennootschap geen commissaris-revisor is, door een bedrijfsre-*

1. Deze opdracht vloeit voort uit artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen

visor, die door die vennootschap wordt aangewezen, of als de uitgevende vennootschap niet-verblijfhoudend is, door een accountant met een vergelijkbaar statuut, die door die vennootschap wordt aangewezen.

In deze materie heeft het Arbitragehof op 26 september 2000 een arrest gewezen (nr. 97/2000 – *Belgisch Staatsblad*, 19 oktober 2000).

Uit dit arrest van het Hof van Arbitrage blijkt dat de tussenkomst van een extern expert tot doel heeft «*het inbouwen van garanties voor de onpartijdigheid bij de waardering van de niet op de beurs genoteerde of verhandelde aandelen. Een dergelijke waardering moet voldoen aan de criteria van nauwkeurigheid, oprechtheid en objectiviteit, criteria die met de medewerking van externe deskundigen gemakkelijker kunnen worden gerealiseerd.*»

Relevant in dit verband is ook dat, nog steeds volgens het Arbitragehof, «*de waardebeoordeling van de betrokken aandelen [gebeurt] ten behoeve van de belastingadministratie door de persoon die de optie aanbiedt, op eensluidend advies van de commissaris-revisor of van de bedrijfsrevisor*» [of van de accountant]. Deze wetsbepaling beoogt «*het belastingstelsel voor de belastingplichtige meer doorzichtig te maken.*»

Met de programmawet van 24 december 2002 (*Belgisch Staatsblad*, 31 december 2002), meer bepaald met artikel 406, werd artikel 43, § 4, 2°, van de wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen, als volgt gewijzigd: «*tussen de woorden « door een bedrijfsrevisor » en de woorden « die door die vennootschap wordt aangewezen », [worden] de woorden « of door een accountant » ingevoegd.*»

1.2. Voorstel van een plan voor werknemer participatie in het kapitaal en de winst

Paragraaf 2 van artikel 113 van de wet van 22 mei 2001 betreffende de werknemersparticipatie in het kapitaal en in de winst van de vennootschappen (*Belgisch Staatsblad*, 9 juni 2001) luidt als volgt:

« Als het een deelname in het kapitaal betreft, kan het bedrag dat er aan toe te kennen is, zoals vermeld in § 1, 2°, voor de bepaling van de belastbare grondslag,

- *wanneer de aandelen genoteerd of verhandeld worden op de beurs, niet kleiner zijn dan het bedrag dat overeenkomt met, naar keuze van de vennootschap die de aandelen toekent, de gemiddelde koers van het aandeel, gedurende dertig dagen die de dag van de toekenning van de aandelen aan de werknemers voorafgaat, of de laatste slotkoers die voorafgaat aan de dag van de toekenning;*
- *in de andere gevallen, niet kleiner zijn dan de werkelijke waarde van het aandeel op het moment van de toekenning ervan, vastgesteld door de vennootschap die het toekent overeenkomstig het **gelijkluidend advies van een bedrijfsrevisor of externe accountant** die ze heeft aangewezen. Die waarde mag evenwel niet lager zijn dan de boekwaarde van de aandelen zoals blijkt uit de laatste jaarrekening van de uitgevende vennootschap die afgesloten en goedgekeurd is door het bevoegde orgaan vóór de datum van de toekenning.*»

2. Huidig normatief kader

In december 1999 heeft het Instituut der Bedrijfsrevisoren een «**bezienningsnota**» inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij een «**stock option**» plan goedgekeurd¹. De Hoge Raad diende over dit stuk geen advies uit te brengen, aangezien het niet om een norm noch om een aanbeveling ging.

Volgens die bezienningsnota «*bestaat de opdracht van de bedrijfsrevisor (die al dan niet commissaris is) er hoofdzakelijk in een oordeel uit te spreken over de waarde van het aandeel zoals deze werd bepaald door het bestuursorgaan van de onderneming.*» (afdeling I, § 3).

1. Jaarverslag van het Instituut der Bedrijfsrevisoren 1999, *Bezienningsnota inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor bij een "stock-option" plan*, Bijlage 2, pp. 283-289.

Overigens, « omdat de waardering moet worden opgesteld op het moment van het aanbod, zal er ook rekening gehouden worden met alle gegevens van de periode volgend op de datum van de jongste jaarrekening / halfjaarlijkse staat tot op de datum dat de bedrijfsrevisor zijn verslag ondertekent. In de meeste gevallen zal de revisor vragen dat hem een recente tussentijdse boekhoudkundige staat wordt overgemaakt, welke hij aan een beperkt onderzoek zal onderwerpen, conform de aanbeveling van 5 januari 1993 inzake het beperkt onderzoek van een tussentijdse staat. » (afdeling III, § 11.1, eerste lid)

De nota gaat als volgt verder: « Wanneer er in de betrokken vennootschap geen commissaris-revisor is, zal de bedrijfsrevisor de controleprocedures hanteren die zich opdringen in het geval van een fusie tussen handelsvennootschappen. » (afdeling III, § 11.1, tweede lid)

In verband met het verslag dat de bedrijfsrevisor moet opstellen, formuleert de nota tot besluit het volgende voorstel: « De raad van bestuur heeft bij de bepaling van de waarde van het aandeel gebruik gemaakt van methoden die op gepaste wijze werden verantwoord. Ze leiden tot een redelijke waarde, die hoger ligt dan het minimum voorzien in het

artikel 43 van de wet van 26 maart 1999. » (afdeling IV, § 16)

Belangrijk om aan te stippen is dat deze bezinningsnota van december 1999, dateert van vóór de goedkeuring van artikel 406 van de programmawet van 24 december 2002 (Belgisch Staatsblad, 31 december 2002) waarbij de opdracht werd uitgebreid tot de accountants en zij sindsdien niet werd geactualiseerd.

In verband met de opdracht bedoeld in artikel 113 van de wet van 22 mei 2001 betreffende de **werknemersparticipatie in het kapitaal en in de winst van de vennootschappen** (Belgisch Staatsblad, 9 juni 2001), heeft het Instituut der Bedrijfsrevisoren geen enkele normatieve tekst goedgekeurd. Weliswaar heeft de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren in zijn jaarverslag 2001 (p.127) aangekondigd dat er « een voorstel van normen in voorbereiding is »¹.

Het IAB heeft, wat hem betreft, geen enkele normatieve tekst gepubliceerd, zomin over aandelenoptieplannen als over werknemersparticipaties in het kapitaal en de winst van vennootschappen.

3. Advies van de Hoge Raad

3.1. Inleiding

De eerste voor wie de attestering van een expert (naar gelang van het geval, een commissaris, een bedrijfsrevisor of een accountant ingeschreven op de lijst van externen) is bestemd, is het belastingadministratie. Er zijn nochtans nog andere belanghebbende partijen: het management van de onderneming, maar ook de werknemers en hun vertegenwoordigers. In overeenstemming met de filosofie van beide wetten en vooral in overeenstemming met artikel 4 van de wet van 22 mei 2001 betreffende de werknemersparticipatie in het kapitaal en in de winst van de vennootschappen, gaat het initiatief uit van de werkgever die dit aan zijn werknemers meedeelt.

Niettemin dient te worden verwezen naar het arrest nr. 97/2000 van 26 septem-

ber 2000 van het Arbitragehof (Belgisch Staatsblad, 19 oktober 2000), waarin wordt gesteld dat voor een aanbod van aandelenopties (stock options), deze wetsbepaling tot doel heeft « het belastingstelsel voor de belastingplichtige meer doorzichtig te maken ».

3.2. Wat dient er te worden verstaan onder « eensluidend advies » ?

Er bestaan geen andere opdrachten waarin een economische beroepsbeoefenaar in de strikte zin van het woord een « eensluidend advies » aflevert. Het is dan ook niet evident om de draagwijdte van deze beide opdrachten te omschrijven (zie echter ook punt 3.3 van dit advies).

In andere verbanden wordt wel gewerkt met een formule van goedkeuring op

1. Jaarverslag van het Instituut der Bedrijfsrevisoren 2001, Wet van 22 mei 2001 betreffende de werknemersparticipatie (Zie inzonderheid punt 5.3. Rol van de beroepsbeoefenaar in het kader van de wet van 22 mei 2001), pp. 124-127.

eensluitend advies. Ook al gaat de vergelijking niet volledig op, toch kan men verwijzen naar de Europese institutionele context, waar men spreekt van *instemmingsprocedure*¹:

“Bij de besluitvorming op het EU-niveau zijn een aantal instellingen betrokken, met name, de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie.

De Europese Commissie stelt nieuwe wetgeving voor, maar de Raad en het Parlement keuren deze goed. Andere instellingen en organen spelen eveneens een rol.

De regels en procedures voor de besluitvorming in de Europese Unie zijn vastgelegd in de Verdragen. Elk Europees wetsbesluit is gebaseerd op een welbepaald Verdragsartikel, waarnaar verwezen wordt als de «rechtsgrondslag» van de wetgeving.

Er zijn drie belangrijke procedures voor de vaststelling van EU-wetgeving: de medebeslissingsprocedure, de raadplegingsprocedure en de instemmingsprocedure.

Het grootste verschil hiertussen is de manier waarop het Parlement samenwerkt met de Raad. In het kader van de raadplegingsprocedure wordt alleen het advies van het Europees Parlement gevraagd; in het kader van de medebeslissingsprocedure delen het Parlement en de Raad echt de wetgevende bevoegdheden. Wanneer de Europese Commissie wetgeving voorstelt, dan moet ze kiezen welke procedure er wordt gevolgd. Deze keuze hangt in principe af van de rechtsgrondslag.

(...)

De instemmingsprocedure houdt in dat de Raad bepaalde, zeer belangrijke besluiten alleen kan nemen met de instemming van het Europees Parlement.

*Dit is dezelfde procedure als de raadplegingsprocedure, met het verschil dat het **Parlement een voorstel niet kan amenderen: het moet het aanvaarden of verwerpen**. Voor de aanvaarding is een absolute meerderheid van de uitgebrachte stemmen vereist.*

De volgende terreinen vallen onder deze procedure:

- specifieke taken van de Europese Centrale Bank
- wijziging van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken/ Europese Centrale Bank

- *Structuurfondsen en Cohesiefonds*
- *eenvormige verkiezingsprocedure voor het Europees Parlement*
- *bepaalde internationale overeenkomsten*
- *toetreding van nieuwe lidstaten”.*

De instemmingsprocedure die Europa volgt, komt erop neer dat een instemming (« eensluitend advies ») positief of negatief is en dat in geval van een negatieve instemming, de procedure niet kan worden verdergezet.

3.3. Conclusies

Naar het oordeel van de leden van de Hoge Raad is het raadzaam een analoge aanpak te volgen als voor de gemeenschappelijke normen die het Instituut der Bedrijfsrevisoren en het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten tot op heden hebben goedgekeurd met betrekking tot fusies/splitsingen of wijziging van rechtsvorm.

- In verband met fusies/splitsingen bepaalt artikel 695 van het Wetboek van vennootschappen:

« In elke vennootschap wordt een schriftelijk verslag over het fusievoorstel opgesteld hetzij door de commissaris, hetzij, wanneer er geen commissaris is, door een bedrijfsrevisor of door een externe accountant, die de bestuurders of de zaakvoerders hebben aangewezen.

De commissaris, de aangewezen bedrijfsrevisor of accountant moet inzonderheid verklaren of de ruilverhouding naar zijn mening al dan niet redelijk is.

In deze verklaring moet ten minste worden aangegeven:

- 1° *volgens welke methoden de voorgestelde ruilverhouding is vastgesteld;*
- 2° *of deze methoden in het gegeven geval passen en tot welke waardering elke gebruikte methode leidt; tevens moet een oordeel worden gegeven over het betrekkelijke gewicht dat bij de vaststelling van de in aanmerking genomen waarde aan deze methoden is gehecht.*

In het verslag worden bovendien de bijzondere moeilijkheden vermeld die er eventueel bij de waardering zijn geweest.”

1. Source: http://europa.eu.int/institutions/decision-making/index_nl.htm

- In verband met een wijziging van de rechtsvorm van vennootschappen bepaalt artikel 777 van het Wetboek van vennootschappen :

«De commissaris of, bij zijn ontstentenis, een bedrijfsrevisor of externe accountant die door het bestuursorgaan of, bij vennootschappen onder firma en coöperatieve vennootschappen met onbeperkte aansprakelijkheid, door de algemene vergadering wordt aangewezen, brengt over deze staat verslag uit en vermeldt inzonderheid of er enige overwaardering van het nettoactief heeft plaatsgehad.

Indien, in het geval bedoeld in artikel 776, tweede lid, het nettoactief van de vennootschap kleiner is dan het in de staat van activa en passiva opgenomen maatschappelijk kapitaal, dan besluit het verslag met de vermelding van het verschil.»

Ook al zijn zij niet als zodanig geformuleerd, het gaat hier duidelijk om twee vormen van een eensluidend advies dat, naar gelang het geval, wordt uitgebracht door een commissaris, een bedrijfsrevisor of een accountant ingeschreven op de lijst van externen. Net zoals wat dient te worden verstaan onder «eensluidend advies», is het in het kader van beide opdrachten, gesteld dat de expert voorbehoud maakt, inderdaad weinig waarschijnlijk dat de verrichting effectief doorgang zou vinden.

Het zou dan ook raadzaam zijn om bij het uitwerken van een normatief kader voor zowel aandelenopties (stock options) als voorstellen voor een participatie van de werknemers in het kapitaal en de winst, de formules te hanteren die in de volgende normen worden gebruikt:

- normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap (december 2002), meer bepaald hoofdstuk 4 over de conclusie van het verslag;
- normen inzake de controle van fusies en splitsingen van handelsvennootschappen (december 2002), meer bepaald hoofdstuk 3.5 over de conclusie van het verslag.

Naar het oordeel van de Hoge Raad zou een normatieve tekst dienen uit te gaan van het feit dat de opdracht van de expert in beide gevallen erin bestaat na te gaan in hoeverre de waarderingen pertinent zijn, waarbij hij een waardeoordeel formuleert over de gekozen methodes en de manier waarop zij worden toegepast.

De leden van de Hoge Raad wensen aan te stippen dat, bij een eerste waardering van een entiteit, de expert een bijzondere aandacht moet besteden aan de risico's verbonden aan de opdracht, wat evenwel niet betekent dat in niet genoteerde vennootschappen intensiever tewerk zou worden gegaan dan in genoteerde vennootschappen (waar in het toepassingsgebied van de voornoemde wetgevingen geen tussenkomst van dergelijke economische beroepsbeoefenaars is vereist).

**HOGE RAAD VOOR
DE ECONOMISCHE
BEROEPEN**

North Gate III - 6e verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel
Tel. 02/277.64.11 Fax 02/201.66.19
E-mail : CSPEHREB@skynet.be
www.cspe-hreb.be

**De economische beroepen in cijfers
(op 31 december 2005)**

bijlage X

Instituut der Bedrijfsrevisoren

	Totaal	NI	Fr
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	990	647	343
B. Aantal leden (rechtspersonen) :	467	304	163
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen) :	445	317	128

Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten

	Totaal	NI	Fr
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	7.289	4.502	2.787
- Accountants en Belastingconsulenten :	3.510	2.109	1.401
- Accountants :	2.451	1.385	1.066
- Belastingconsulenten :	1.328	1.008	320

	Totaal	NI	Fr
<i>Deellijst « externe »</i>	4.377	2.556	1.821
- Accountants en Belastingconsulenten :	2.738	1.599	1.139
- Accountants :	1.162	615	547
- Belastingconsulenten :	477	342	135

	Totaal	NI	Fr
<i>Andere (interne + andere)</i>	2.912	1.946	966
- Accountants en Belastingconsulenten :	772	510	262
- Accountants :	1.289	770	519
- Belastingconsulenten :	851	666	185

	Totaal	NI	Fr
B. Aantal leden (rechtspersonen)	2.258	1.328	930
- Accountants en Belastingconsulenten :	949	581	368
- Accountants :	1.189	664	525
- Belastingconsulenten :	120	83	37

	Totaal	NI	Fr
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	1.794	1.233	561
- Accountants :	1.331	860	471
- Belastingconsulenten :	463	373	90

Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten

	Totaal	NI	Fr
A. Aantal leden	5.664	3.170	2.494
- Erkende Boekhouders :	884	478	406
- Erkende Boekhouders-Fiscalisten :	4.780	2.692	2.088

	Totaal	NI	Fr
B. Aantal rechtspersonen	3.573	2.055	1.518
- Erkende Boekhouders :	445	254	191
- Erkende Boekhouders-Fiscalisten :	3.128	1.801	1.327

	Totaal	NI	Fr
C. Aantal stagiairs	765	328	437
- Erkende Boekhouders :	58	45	13
- Erkende Boekhouders-Fiscalisten :	707	283	424

Samenstelling van de Hoge Raad en wetenschappelijke adviseurs	1	
Inleidende tekst	5	
Bijlagen		
Bijlage I	Jaarrekening van de Hoge Raad over de periode 2005	9
Bijlage II	Advies van 25 Januari 2005 betreffende de aanbeveling van het Instituut der Bedrijfsrevisoren inzake de onafhankelijkheid van de commissaris en de omzetting van de Europese aanbeveling van 16 mei 2002	11
Bijlage III	Advies van 17 februari 2005 betreffende de vrijstellingsvoorwaarden in het kader van de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor	17
Bijlage IV	Advies van 18 mei 2005 betreffende het voorstel van richtlijn van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van de vierde en zevende Europese vennootschapsrichtlijnen	21
Bijlage V	Advies van 19 juli 2005 omtrent de gedragsregels tussen de leden van het I.B.R., het I.A.B. en het B.I.B.F. in het kader van de uitoefening van het beroep	31
Bijlage VI	Advies van 13 oktober 2005 over de wijziging van het Koninklijk besluit van 22 november 1990 betreffende de diploma's van kandidaat-accountants en kandidaat-belastingconsulenten	41
Bijlage VII	Advies van 18 oktober 2005 over een ontwerp-preglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen ...	43
Bijlage VIII	Advies van 7 december over een voorstel tot aanpassing van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen	89
Bijlage IX	Advies van 28 december 2005 over de erkenning van interne boekhouders(-fiscalisten)	95
Bijlage X	Advies van 28 december 2005 over de aard van de prestaties van beroepsbeoefenaars in het kader van een aanbod van aandelen-opties en een voorstel van een plan voor werknemersparticipatie in het kapitaal en de winst van vennootschappen	103
Bijlage XI	De economische beroepen in cijfers	109

